לציונות—לסוציאליזם—לאחוות עמים

על המשמר

יום ב', א' באדר תשמ"ז, 2 במרס 1987 / שנה מ"ד מס' 13283 / המחיר 85 אג' כולל מע"מ

אסד דרש הפסקת ההתקפה על בצרה

מונטה קארלו. — הנשיא אסד דרש מאיראן להפסיק את מבצע „כרבאללה 5" בחזית בצרה — מוסר רדיו מונטה קארלו.

בשיחה עם שר החוץ האיראני, שביקר בדמשק ב־24 בפברואר, גינה אסד את המשך המיתקפה האיראנית בגיזרה הדרומית והבהיר לשר האיראני את התנגדותו המוחלטת לנפילת העיר בצרה, נאמר בשידור.

אם העיר תיפול, יתעורר זעמם של כל הערבים, ולכן חייבת טהראן לסגת ממיתקפת „כרבאללה 5", אמר אסד, לדברי רדיו מונטה קארלו. (ע"מ)

ראש־הממשלה וממלא מקומו טרם נפגשו לשיחה בארבע עיניים — הרבו להתנצח בישיבת הממשלה

שמיר: או שנקיים קווי היסוד או שניפרד
פרס: היתה רוטאציה בתפקיד לא במדיניות

הממשלה נמנעה אתמול מהצבעה ובכך ניצלה ממשבר ● שמיר הזהיר כי אם ימשיך פרס במאמציו — יחתור בכך תחת הממשלה ● פרס הודיע כי הוא איתן בדעתו לקדם נושא הוועידה כל עוד לא החליטה הממשלה אחרת ● משרד החוץ מצפה לביקור מרפי שיבוא לסייע בהרכבת המשלחת הפלשתינית

מאת דליה שחורי, הכתבת המדינית של „על המשמר"

הממשלה, כצפוי, לא קיימה אתמול הצבעה על עמדת בשאלת הוועידה הבין־לאומית, ולפיכך נמנע פיצוץ הקואליציה. אולם במהלך ישיבת הממשלה התקיימו חילופי דברים חריפים בין ראש הממשלה יצחק שמיר ובין ממלא־מקומו ושר החוץ שמעון פרס, כאשר יתר שרי הממשלה ישבו והאזינו בהשתאות ובתדהמה. שמיר ופרס עדיין לא נפגשו בארבע עיניים מאז שובו של שמיר מארה"ב ופרס מקהיר.

מצפים למרפי

מקורות מדיניים במשרד החוץ מצפים עתה לבואו הקרוב של עוזר מזכיר המדינה ריצ'ארד מרפי לסיבוב שיחות באזור, כדי לסייע בהרכבת הנציגות הפלשתינית ובמגעי ההכנה לקראת כינוס ועידה בין־לאומית. שר החוץ מתכונן להמשיך ולפעול באורח נמרץ לקידום עניינים אלה. לפי טענתו, אותה העלה אתמול באורח חד־משמעי בישיבת הממשלה, כל־עוד לא החליטה הממשלה אחרת, יש לו מנדט להמשיך לפעול לכינוס ועידה בין־לאומית.

כל העולם יודע

חילופי הדברים בין פרס ושמיר התחדדו כאשר שמיר טען, שהתנגדותו לוועידה בין־לאומית היתה ידועה לכל, אך במערך נתלים בפורמליסטיקה. „בעבר אמרו: היתה ישיבת ממשלה ודיברו ואיש לא התנגד, סימן שהדבר התקבל והוסכם. אבל פה לא יושבים ילדים תמימים. אני ידוע כאדם שיודע לשמור סודות, אבל על הסוד הכמוס הזה של התנגדותי לוועידה בין־לאומית לא שמרתי. כל אחד יודע. כל העולם יודע, שהתנגדתי לוועידה בין־לאומית. אי־אפשר להגיד, שהוועידה הבין־

(סוף בעמוד 4)

מבטיהם לא נפגשו

פרס ושמיר באזכרה שנערכה אתמול לישראל גלילי בנען (צילום: פרטוש)

המרגל שדאג לשלומנו ● עמוד 4

היונים בעבודה: הנושא הדחוף לסיים השליטה על עם אחר ● עמוד 2

עובדי בל"ל יקבלו שכרם בגלוי עם שאר העובדים ● עמוד 16

„אנו רוצים את אמא" — זעקו ילדי האתיופים ● עמוד 16

השקיע 4 שקלים בטוטו — יקבל מיליון ש"ח ● מדור הספורט

אפשר גם אחרת

מאת אבי בניהו, כתבנו הצבאי

„הטירטורים" בבסיסי הטירונים של צה"ל הפכו כבר לנורמה מקובלת, כאשר „הטירטור" הפך לכלי ענישה עיקרי בידי הסגל שחוק בבסיסי הטירונים. אילן גרוס, חבר קיבוץ רשפים חקר במשך שנה שלמה את הנושא, שוחח עם מפקדים וטירונים והגיש לצה"ל תוכנית הצעות בשם „אפשר גם אחרת", לחיסול התופעה.

(כתבה מקיפה בנושא במדור [illegible] בעמ' 11)

אל"מ סלע קודם בתפקיד אבל לא הועלה בדרגה בגלל אזהרה אמריקנית

אביעם סלע היה מפעילו של המרגל יונתן פולארד והאמריקנים הזהירו כי יחרימו אותו ואת יחידתו אם יועלה בדרגה ● מורת רוח במערכת הבטחון מההתערבות הבוטה של וושינגטון ● חרף האזהרה קיבל סלע תפקיד בכיר בחיל־האוויר

מאת אבי בניהו כתבנו הצבאי

בטקס צנוע שנערך ביום שישי האחרון בלישכת מפקד חיל האוויר קיבל אלוף מישנה אביעם סלע את כתב־מינויו לתפקיד פיקודי בכיר בחיל־האוויר. דר־גות התת־אלוף שהיה אמור לקבל סלע בגין התפקיד החדש לא הוענקו לו בשל לחץ אמריקני כבד על ישראל ועל מערכת הבטחון.

לפני מספר ימים קיבל שר־הבטחון יצחק רבין „אזהרה" אמרי־קנית באמצעות השגרירות בישראל ובה נמסר לו כי ממשל רייגן אינו

(המשך בעמוד 2)

העובדים מחריפים השביתה — מחזירים פנקסי החבר להסתדרות

מהיום תופסק אספקת כביסה וציוד רפואי לבתי־החולים

יפגינו היום מול האוצר ומול הוועד הפועל של ההסתדרות ● בתי־החולים בצפון מאיימים לשבות ל־24 שעות — אם לא יהיה שיפור במצב ● רופאים מזהירים: סכנת חיים נשקפת לחולים ● האוצר הורה לפרקליטות להוציא צווי אכיפה לקבוצה גדולה נוספת של עובדים — נסים מתכנן לשבור השביתה

מאת יוסף שמי, יואב אביב, אבשלום קורה, כתבי „על המשמר", וסוכנות עתים

המועצה הארצית של עובדי מינהל ומשק בבתי־החולים הממשלתיים, החליטה אתמול להחריף את השביתה, לסגור את מחסני הכביסה, לא לאפשר אספקת ציוד לחדרי ניתוח, וכן להקשות על אספקת מוצרי חלב. עוד מאיימים העובדים להשבית במלואן את המחלקות הגריאטריות והפסיכיאטריות, שבהן השביתה היתה חלקית בלבד. בינתיים, מתכוונת הפרקליטות לתבוע הוצאת צווי אכיפה נוספים לשובתים.

המועצה גינתה בחריפות את הוועדה המרכזת של ההסתדרות, אשר החליטה אתמול להורות לעובדים לחזור לעבודה ולפתוח במשא־ומתן על שיפור השכר.

יחזירו פנקסי חבר

המועצה דחתה פנייה זו והודיעה כי היום יעלו חבריה לבירה כדי להפגין לפני בניין האוצר וראש־הממשלה. כן יפגינו מול בניין הוועד

(המשך בעמוד 2)

מפלגת הפועלים המאוחדת — המרכז

בשבעה לפטירתו של

מאיר יערי ז"ל

מתייחדת הכנסת עם זיכרו

היום, יום שני 2.3.87 בשעה 16.00

„הצעה גרעינית" של גורבצ'וב

המנהיג הסובייטי מיכאיל גורבצ'וב ממשיך להפתיע בתנופתו הפוליטית המצטיינת בגמישות, גישה פרגמאטית ונכונות לקדם עניינים ששקעו בקיפאון במשך שנים. הפעם יצא בהכרזה דרמאטית בתחום המדיניות הגרעינית, הכרזה שתשמח במיוחד את עמי אירופה הנתונים לאימת טילי ה„פרשינג" האמריקניים וטילי „אס.אס.־20" הסובייטים. על פי הודעתו של גורבצ'וב מוכנה מוסקבה לחתום מייד על החסכם עם וושינגטון בדבר סילוק הטילים לטווח בינוני מאדמת אירופה. זוהי הצעה שגם וושינגטון העלתה אותה „בברכה", שהרי הוסכם עליה באופן מסגרתי בוועידת רייקיאוויק בשנה שעברה.

ההסכם לא יצא לפועל לאחר שגורבצ'וב תבע לקשור אותו עם הוויתור האמריקני על ביצוע תכנית מלחמת הכוכבים. בתום אותה הוועידה היה ברור כי היא נכשלה לחלוטין, אם כי גורבצ'וב עצמו היה כבר אז זהיר בהערכותיו וטען, שאין להתעלם מן הדברים ששני הצדדים ראו עין בעין. מכל מקום עמי אירופה יצאו מאוכזבים והיו גם מי שמתחו ביקורת חריפה על רייגן בגלל התעקשותו להמשיך בתוכנית של מלחמת הכוכבים, תוך הפקרת בטחונם של עמי אירופה.

[illegible]

קיסר מנע ניכוי ימי השביתה של עובדי בתיה"ח בחודש זה

נמשכים המאמצים לסיום הסכסוך ● העובדים דחו הצעה לקבל מקדמה בסך 100 ש"ח על חשבון התוספות

מאת יוסף שמי, כתב „על המשמר"

המגעים בין ראשי ההס־תדרות לבין נציגי העובדים של מינהל ומשק בבתי החולים הממשלתיים ליישוב הסכסוך ושובם של העובדים לעבודתם התקינה — נמשכו אמש.

בשיחות נבחנו שוב כמה הצעות מעשיות שיש בהן כדי לקדם את שובם של העובדים לעבודתם, על בסיס של מסקנות „ועדת פרח" וחידוש הדיונים עם האוצר בנושא העלאת השכר הנמוך לעובדי בתי־החולים והשוואת התנאים של עובדי הממשלה עם עובדי בתי החולים של קופ"ח הכללית.

דובר מטה השביתה, מוטי שימון, אמר לכתבנו, כי העובדים דחו הצעה בדבר מקדמה בסך 100 ש"ח על חשבון התוספות שיקבלו.

העובדים תובעים מקדמה של שלושה חודשים רטרואקטיבית והאוצר מוכן לשלם בשלב זה חודש אחד בלבד. אמש נמשכו הנסיונות ליישב את המחלוקת כדי להביא נוסחת הפשרה בפני מועצת העוב־דים שמתכנסת היום.

בשיחה תקיפה שקיים קיסר ביום שישי עם שר־האוצר משה נסים, לאחר שנודע בהסתדרות שבכוונת האוצר לנכות ימי־שביתה מן השובתים בבתי החולים כבר במשכורת פברואר, תבע קיסר שלא לנכות את ימי השביתה במשכורת פברואר, דבר, שלדברי המזכ"ל, עשוי להסלים את הסכסוך ולשבש את הליכי המשא ומתן ליישובו.

השר נסים הודיע לקיסר, שלאחר התייעצות במשרדו, על דעת שר הבריאות לא ינוכו ימי השביתה מהעובדים במשכורת של פברואר.

המצב בבתי־החולים הלך ומחריף ורופאים מבתי־החולים לחולי נפש הביאו אתמול חשש לפגיעה קשה בטיפול בחולים ששוחררו בשל השביתה.

המשלחת המרוקנית עלולה לבטל בואה בשל הפירסום

הפירסום הנרחב באמצעי התקשורת על דבר בואה של משלחת אנשי העסקים ממרוקו השבוע עלול לבטל את בואה. אמר אמש לכתבנו סגן־שר החקלאות, אברהם כץ־עוז, שביקר לפני חודשים אחדים במרוקו והזמין את אנשי העסקים לבקר בארץ.

גם הפירסום לפיו עמד שר־החקלאות של מרוקו לבוא בראש המשלחת, וביטל בואו בשל הפירסום הוא מופרך, כן [illegible] עיסקית ולא במשלחת ממשלתית. המשלחת כוללת 4 אנשי [illegible] החקלאות שמבקשים לבחון [illegible] הכשרת נוער וציוד [illegible] הביקור כוללת [illegible]

דקל מאשר: ביקשתי מעינב לתרום למערכת הבחירות של הליכוד

מאת ניצה רימון, כתבת „על המשמר"

ישיבת בית־משפט לא שגרתית התקיימה ביום שישי בביתו של חבר הכנסת מיכאל דקל במושב נורדיה. דקל, המרותק למיטתו כשחלק גופו התחתון נתון בגבס, הופיע כעד במשפטו של סוחר הקרקעות של שמואל עינב, המואשם במתן שוחד בפרשת מכירת קרקעות ביו"ש.

לביתו של דקל בנורדיה הגיעו השופט אליהו מצא, התובעת רחל שיבר, פרקליטו אורי סלונים ועו"ד דן שיינמן, המייצג את שמואל עינב. להחלטת בית־המשפט יהיו השלכות ציבוריות כאשר יידרש לפסוק האם התרומות למערכת הבחירות של הליכוד לגיטימיות או מוגדרות כשוחד.

התובעת רחל שיבר היקשתה בשאלות נוקבות על ח"כ דקל סביב השאלה האם הליכוד ביקש לקבל כספי תרומות מיזמים פרטיים תמורת אחוז קשבת וגילוי הכנה כלפיהם. ח"כ דקל אישר, כי פנה ליזומים לתרום למערכת הליכוד לפני הבחירות. „הסברתי, שאם המערך יעלה לשלטון יירד כל מיפעל ההתישבות ביהודה ושומרון לטמיון", אמר ח"כ דקל והוסיף, כי עוזרו אבי צור הוא שעסק באיסוף הפורמאלי של הכספים.

לשאלת התובעת מדוע התקיימה פגישת היזומים במשרד ראש הממשלה ולא למשל במצודת זאב, ענה דקל, כי את הפגישה יזמו היזומים ולא ראש הממשלה והם רצו להציג בפניו את הקשיים שהם נתקלים בהם, בעיקר במשרד המשפטים, בנושא רישום הקרקעות. דקל הכחיש כי מטרת הפגישה הייתה נכונותם של היזומים לתרום. „לא זו היתה המטרה, אך הייתי רואה ברכה בעמלי אם היזומים היו מצהירים באותה פגישה שהם יתרמו לליכוד".

עוד נשאל דקל: „מדוע בקשת מעינב לתרום לליכוד, האם הוא רוטשילד שבכוחו להציל את הליכוד" דקל: „להציל מיפלגה יכול רק דור בלם. לליכוד לא היו תורמים עשירים. היו כאלה שתרמו 100 שקל והיו כאלה שתרמו 500 שקל".

תיירת יוגוסלבית נאנסה ליד דיזנגוף־סנטר בתל־אביב

מאת זהבה מוזס, כתב „על המשמר"

תיירת יוגוסלבית בת 22 נאנסה אמש באיומי סכין באתר בנייה סמוך לדיזינגוף־סנטר בתל־אביב. האנס הצליח להמלט. הצעירה נלקחה לבדיקה בבית החולים הקריה ושוחררה.

אמש סמוך לשעה 6 ישבו זוג תיירים, בעל ואשתו בפאב סמוך לדיזינגוף סנטר. הצעירים שוחחו עם בחור ששתה אף הוא בפאב ובין היתר סיפרו לו כי הם מחפשים עבודה. גבר כבן 40 שישב בסמוך להם והאזין לשיחה הצטרף אליהם ושאל את האשה האם ברצונה בעבודת תרגום. לאחר שהסכימה ביקש ממנה להתלוות אליו למקום סמוך על מנת לקבל פרטים נוספים ואמר לבעלה שהוא יכול להמתין לה בפאב. השניים יצאו ובהגיעם לאתר בנייה ליד דיזינגוף־סנטר שלף הגבר סכין, גרר את הצעירה באיומים לאתר ואנסה.

משהסתלק האנס יצאה האשה ונתקלה בבעלה שיצא אחריהם לחפשה. היא סיפרה לבעלה את שאירע והוא רדף אחרי האנס חבט בו והפילו לארץ. לאחר מכן הלכו השניים למשטרת דיזנגוף והגישו תלונה. למקום הגיעו מיד שוטרים אך האנס הצליח להימלט והמשטרה הקימה מחסומים ופתחה בסריקות.

קציר הדמים בכבישים — 3 נהרגו בסוף השבוע — ו־14 בשבוע שעבר

מאת זהבה מוזס, ויואב אביב, כתבי „על המשמר" וסוכנות עתים

8 אנשים נהרגו בתאונות דרכים בסוף השבוע. 14 בני־אדם נוספים נהרגו ו־115 נפצעו קשה ב־90 תאונות דרכים שאירעו בשבוע שעבר בכבישי הארץ.

קצין יחידת הביקורת הארצית של המשטרה, רפ"ק גדעון לוי בן 41 מראשל"צ, נהרג ביום ו' בבוקר בתאונת דרכים ביבנה, כאשר היה בדרכו לאסוף שוטר מיבנה למטה המשטרה ביפו.

ברכב המשטרתי מסוג „רנו 4" נהג גרי ליטיכן, שוטר במחלקת התנועה. בהגיעו לרחוב דרך הים פינת הערבה ביבנה, ביקש ליטבין לפנות שמאלה לביתו של השוטר שעמדו לאסוף. ממול הגיעה „סובארו" נהוגה בידי יוסף נעמן, שהתנגשה ב„רנו" בעוצמה, ולוי נהרג במקום. ליטבין ונעמן נפצעו באורח קל.

הרוגה ופצוע בהתנגשות

חברת קיבוץ רגבים נהרגה אתמול בהתנגשות חזיתית בין מכוניתה למכונית אחרת. נהג המכונית נפצע קשה ומאושפז בביה"ח הלל יפה בחדרה.

התאונה אירעה כ־200 מטרים צפונית לצומת אור־עקיבא על הכביש הישן חיפה־ת"א. שתי המכוניות, שנסעו בכיוונים מנוגדים, התנגשו חזיתית בעיקול הדרך ושני נהגיהם נפצעו קשה. שעה קלה לאחר התאונה נפטרה נהגת אחת המכוניות בביה"ח הלל יפה בחדרה. מצבו של הנהג השני ממשיך להיות קשה.

רופא נהרג בבאר־שבע

רופא מהמרכז הרפואי סורוקה בבאר־שבע, ד"ר עמנואל מרקוביץ בן 53, נהרג ביום ו' בתאונת דרכים בהתנגשות משאית במכוניתו בכביש באר־שבע דימונה.

סמוך לשעה 11.00 לפני הצהריים יצא המנוח מביתו ונסע במכוניתו הפרטית למשמרת בבית החולים. עם הגיע מכונית הרופא לצומת ערוער, הגיחה משאית מהשטחים מהכביש הצדדי המוביל ליישוב ערוער והתנגשה בעוצמה רבה בדופן ימין של מכונית הרופא. שני אמבולנסים של מד"א הוזעקו למקום התאונה ופינו את הרופא ואדם נוסף שנפצע קל לחדר המיון של „סורוקה". בדיקה העלתה, שהרופא הגיע לבית־החולים ללא רוח חיים.

עולה מאתיופיה ושלושה אחרים התאבדו בסוף השבוע

מאת זהבה מוזס ויואב אביב, כתבי „על המשמר"

עולה מאתיופיה בת 32 התאבדה בסוף השבוע בלוד ושלושה אנשים אחרים התאבדו בחיפה.

העולה מאתיופיה, ששוחררה ביום ה' אחר הצהריים מבית־החולים לחולי נפש בבאר־יעקב, שמה קץ לחייה כאשר קפצה ביום ו' מהקומה השמינית של בית מרכז קליטה ג' בלוד, ומתה במקום.

האשה, אם לבן שגרה ביחד עם אמה בדירה בלוד, באה למרכז הקליטה כדי להיפגש עם אחיה המתגורר שם. כשלא מצאה אותו בדירתו, עלתה לגג והתאבדה.

אשת אתיופית אחרת התאבדה מאותו בניין לפני כשנה.

שלושה מקרי התאבדות אירעו באיזור חיפה בסוף השבוע.

תושבת קריית־חיים בת 29 גרושה ואם לשלושה ילדים, שמה קץ לחייה ביום חמישי בלילה. האשה ניסתה לתלות את עצמה ומשלא הצליחה בלעה עשרות גלולות מסוגים שונים. האור כי סגרה את חלונות הבית ופתחה את ברז הגז המרכזי.

מקרה שני אירע ביום שישי בשעות הבוקר, שומר בבית־החולים „הלל יפה" בחדרה הודיע כי הוא ניגש לשירותים. השומר עזב את משמרתו ומשבושש לשוב יצא חברו לחפש אחריו, הוא מצא את השומר שרוע בחורשה ליד בית החולים כשאקדחו בידו ולאחר שירה בראשו.

המקרה השלישי אירע ברחוב הרצל בחיפה, כששיש קפץ מהקומה הרביעית של ביתו ונהרג במקום.

מגדלי חזירים פונים לעזרת הרב כהנא

מאת שלמה גלזר, כתב „על המשמר"

האם יתגייס ח"כ הרב כהנא לעזרתם של בעלי החזיריות בכפר ריינה זאת נדע, אם יממשו בעלי החזיריות את כוונתם לפנות לעזרת הרב בנימוק כי נעשה ניסיון לסגור את דירי החזירים כדי לנשל יהודים בעלי קרקעות בישוב הערבי. בכפר ריינה קיימות 13 חזיריות בבעלות יהודים שקנו את הקרקעות לפני 25 שנה, לאחר חקיקת החוק המגביל את גידול החזירים ל־5 כפרים ערביים בלבד שאחד מהם הוא ריינה.

כוונת ראש המועצה המקומית לסגור את החזיריות מסעיר את הרוחות ובעליהן מאיימים לפנות לבג"ץ. נזק של 20 מיליון דולר יגרם לבעלי החזיריות ופרנסתן של מאות משפחות תקופח אם תממש המועצה המקומית את כוונתה.

במהלך פגישה שנערכה בין בעלי החזיריות ועורכי דינם לראש המועצה טענו אלה כי על המועצה מופעלים לחצים כבדים מחוגים דתיים. ראש המועצה חסן מחמוד דחה בתוקף את הטענות ואמר כי טובת הכפר לנגד עיניו והחזיריות מהוות מטרד תברואתי חמור ביותר. כן טען כי משרד הבריאות הוציא בעבר צווי סגירה בשל כך נגד החזיריות. השבוע אמור בית המשפט המחוזי לפרסם את החלטתו על ערעור שהגיש פרקליט מחוז הצפון כנגד פסיקה של בית משפט השלום שנתן לבעלי החזיריות ארכה של חמש שנים לחיסולן. בערעורו מבקש פרקליט המחוז לקצר את משך הזמן שניתן לחיסול ולהביא לסגירתן בהקדם.

עובדי „אל־על" קיבלו תוספת 12 אחוז בממוצע

מאת יוסף שמי, כתב „על המשמר"

ביום ששי נחתם הסכם השכר בין עובדי „אל־על" להנהלה. ההסכם אינו חל על הטייסים ועל מהנדסי הטיס. זאת אמר לכתבנו הממונה על תיק „אל על" בוועד הפועל של ההסתדרות חיים ריטון. הוא ציין כי זו הפעם הראשונה אחרי מינוי המפרק הזמני נחתם הסכם עבודה בין נציגות העובדים וההסתדרות ובין הנהלת „אל־על". העובדים קבלו תוספת שכר של 12 אחוז בממוצע למפרע מה־1 לספטמבר 1986. ההסכם יהיה בתוקף עד ל־31 במרץ 1988.

כאמור, ההסכם אינו חל על המהנדסים ומהנדסי הטיס, צבור של כ־250 עובדים. נציגי ההסתדרות ינסו בימים הקרובים להגיע לסיכום גם לגבי קבוצה זו. המשא ומתן היה ממושך ומייגע אך בסוף חתמו על ההסכם נציגי העובדים מרצונם החופשי. בתשובה לשאלת כתבנו בעניין ההפסדים של „אל־על", טען חיים ריטון כי לחברה יש עכשיו רווחים. כן הכחיש את הידיעות בדבר כוונות למכור את חברת „אל־על" לגורמים זרים. לידיעתו, קיימת הכוונה למכור מניות של החברה לציבור.

ועדה משותפת תמליץ לפצות את גימלאי המדינה

מאת כתבנו לענייני עבודה

ועדה לענייני גימלאות, משותפת לממשלה ולהסתדרות, עומדת לסיים השבוע את עבודתה בהחלטה לפצות את גימלאי המדינה על השחיקה הגדולה של הפנסיות ששולמו להם. הוועדה, בראשה עומד מזכ"ל הסתדרות עובדי המדינה ראובן בן עמי, תבסס את החלטתה על מימצאים של ועדה פנימית באוצר, לפיהם ירדו הפנסיות של הפורשים משרות המדינה והרשויות המקומיות, בשיעור של 26.7 אחוז. יצויין, שההחלטה עומדת להתקבל על דעת כל חבריה — נציגי הממשלה, הסתדרות עובדי המדינה והסתדרות הגימלאים — והיא תימסר ליו"ר האגף לאיגוד מקצועי בהסתדרות חיים הברפלד ולממונה על השכר באוצר, הלל דוראל.

עקרונית תמליץ הוועדה כי הפיצוי בשיעור 26.7 אחוז ישולם לגימלאי המדינה והרשויות המקומיות למפרע מאוקטובר 1986. עם זאת, הוחלט להקים צוות נוסף שיקבע נוסחת לתשלום הפיצוי באופן פרוגרסיבי, מאחר ששחיקת הפנסיות איננה באחוזים שווים.

בן־עמי מסר כי יראה כתמורה כל נסיון נוסף להשוות את תשלום הפיצוי לגימלאים. לדבריו, אם בתוך שבוע מסיום עבודתה של הוועדה בראשותו, דהיינו עד סוף השבוע הבא לא תועבר הוראה לביצוע התשלום, יפעל מטה מאבק משותף להסתדרות עובדי המדינה ולהסתדרות הגימלאים, בראשות אהרן הנדלמן, מתכנן הצבת משמרות מחאה וביצוע פעולות „בלתי שגרתיות" נגד משרדי הממשלה, בדרישה שישולם הפיצוי ללא דחוי.

נדחה ביצוע צווי הריסה בערב אל־זבידת

מאת יואב אביב, כתב „על המשמר"

פתרון להצלת עשרות מבנים בלתי חוקיים מצו הריסה שהוצא נגדם ביישוב ערב אל זבידת מסתמן, לאחר שוועדת הפנים קיבלה את הצעתם של ראש המועצה המקומית של קרית טבעון עמיחי בן דרור ושל עמיתו מערב אל זבידת מוחמד בקה לתכנון תוכנית מיתאר איזורית בה יכללו שני היישובים יחדיו. זאת נודע ביום שישי בבית משפט השלום בחיפה, שם נדחה ביצוע צו ההריסה של מבנים אלה לחצי שנה.

להחלטה קדמה פניית עו"ד יגאל נויפלד, המייצג תושבים בערב אל זבידת לנציג הוועדה המחוזית לתכנון ובניה עו"ד יעקב סלומון. עו"ד סלומון מבקש לנהוג כרוח המלצתה של ועדת מרקוביץ ולבוא בדברים עם התושבים. עו"ד נויפלד טען כי שני ראשי היישובים הגישו הצעה, לפיה יתוכנן האיזור מחדש ובעקבות התיכנון המחודש תימנע הריסתם של בתים רבים.

עו"ד סלומון נעתר לבקשת נציג התושבים והסכים לדחות את ביצוע צו ההריסה בחצי שנה, הסכמה שקיבלה תוקף על ידי השופט הס.

ראש המועצה המקומית של קרית טבעון עמיחי בן דרור אישר אתמול את דבריו של עו"ד נויפלד.

ראשי הציבור הערבי ישקלו שביתה כללית ביום האדמה

מאת קאסם זייד, כתב „על המשמר"

הנהלת המועצה הארצית של הוועד להגנת האדמות הוסמכה ע"י כנס המועצה הארצית המורחבת לבדוק הצעה לקיים שביתה כללית של כל המיגזר הערבי ביום האדמה שיחול ב־30 במרץ, אם התנאים יחייבו זאת. הנהלת המועצה נתבקשה לבוא בדברים עם ועד ראשי הרשויות הערביות ונושאי ציבור אחרים בעניין.

המועצה הארצית, שהתכנסה אתמול בנצרת החליטה בשלב זה לציין את יום האדמה ב־3 עצרות עם ובתהלוכות בגליל, במשולש ובנגב.

חלק מהדוברים בכנס, לרבות נציגי החוגים הרדיקאליים, תקפו בחריפות את סוריה והאשימו את משטר הבעת בסיוע לאמל במלחמת ההשמדה שמנהל ארגון זה נגד הפלשתינאים במחנות הפליטים בלבנון. חברי חד"ש במועצה הארצית הצליחו למנוע קבלת החלטה בגנות סוריה ונתקבלה החלטה המגנה את אמל בלבד.

היונים בעבודה: הנושא הדחוף לסיים השליטה על מיליון וחצי פלשתינים

וייצמן: ממשלה זו אינה מסוגלת לקדם השלום — מה שקרה אתמול בישיבת הממשלה זה ביזיון אדיר — כך זה לא יכול להימשך

מאת כתבת „על המשמר" לענייני מפלגות

העימות החריף בין הליכוד למפלגת העבודה בנושא הוועידה הבין־לאומית ריחף אתמול מעל כינוס „פורום היונים" במפלגת העבודה, שהסב את שמו ל„הבמה המרכזית לבירורים פוליטיים", שדן בסוגיית המרצת תהליך השלום.

ב„אולם הרצפלד" התכנסו כ־300 איש, מחצית מספר המתכנסים באותו אולם לפני חודש שיום פורום „הזרם המרכזי", המכונה „פורום הניצים" במפלגת העבודה. היה מי שהעיר בצער, כי בכינוס של „הזרם המרכזי" נטלו חלק גם הרבה יותר חברי מרכז המפלגה.

„להחליט מה רוצים"

את הדיון פתח השר עזר וייצמן, כאחרונה מרצה פופולארי בפורומים שונים של מפלגת העבודה. וייצמן חזר והזכיר ש„ההסכם הפלשתיני הראשון הוא הסכם קמפ־דייוויד וחתום עליו ראש ממשלת ישראל מנחם בגין". באותו הקשר ציין, שגם המשא־ומתן שקדם להסכם קמפ־דייוויד לא היה בדיוק משא־ומתן ישיר, אלא בחסות האמריקנים, ולכן שלא ירתיעו את ראשי „העבודה" מפני מו"מ בחסות בי"ל שתסלול את הדרך למשא־ומתן ישיר.

וייצמן הדגיש, כי „צריך להחליט מה אנחנו רוצים. מחר אני אצטרך לשבת בשיחות הכי ישירות עם ירדן, מה אנחנו נאמר להן? מחר נצטרך לשבת עם פלשתינים הכי אותנטיים, מה נאמר להם? צריך להחליט על מהות". וייצמן יעץ לישראל לא להמתין כל הזמן ליוזמות שמנסה מרפי, כי „אי־אפשר לחכות כל הזמן לרעיונות של מישהו אחר".

„ביזיון אדיר בממשלה"

„אני לא מאמין שהממשלה, בהרכבה זו, תוכל לקדם את התהליך", חזר וייצמן על עמדתו, וקרא להביא לבחירות חדשות. עמדה זו קיבלה אצלו חיזוק, לדבריו, אחרי ישיבת הממשלה אתמול שהיה בה „ביזיון אדיר. שר החוץ מגיע לממשלה הבוקר וחוטף ביזוי וקטילה כזאת. כך זה לא יכול ללכת". לדעת וייצמן, הנושא לבחירות צריך להיות „מי מתפקד יותר טוב".

אבן: הנושא דחוף

ח"כ אבא אבן, יו"ר ועדת החוץ והביטחון, שהגיע לכינוס הישר משדה התעופה, אמר שהוא מצטער ש„הדיאלוג המתנהל בארץ ניטש על הכותרות והוועידה בין־לאומית", שבו הוא רואה שטחיות מסויימת. לדעתו, המאבק הוא נגד קיפאון ונגד סיפוח זוחל, שתוצאותיו הטרגיות יהיו עיוות מוחלט של החזון הציוני.

לדברי ח"כ אבן, המאבק נטוש גם בין אלה הסבורים שיהיה אפשר להימנע מדיאלוג עם פלשתינים. „אני לא חושב שנגיע לנציגים פלשתינים החברים בהנהלה הציונית, אפילו לא זו של דולצ'ין", ליגלג. הנושא הדחוף, הדגיש ח"כ אבן, הוא כינון הנציגות הפלשתינית.

„כל מה שהתבקש מראש הממשלה היה שתיקה, כדי לראות איך פרס מתקדם. שר־חוץ שלא יהיה חופשי לנוע ולברר דברים שטרם הבשילו, מה יעשה? מסיבות קוקטייל?"

ח"כ עוזי ברעם, מזכ"ל מפלגת העבודה, ציין בפתח דבריו שאמנם בא לברך את הכינוס כמזכ"ל המפלגה, אך מבחינה מהותית ומבחינת עמדותיו הוא רואה עצמו שותף לחברים שהתכנסו ב„אולם הרצפלד". „לבוא ולהדגיש את נושא המשא ומתן עם אש"ף זה מהלך לא נכון טאקטית" — אמר ברעם. „המהלך הנכון הוא לומר, שאנחנו מוכנים להידבר עם כל פלשתיני שמוכן להכיר ב־242 ו־338. הוויכוח הוא על השלום ועל תהליך השלום, ולא על ועידה בין־לאומית".

נמיר: רוחות חדשות

ח"כ אורה נמיר עמדה בדבריה על הרוחות החדשות המנשבות בקרב המנהיגות הפלשתינית בשטחים ועיקרן, שעל הפלשתינים להיאבק על שיווי זכויות בתוך מדינה יהודית ולא על מדינה פלשתינית. „מאבק של שיווי זכויות פירושו סופה של מדינה יהודית", הדגישה והוסיפה, כי היא אינה שותפה לעמדתם של רבים במפלגה, „המתרפקים על האופציה הירדנית. הפלשתינים אינם מאמינים באופציה הירדנית, ולכן אסור שאנחנו נשקע בה", התריעה.

צדוק: לתקוף הטשטוש קו

עו"ד חיים צדוק, בעבר שר המשפטים, היה הקיצוני ביותר בדבריו בנושא, בהתריעו מפני המשך השליטה על מיליון וחצי ערבים בשטחים. „הזהות המודרנית של הפלשתינים שאיתם ננהל משא־ומתן, הזהות המודרניקת של הוועידה הבין־לאומית ואפילו דברים יותר מודרניים כמו איפה יהיו הגבולות שממזרח לנו — כל אלה בעלי דרגת חשיבות משנית נוכח היעד המרכזי של סיום השליטה על 1.5 מיליון תושבים שאינם רוצים בשליטתנו", אמר.

לדברי צדוק, יש לתקוף את הסטטוס קוו בכל החזיתות, במישור הבילאטרלי ובמישור של עצמנו. הוא גם הרתיע מפני האפשרות שמפלגת העבודה תניח לליכוד להכתיב לה את מועד פירוק הממשלה ואת הנושא שעליו תפורק ושיעשה את מפלגת העבודה האחראית לפירוק הממשלה. „הליכוד נוהג כלפי שמעון פרס ומפלגת העבודה בחוסר הגינות מוכחה," הדגיש צדוק. „הוא נתן לפרס לנהל שיחות בנושא והוא שתק ומעולם לא אמר שהוא שולל את נושא הוועידה הבין־לאומית מעיקרו מלכתחילה. יש לפרס סמכות להמשיך בבירורים האלה כהמשך למגעים שניהל כשהיה ראש ממשלה".

המשכים

מהיום תופסק

(סוף מעמוד ראשון)

הפועל של ההסתדרות ויחזירו את פנקסי החבר להסתדרות.

שרת הבריאות אמרה אתמול, כי המשבר בשירותי הבריאות הוא לא רק עניינה שלה, אלא של הממשלה כולה ושל העומד בראשה. היא דרשה לכנס את ישיבת הקבינט הכלכלי כדי לדון בנושא.

ומצב בבתי־החולים הולך ומחמיר. בכמה בתי חולים אזל מלאי הדלק ובשל כך חדלה לפעול מערכת ההסקה והחימום. כן מתקשים להפעיל את חדרי הניתוח בשל מחסור בציוד. כאמור העובדים מאיימים להחריף את השביתה ולגרום לכך שחלק מן העובדים שבאו לעבודה בצורה „בלתי לגאלית" ינטשו גם הם את עיסוקיהם.

מטה חירום בצפון

רופאים ואחיות מבתי־חולים בצפון הארץ, שהתכנסו אתמול בבית החולים רמב"ם בחיפה, קראו לאחראים לשביתת עובדי המינהל לנהוג בהגיון ולסיים את השביתה. הם הודיעו כי אם לא יימצא פתרון ישביתו את שירותי הרפואה למשך 24 שעות. כמו כן קראו העובדים למזכ"ל ההסתדרות ישראל קיסר לרדת מהגדר ולהביע עמדה נחרצת בנושא ולהתייצב לצד העובדים במאבקם.

יו"ר ועד רופאי בית החולים רמב"ם, ד"ר טייטלמן, אמר כי העובדים ישביתו את כל מה שניתן כדי שהאחראים למצב יחזרו לשפיות הדעת ויתחילו לנהוג בהגיון.

שרת הבריאות שושנה ארבלי־אלמוזלינו והנהלת משרדה החליטו כי החל מיום בבוקר יעברו למטה חירום בצמוד לבית החולים „אסף הרופא" בצריפין, כדי להיות בשטח ולנסות ככל שניתן לסייע בבתי החולים.

זוהמה וצחנה קשה

מצוקה קשה נגרמת לחולים במרכז הגריאטרי הגדול פרדס חנה, בעקבות שביתת עובדי המינהל והמשק. האחות הראשית של בית־החולים והצוות הרפואי, הודיעו למנהל המרכז כי אינם יכולים עוד לעמוד בעומס והם כורעים תחת נטל העבודה.

צווי אכיפה נוספים

פרקליטות המדינה עומדת לבקש מבית־הדין לעבודה להוציא צווי אכיפה לקבוצה נוספת של עובדים. על הצעד הזה הוחלט אתמול בהתייעצות בין היועץ המשפטי לממשלה יוסף חריש לבין שר־האוצר משה נסים. באוצר אמרו אתמול שמספר העובדים להם יוצאו צווי אכיפה טרם נקבע, אך קבוצה זו תהיה גדולה מקבוצת העובדים אשר הוצאו להם צווים בסוף השבוע שעבר. קבוצה זו מנתה 62 עובדים.

קריאת ההסתדרות

הוועדה המרכזת של ההסתדרות יצאה אתמול בקריאה אל עובדי המינהל והמשק השובתים לכבד את החוק ולחזור לאלתר לעבודה מלאה. חברי הוועדה הביעו דאגתם נוכח הפרת החוק ופתיחה במאבקים מקצועיים ללא אישור המוסדות המוסמכים של ההסתדרות.

מזכ"ל ההסתדרות ישראל קיסר הודיע, כי ההסתדרות עומדת על כך שהמלצות „ועדת פורה" ימוצו עד תום.

יו"ר האגף לאיגוד מקצועי חיים הברפלד אמר כי „ההסתדרות לא תתמוך בהפרת החוק והיא תחזור, חוזר והדגש, באוזני כל ציבור עובדים על עמדה זו". הוא קבע, כי להתפתחויות שהיו במגעים בסוף השבוע, הושגה התקדמות ואין כל הצדקה להמשך השביתה".

התפשטות הסכסוך

רעיה רטיג הביעה חשש מהתפשטות סכסוכי עבודה בשירות הציבורי כתוצאה משחיקת השכר. אברהם אחיעזרא הטעים אף הוא כי שחיקת השכר היא מצטברת ומן, ויש למצוא פתרון מהיר לבעיה. סגן יו"ר האגף לאיגוד מקצועי אפרים זילוני אמר, כי הסכסוך חורג מן התחום של עובדי המינהל והמשק וכי הוא מבטא את המצוקה השוררת בשירותים הציבוריים. הבעיה לדעת זילוני היא סדר העדיפויות הלקוי בתקציב המדינה. הוועדה המרכזת קבעה כי העובדה כי קיימות קבוצות עובדים המשתכרות שכר נמוך במשק, בה בשעה שקבוצות עובדים אחרות מקבלות שכר ברמות גבוהות מעבר לכל פרופורציה, יוצרת קשיים חברתיים־פסיכולוגיים ומתח רב בתוך קבוצות העובדים, לכן מחייב הדבר הסכמה לאומית לגבי הצורך בשיפור שכרן של קבוצות בשכר נמוך במסגרת ההסכמים החדשים.

סכנת חיים

עשרות מברקים ממנהלי בתי חולים ממשלתיים מרחבי הארץ הגיעו אתמול בבוקר להנהלת משרד הבריאות בירושלים.

המנהלים הודיעו כי אינם אחראים עוד לחולים לאחר שנשקפת להם סכנת חיים וסכנת התפשטות זיהומים ומגיפות בעקבות מצב חירום שנוצר כתוצאה משביתת עובדי המינהל והמשק.

מנהלי בתי חולים התריעו כי עיקר מצוקתם באה לידי ביטוי באי אספקה של ציוד סטרילי ותקלות חמורות במערכת החשמל, המים ואספקת גזים רפואיים, אשר חלק מהמערכות יצאו מכלל פעולה ואין טכנאים כדי לסייע בתיקונם.

לחברתנו יעל וינמן ולמשפחתה
משתתפים באבלכם במות האב
ישראל אדלר
ההלוויה תתקיים ביום שלישי, 3.3.87, בשעה 15.30 בקיבוצנו
קיבוץ יד מרדכי.

לעמירה ודיצה והמשפחה
אתכם בצערכם במות האב
שלמה שיפקוביץ'
ההלוויה היום, יום שני, ה־2.3.87, בשעה 15.30 בבית העלמין ברמת השופט
המשפחה
וקיבוץ רמת השופט

„המשמר" עתון יומי
על המשמר
המו"ל: עתון וספר בע"מ
עיתון מפלגת הפועלים המאוחדת
עורך ראשי: סבר פלוצקר
עורך משנה: ישראל זמיר
מרכז המערכת: רוביק רוזנטל
המערכת והמנהלה: רח' חומה ומגדל 2, תל־אביב טל. 378833
חשבון בבנק הדואר 3־43360־4
המען למכתבים: שירות שק־דואר נעול ת"א 61999
"AL-HAMISHMAR"
(The Daily Guardian) 2, Choma Umigdal St. Tel-Aviv 67771 Phone: 378833 Telex: 341652
סניפים: ירושלים 94622 רח' בן־יהודה 2, בניין מגסור חדרים 102–121. טל' 233161־3. המען למכתבים: ת"ד 1216 ירושלים 91008. חיפה: 33134 רח' פבזנר 17, טל' 673678. המען למכתבים: ת"ד 4007 חיפה 31040.

צלצול מהיר

תת־אלוף (במיל.) רן פקר, מפקד בסיס חיל־האוויר לשעבר:

דבר פסול

האמריקנים הודיעו אתמול, כי לא ישתפו פעולה עם אל"מ אביעם סלע. במה יתבטא הדבר בפועל?

— מבחינה מעשית — זה לא ישנה שום דבר, כי בתפקיד זה אין הוא זקוק ממילא לשיתוף־פעולה יום־יומי עם האמריקנים. העניין הוא עקרוני: האם יכולה מדינה — תהיה ידידותית ככל שתהיה — להתערב במינוי צבאי בכיר, גם אם לא בעל חשיבות קריטית, של מדינה אחרת?

מצד שני, גם מעורבותו של סלע בפרשת פולארד חורגת מהשיגרה המקובלת ביחסים בין שתי המדינות.

— ללא ספק. יש כאן בעייה, המצויה בדיון משפטי וצריכה להיפתר גם ברמה הפוליטית בין שתי המדינות, אבל לא בדרג האישי. כלומר, אם הדרג המדיני הבכיר של מדינת־ישראל, בתיאום עם הדרג הצבאי, מאמינים שסלע — גם אם ביצע מה שהוטל או לא הוטל עליו — הוא קצין בעל רמה הראוי לקידום, הרי שהשיקול צריך להיות ענייני ואסור שיושפע מלחציהן של מדינות אחרות. בפרשות מעין אלה יודעים איך מתחילים, אבל לא איך גומרים. אני בטוח שהאמריקנים לא היו נותנים למדינה אחרת להתערב בנושאים שהם אישיים במהותם ונוגעים בקידומו של קצין מעולה ובעל כישורים, הנמנה עם הדרג המוביל של קצונת חיל־האוויר, כאביעם סלע.

בכל שנודע אתמול, המינוי נעשה, אלא שלא ניתנה לו דרגת תת־אלוף, המתבקשת מן המינוי.

— אני לא מאמין. הבנתי שהוא יקבל גם את הדרגה. בכל מקרה, גם אם לא יקבל אותה, הרי שגם סגן, אם הוא מוכשר וכשיר לתפקיד, יכול למלא את התפקיד. אם החליטו למנות אותו בלי לתת לו את הדרגה, יכול להיות שעשו בכל זאת בשכל, כדי שלא להרגיז את האמריקנים. זהו עניין עדין וכדאי להיזהר.

ובעתיד, האם יפגע איומם של האמריקנים בקידומו של סלע בתפקידים אחרים?

— כל כך הרבה דברים יכולים עוד להשתנות. הדברים יכנסו לפרופורציות הנכונות, ואני מקווה, שהכל יבוא על מקומו בשלום.

אתי רונאל

אל"מ סלע קודם

(סוף מעמוד ראשון)

רואה בעין יפה את העלאתו של סלע לדרגת תת־אלוף.

נושא עתידו של סלע בחיל־האוויר הועלה גם בעת ביקורו האחרון של יצחק שמיר בבירת ארה"ב וגם לו נמסרו דברים ברוח זו.

גייס את פולארד

אלוף מישנה אביעם סלע גייס והפעיל את המרגל ג'ונתן פולארד שגזר דינו עומד להינתן ביום רביעי. בינתיים עומדת בקשתה של ארצות־הברית לחקור את אביעם סלע ואולי להעמידו לדין, אולם ישראל, לפי שעה, מתנגדת לכך בתוקף. לכתבנו נודע כי האמריקנים אינם נוטים לקבל את „הפטנט" הישראלי לפיו לא יקודם סלע בדרגה, אבל יינתן לו התפקיד הבכיר החדש.

יוחרם ע"י ארה"ב

ממשל רייגן הודיע לשר הבטחון כי אם יקודם סלע, יוחרם הוא ויחידתו בוושינגטון והוא לא יורשה להכנס כלל לארצות־הברית. כמו כן אומרים האמריקנים כי סלע לא יזכה לקשרים עם הנספחות האווירית האמריקאית בישראל ויתכן כי תהיה לקידומו השפעה על מכלול היחסים שבין הפנטגון לחיל האוויר הישראלי.

התערבות בוטה

מקורות בישראל טוענים כי פניה אמריקנית שכזו והתערבות בוטה במערכת המינויים הפנימית בצה"ל, הינה חסרת תקדים ביחסי ישראל ארצות־הברית. מלשכת שר הבטחון מסרבים להתייחס לנושא. נראה כי השר רבין ענה לאמריקנים על פנייתם וכי אינו מרוצה מהתערבותם בקידומו של סלע.

אלוף מישנה אביעם סלע נחשב בחיל האוויר לקצין מבריק. על פי פרסומים זרים שימש סלע בתפקידו האחרון כמפקד בסיס חיל האוויר ב„רמון" (עמד בראש מבנה המטוסים שתקף את הכור האטומי של עיראק).

ליעל וינמן, המשפחה
וקיבוץ יד מרדכי
משתתפים בצערכם במות
האב
מזכירות הקיבוץ הארצי
והמחלקה לחינוך בקבה"א

לדב רוזנבלום ולמשפחה
משתתפים בצערכם עם מות
האב
בית עין השופט

במלאת שנה לפטירתו של חברנו
הרברט פוזנר ז"ל
נעלה לקברו ביום ג' 3.3.87
בשעה 15.00
קיבוץ דליה

צבא סוריה סוגר משרדים פוליטיים בטריפולי ובבקאע

צעדים נגד העיתונות הלבנונית ● בוטלו הרשיונות לשאת נשק

טריפולי. — הצבא הסורי סוגר את כל המשרדים והסניפים הפוליטיים בטריפולי, בירת צפון לבנון, ואוסר על נשיאת נשק בעיר — מסרו אתמול כתבים מקומיים.

גם בבקעת הלבנון נקט הצבא הסורי בצעדים דומים. בין היתר, ביטל את כל הרשיונות לנשיאת נשק של רוב אנשי המפלגות והמיליציות — כולל אמל, חיזבאללה, המפלגה הפרוגרסיווית של הדרוזים ומפלגת הבעת.

יתר על כן, החיילים הסוריים עורכים זה ימים מספר בדיקות של זהות במחסומים שהקימו בכניסות לעיר בעל בק ולאורך העורקים הראשיים שלה. באיזור נמצאים מספר מאחזים של החיזבאללה.

צעדים נגד העתונים

צעדים ראשונים נגד העתונות הלבנונית ננקטו ב־48 השעות האחרונות. השבועון „א־שיראע", המקיים קשרים טובים עם החוגים הפרו־איראניים בלבנון, והשבועון „א־עהד", בטאון החיזבאללה, המופיעים בימי שישי ושבת, עדיין לא הופצו. ההנהלות של שני השבועונים מסרו, כי „הגליונות הודפסו, אך לא היתה אפשרות להפיצם." הן סירבו למסור פרטים נוספים.

„א־שיראע" היה הבטאון הראשון שחשף את המכירה של נשק אמריקני לאיראן.

לעומת זאת, השבועון של המיליציה הנוצרית „אל־מסירה", המופיע בימי ד' לא נאסר להפצה במערב־ביירות, למרות שקרא במאמר מערכת „להילחם בפלישה הסורית החדשה". „אל־מסירה", הופיע כשעל שערו כתובת באותיות אדומות: „דע לגלות את אויבך: הסורי הוא האויב שלך."

סיעה פורשת מ„אמל"

מצידון נמסר, כי מנהיג לשעבר של „אמל" הקים אתמול סיעה פורשת בדרום־לבנון. תומכיו של היו"ר לשעבר של הוועד הפועל של „אמל", חסן האשם, שולטים כמעט בכל דרום־לבנון, איזור בעל רוב של אוכלוסיה שיעית, להוציא את העיר נבטיה, שגם עליה הם מנסים „להשתלט ללא שפיכות דמים", מסרה לשכתו של האשם במארואניה.

שקט במערב־ביירות

המונים גדשו אתמול את חופי־הרחצה של מערב־ביירות המוסלמית, לאחר שהשקט חזר לגיזרה זו של הבירה.

ראש הממשלה ראשיד כראמה, הנמצא בדמשק לשיחות עם מנהיגים סוריים בכירים, הודיע, כי הוא ומנהיגים מוסלמיים אחרים הסכימו על טיוטה של תוכנית שלום חדשה, שהושגה בחסות הסורים, במטרה לשים קץ ל־12 שנות מלחמת אזרחים.

מקורות פוליטיים אמרו, כי התוכנית היא המשך למאמצים הסוריים להשכין שלום במערב־ביירות, והיא דומה להסכם שהושג ב־1985 בתיווך הסורים. לא נתקבלה מיד תגובה מצד מנהיגים נוצריים בביירות.

„ניוזוויק" מפי מומחי מודיעין ישראליים:

„צפויה מלחמת־התשה בין המליציות לסורים בביירות"

מאת חנה אישהורוביץ,
כתבת „על המשמר" בניו יורק

ניו־יורק. — מומחי־מודיעין ישראליים סבורים, על־סמך תצפיות ביון אוויריות על ביירות, כי אחיזתה של סוריה בביירות איננה מוחלטת, וכי הקבוצות העיקשות ביותר, הנלחמות בביירות, לא ייכנעו לה.

קצין ישראלי בכיר אמר ל„ניוזוויק", כי לדעתו, יסתלקו המיליציות מהרחובות רק לשבוע או לשבועיים, אך לאחר מכן, יחזרו אנשיהן וינהלו מלחמת־התשה נגד הסורים.

עם זאת, טוענים משקיפים בירושלים, כי נראה שהמעורבות הסורית תביא תועלת לישראל: השליטה הסורית בדרכים רבות בדרום־לבנון תגרום להאטת ההסתננות של מחבלים לאיזור; המצור עשוי גם להחליש את החיזבאללה, והגברת המאבק בין טהראן לדמשק עשויה להטות את דמשק ממסע־המלחמה שהיא מנהלת נגד ישראל.

לדעת „ניוזוויק", נחוש אסד בהחלטתו להשאיר את כוחותיו בביירות תקופה בלתי־מוגבלת, ולהפגין את כוחו על־ידי מציאתם ושחרורם של כמה מבני־הערובה המוחזקים בלבנון.

עוד מגלה „ניוזוויק", כי החיילים הסוריים, שהסתערו על קסרקטין של חיזבאללה והרגו 23 אנשים בגרזנים ובפגיונות, האמינו, לדעת מקורות ישראליים, כי בני־הערובה האמריקניים מוחזקים בקסרקטין הבטון הזה, הנמצא בשכונה השיעית באסטה, בביירות. אולם החיילים הסוריים לא מצאו בקסרקטין דבר היכול להעיד על מה שהתרחש בו קודם לכן. לפני שפינו את המקום, השמידו אנשי החיזבאללה כל פיסת־נייר שהיתה בו והבעירו צמיגים, כך שנוצרו ערימות פיח, שטישטשו כל טביעת אצבעות.

לחיי הידידות האמריקנית־סינית שותים שר החוץ האמריקני, ג'ורג' שולץ, המבקר בפקין, ועמיתו ומארחו הסיני, וו קסוקיאן, בקבלת־פנים שנערכה לכבוד שולץ אמש. ראה ידיעה בעמוד 4. (צילום: איי.פי.)

שביעות־רצון בצרפת מעמדת השופטים במשפט עבדאללה

תגבורת צבאית לשדות התעופה של פאריס מחשש למטעני־חבלה

פאריס. — כוחם של אנשי צבא לנמלי־התעופה של פאריס, כדי לתגבר את שירותי המכס, המודיע אתמול את החלטת הממשלה „לחדש ולחזק" את מערכת הבטחון בגבולות, לאחר שהמחבל הלבנוני ג'ורג' איבראהים עבדאללה נידון למאסר עולם.

אנשי־צבא אלה, שמספרם לא נמסר, פועלים בעיקר באיזורי המטענים, כדי לגלות חבילות ממולכדות.

נמלי־התעופה של פאריס מסייעים לשוטרים מעורבים של הצבא, משטרת־האוויר, ומשטרת־הגבולות, כשנשקם דרוך, בחיפוש אחר כל חפץ חשוד.

בתחנות הרכבת של פאריס, שם מצפים לשובם של הנופשים האחרונים, פועלים בעיקר ז'נדרמים, בסיורים של שלושה אנשים.

כאלף אנשי בטחון וז'נדרמים נוספים מסייעים זה שבועיים ל־2,500 מעמיתיהם, המופקדים על הבטחון בבניינים רשמיים ובמקומות ציבוריים בפאריס ובפרבריה.

סוכנות הידיעות הצרפתית מוסרת, של הובעה שביעות רצון כללית בצרפת נוכח עמדתם התקיפה של השופטים, שגזרו על המחבל מאסר עולם למרות החשש מפני פעולות־גמול.

מכיוון שעבדאללה החליט לא לערער, הוא ישהה לפחות 15 שנה בכלא, אלא אם יזכה בחנינה מן הנשיא.

מקובאיאת, בלבנון, נמסר, כי משפחת עבדאללה היתה שרויה אתמול בהלם ושמרה על שתיקה מוחלטת. אחיו של ג'ורג' איבראהים הורו לעיתונאים, בנימוס אך בתוקף, להסתלק מביתם. מעיירה נוצרית מרונית נידחת זו, 48 ק"מ מצפון לביירות,

„אחינו בכלא", אמר רוברט עבדאללה. „מה שאירע אירע, ואין לנו מה לומר לעתונות."

„הכפר כולו זועזע לשמוע על אודות ג'ורג'. ציפינו שהצרפתים יגלו יותר רחמנות," אמר כומר העיירה, מישל ביטאר.

„אמי על סף התמוטטות, היא עייפה ועצבנית מאוד ואיננה יכולה לשוחח עם איש," אמר רוברט עבדאללה.

האם חנא, בת 60, נראתה זועמת ועיניה מלאו דמעות, כאשר דחתה את בקשותיהם של העתונאים לשוחח עימה. (ע"צ, ע"ר)

עין בעין

טקס האזכרה, אתמול (צילום: מאיר פרטוש)

כמו לכל חבר

אזכרה בנען במלאת שנה למותו של ישראל גלילי

מאת אהוד דור

ליד קברו של גלילי, שנקבר לפני שנה והיה היחיד בחלקתו, כבר ניצבים היום קברים נוספים. גם הם, כמו קברו שלו כמו האחרים, יצוקים בטון באותה תבנית ובאותה מידה. „אצלנו הוחלט שהכל ייעשה באותה מתכונת לכל חבר" — לוחשת מזכירת הקיבוץ. „גם הטכס. זה הוא וזה שלו: להיות כמו כולם".

ביום השנה למותו של ישראל גלילי נאספים, לאט לאט, חברי קיבוץ נען, מהוותיקים, אלה שהניתוק מישראל עדיין קשה להם, כפי שמנמיכה קולה בת־גילם; והיא יודעת שהוא נשאר בזכרונם של אלה שהכירו אותו, ואולי הזמן, היא מקווה, ייטיב עם זכרו, ואישיותו „יוצאת הדופן" תמצא דרך אל לב הצעירים.

גם הטכס „כמו לכל חבר" וכזה היה. „שרשיק" מזכיר התק"ם, אמר דברים לזכרו, כמעט בחיפזון, וחברת הקיבוץ קראה שיר של אברהם בן־יצחק. זה הכל — וכמו לכל חבר. רק הוליות השוטרים, חיילי משמר הגבול, שומרי הראש הדרוכים ורחש מכשירי הקשר — אינם מכאן. אל העדה הקטנה שנאספה כאן („לכל היותר מאתיים איש", אומר קצין המשטרה) באו כמה חברי־כנסת ושלושה שרים.

כולם חברי מפלגת העבודה. ביניהם שר החוץ שמעון פרס, שבעוד שעה יישב בשורה הראשונה באולם הספורט של נען, בערב המוקדש לזכרו של גלילי, כשמשמאלו יישב רבין ומימינו, כמעט בעל־כורחו, נבון, יצחק שמיר, ראש הממשלה. הערב הוא יהיה היחיד על מגרשו הביתי של ממלא־מקומו. ויצחק בן־אהרון יקום ויאמר: „כל העדה הזו אסור לה לשאת את שמו של ישראל גלילי לשווא". ובקהל יבינו.

משלחת „פרטית" הגיעה ממרוקו

ארבעה אנשי עסקים וחקלאות הגיעו אתמול לישראל ממרוקו, אולם לא היתה זו משלחת רשמית ובין חבריה לא היה שר החקלאות או כל אורח רשמי.

הבאים סירבו לומר דבר ולא הסכימו אף לגלות את שמותיהם. ח"כ יצחק פרץ, שבא לקבל את המשלחת, אמר לעיתונאים כי מדובר באנשים פרטיים המייצגים חברות פרטיות בתחום החקלאות והמסחר ומתעניינים במשק הלול, ברפת ובגידול בננות. הם ישהו בארץ שבוע ימים, בסיורים בקיבוצים, במושבים, במכוני־מחקר שונים ובמפעלי ייצור בתחומים שבהם הם מתעניינים. (עתים)

ה„שירותרום" בגלי־צה"ל — לא ביום העצמאות

מאת אבי בניהו, כתבנו הצבאי

המשדר המסורתי של גלי צה"ל „השירותרום", לא יתקיים השנה ביום העצמאות.

אתמול התקיימה ישיבה מיוחדת בעניין זה בראשותו של הרמטכ"ל רב־אלוף משה לוי. בפגישה בה נטלו חלק יו"ר האגודה למען החייל ופעילי האגודה, הוחלט כי אירועי יום העצמאות השנה יוקדשו לערכים לאומיים שיחזקו את הקשר בין העם לצבא. משדר זה יוסקן בגלי צה"ל בהשתתפות האגודה למען החייל וליבי.

שיתוף הפעולה בין שני גופים אלה הוא חסר־תקדים. שכן, עד כה ניטשו ביניהם מאבקי־כוח.

משדר „השירותרום", על־פי החלטת הרמטכ"ל יתקיים במועד אחר שטרם נקבע, עוד לפני יום העצמאות.

שולץ תומך ברפורמות

פקין. — שר החוץ האמריקני, ג'ורג' שולץ, פתח אתמול ביקור של חמישה ימים בסין בהבעת תמיכה ברפורמה נועזת, נושא העומד עתה במוקד מאבק פוליטי חריף בסין.

בסעודה שנערכה לכבודו, השתמש שולץ במילים של אחד המנהיגים הסיניים הבכירים ביותר, כדי להביע את תמיכתו ברפורמה נועזת.

שולץ אמר: „אני זוכר, כי ב־1984, אמר ראש הממשלה זאו זיאנג, כי המפתח להתקדמות טמון במאמצים שלנו לשחרר את החשיבה שלנו בצורה נועזת, לבצע רפורמה כהחלטה נחושה, לעשות המצאות חדשות באומץ רוח."

המשכים

שמיר: או שנק"ים

(סוף מעמוד ראשון)

לאומית תהיה ערב נחמד, שכולם יתאספו ואחר־כך יילכו ויתחיל המו"מ הישיר. הערבים והסובייטים לא אומרים זאת. (לפרס:) התנאים שאמרת, שבהם נלך לוועידה בין־לאומית, לא מופיעים בהודעה המשותפת עם מצרים. בארה"ב התרוצץ מישהו מנציגי ישראל שניהל תעמולה לוועידה בין־לאומית (הכוונה כנראה ליועץ המדיני של שר החוץ, ד"ר נמרוד נוביק). אתה בעצמך היית בעבר נגד ועידה בין־לאומית. אמרת שהיא תוביל להכרעת ישראל".

מותר לו לבדוק

שמיר הוסיף ואמר, כי לשר החוץ מותר לבדוק ולראות אפשרויות שונות „אבל אסור שנציגים שלנו ינהלו תעמולה למען הוועידה בארה"ב ובאירופה" (כאן התכוון כנראה שמיר גם למנכ"ל המדיני של משרד החוץ, ד"ר יוסי ביילין). שמיר הדגיש, כי המצרים מכחישים שהסכימו לוותר על השתתפות אש"ף ורמז לעבר פרס, כי הוא פועל למען ועידה בין־לאומית למרות שאינו מאמין בה.

תחזור בך

אמר פרס: „צריך שלום". הגיב שמיר: „מי אומר שזו הדרך היחידה? מי שאומר, שהמתנגד לוועידה בין־לאומית רוצה את תהליך השלום (התבטאות פרס כלפי שמיר — ד.ש.), צריך לחזור בו. ועידה בין־לאומית היא דבר מסוכן ביותר".

פרס: „מי שאומר שהסכמתנו לוועידה בין־לאומית כפתיחה למו"מ ישיר מעידה שאנו רוצים לחזור לגבולות 1967, או שאנו מסכימים להצעה סובייטית־ערבית, גם כן צריך לחזור בו. כי מה שהם מציעים ומה שאני מציע, זה יום ולילה ואין לשרך בינינו ואין לייחס לי דעות שאין לי".

שמיר: „הלוואי שהיית צודק. לפי הבנתי מי שלוחץ היום בעד ועידה בין־לאומית רוצה בגבולות 1967".

פרס: „מי שעושה להיפך, רוצה את תהליך השלום".

בהתרגשות ובהרמת קול

בשלב זה התנהל הוויכוח בין ראש הממשלה וממלא־מקומו בהתרגשות רבה ובהרמת קול.

שמיר: „אם אתה אומר שאתה לא רוצה לחזור לגבולות 67', אז היה כדאי לקיים את הישיבה".

פרס: „אני לא בעד ההצעה הסובייטית וההצעה שלי היא לא ההצעה הסובייטית".

שמיר: „אני בדרך־כלל אדם זהיר. אבל אני רוצה לומר, שהוועידה הבין־לאומית היא קונצפציה סובייטית וערבית".

פרס: „ב־1977 היתה קונצפציה של ממשלת הליכוד ואני תומך בעמדת ממשלת הליכוד של אז".

שמיר: „גראסימוב אמר ביום ו' בטלוויזיה על הוועידה הבין־לאומית — זה רעיון שלנו".

פרס: „אתה לא מבין את ההבדל בין פתיחה על־ידי ועידה לבין ניהול מו"מ בוועידה".

שמיר: „מי שחושב שמהתנאים יישאר זכר לאחר ההסכמה לוועידה, משלה את עצמו".

פרס: „גם כשנכנסו לקמפ דייוויד לא ידעו את התנאים".

שמיר: „בארה"ב ובאירופה אין התייחסות לתנאים" (של פרס לוועידה בין־לאומית).

פרס: „באירופה הדגשתי שבשלוש נקודות (מתוך עשרת התנאים — ד.ש.) אין הסכמה: הפתיחה, עניין השתתפות אש"ף והייצוג הפלשתיני".

שמיר: „אין החלטה לפעול כך. אני רואה ועידה בין־לאומית כאסון לישראל".

פרס: „כך מדברת גאולה כהן".

הסכמה או סירוב

שמיר: „אתה לא מדבר עם גאולה כהן. או שפועלים לפי קווים ועקרונות מוסכמים או שאנחנו נפרדים. וכל עוד קיימת הממשלה, והיא קיימת, וזה תלוי ברצון כולנו, צריך לפעול לפי מה שמוסכם על כולנו, ומה שאינו מוסכם, לא צריך לפעול על פיו, וזה פשוט וברור כמו שהיום יום ראשון".

עזר וייצמן: „מה קורה עם הצהרת קהיר?"

שמיר: „אני לא רואה בזה התחייבות של ממשלת ישראל לפעול למען ועידה בין־לאומית. אתה יכול להבין אחרת".

בראשית ישיבת הממשלה סקר שר הבטחון יצחק רבין ענייני בטחון. הממשלה ישבה בסעיף זה כוועדת שרים לענייני בטחון. לאחר מכן סקר ראש הממשלה את מסעו בארה"ב. ושר החוץ מסר סקירה על מסעו במצרים.

עייפות מאש"ף

פרס אמר, בין היתר, בנושא הייצוג הפלשתיני במו"מ, כי מצרים לא ויתרה על אש"ף, אך יש במצרים עייפות מאש"ף. הוסכם עם מצרים באורח חד־משמעי על משלחת פלשתינית שתהיה מוסכמת, ויש לשים לכך לב, אמר פרס.

פרס סיכם, כי היו שלוש נקודות עיקריות חשובות בביקורו. האחת — פרסום הודעה פומבית משותפת בה נאמר, כי מדובר במו"מ ישיר, שהוועידה הבין־לאומית תהיה לו „בריכה ופתיחה". השניה — משלחת פלשתינית מוסכמת. השלישית — נקבע שיתוף פעולה הדוק בין ישראל ומצרים לקידום תהליך השלום.

דיבור בשני קולות

השר דוד לוי השמיע דברי ביקורת קשים על כך שהממשלה מדברת היום בשני קולות בנושא הוועידה. לוי אמר, כי אלה הם „ימים פרדוכסאליים". הדיבור בשני קולות פוגע באינטרסים של ישראל בעולם. אולם הבאת הנושא להכרעת הממשלה תגרום למצב שיהיה אולי חמור שבעתיים.

שר הביטחון יצחק רבין הציע להפסיק את הדיון ולא לקבל הכרעה הואיל ולא ראש הממשלה ולא ממלא־מקומו אינם מציעים להחליט עכשיו.

השרים משה שחל ומשה נסים דיברו איש בתורו בעד (שחל) ונגד (נסים) ועידה בין־לאומית. נסים אמר: „ועידת ז'נבה מתה". פרס קרא לעברו: „האם יש תעודת פטירה?"

אין רוטאציה במדיניות

בסכמו את הוויכוח אמר פרס כי, לא אהב את ההתקפה המכוערת שהתנהלה נגד עמדתו. „אני לא מאשים את ראש הממשלה אלא מישהו אחר. יש רוטציה בתפקיד ואני מכבד אותה, אבל אין רוטציה במדיניות. לגבי החלטת הממשלה מ־77' (בעד ועידה בין־לאומית) — אפילו אם תוקפה המשפטי פג, תוקפה המוסרי והפוליטי קיים". פרס הבהיר, כי לא אמר, שמי שמתנגד לוועידה בין־לאומית רוצח את השלום, אלא — רוצח את תהליך השלום. הוא קרא לעברו של לוי: „אתה רוצה שיחליטו, תציע הצעה שוונכנער". לוי (בצרפתית): „ויו לה ליברטא" (יחי החופש). פרס: „יש עגלה, מי שרוצה שייסע, מי שלא רוצה, שלא ייסע".

שמיר עצוב

במהלך הדברים אמר שמיר, כי הוא עצוב בימים האחרונים, על מה שקרה לרעיון ממשלת האחדות. הכלל, כי המערך והליכוד יוכלו להתקיים מתוך כבוד הדדי במסגרת קווי היסוד, אמר שמיר, נשבר על־ידי כך שרוצים לכפות על הממשלה השקפות המנוגדות למצפונו והשקפותיו של חלק ממנה.

„הצמיחה החקלאית שואפת לאפס"

פרופ' פוהורילס: הכיוון לשנת 2000 — „חקלאות בוטיק"

מאת יוסף גלילי, כתב „על המשמר"

„תוכנית החומש 1987־1991 צריכה לחדש את הצמיחה בחקלאות, שירדה בעשור האחרון לקרוב לאפס ("0.6%") לעומת גידול מרשים של 10.5 אחוז ב־20 השנים הראשונות למדינה" — אמר אתמול פרופסור פוהורילס, מנהל רשות התיכנון והפיתוח במשרד החקלאות.

בהציגו את תוכנית החומש לפיתוח החקלאות והכפר בפרספקטיבה של העשור הקרוב, כתוכנית־מעבר לחקלאות שנות ה־2000, הטעים הדובר, כי תקופת התוכנית תהיה קריטית להשגת מטרת הצמיחה, אשר מימושה עשוי להחזיר לחקלאות הישראלית את השגיה המפוארים. לדבריו, בתקופת האינפלציה, שילמו החקלאים 80 אחוז ריבית ריאלית שנתית, וכיום משלמים 45־40 אחוז ריבית ריאלית לעומת 4־7 אחוזים ריבית המקובלת בארצות המפותחות.

בהתייחסו למשבר המושבים, אמר כי 30 אחוז מן המושבים אינם ניתנים לשיקום, ואת עיקר המאמץ יש להפנות לחלק המסוגל לתפקד ומייצר 40 אחוז מהתפוקה החקלאית בישראל. המשבר במשק הקיבוצי, אמר, הוא בעיקרו פיננסי־תעשייתי. חלק נובע מהסתבכות פיננסית ובשנתיים האחרונות — ממשבר ענף הכותנה. לדעתו, נהנה המשק הקיבוצי מיתרונות של גודל, ופוטנציאל טכנולוגי המאפשרים לו להתגבר על המשבר תוך מעבר לגידולים אינטנסיביים: ירקות, חממות פרחים, תבלינים ועוד.

בין הגורמים החיצוניים המעמיקים את המשבר, מנה הדובר „התפרצות הייצור החקלאי בעולם — עודפי מזון עצומים בכל מוצרי היסוד כגון: חיטה, בשר, חמאה, יין, אורז ועוד. אין שום תחזית למחסור לקראת שנת 2000.

התשובה — חקלאות בוטיק

התשובה למצב זה, על־פי התוכנית היא — „חקלאות בוטיק". מוצרים ייחודיים, וטכנולוגיה וגנטיקה ייחודיים.

המרגל שדאג לשלומנו

שובו של ג'ונתן פולארד אל הכותרות בעקבות טענתו ש„הצמרת הישראלית ידעה" ממקד את תשומת הלב לראיונות שהעניק בכלאו לכתב „על המשמר" ☺ פולארד: מידע חיוני לישראל לא הועבר לה!

ג'ונתן פולארד

מאת זאב בליצר, כתב „על המשמר" בארה"ב

וושינגטון. — בשאיפה לסבך מנהיגים יהודיים־אמריקנים בפרשת „רשת הריגול הישראלית" בארה"ב התמו פקידי משרד המשפטים את ג'ונתן פולארד למכונת־אמת וביקשו ממנו לקרוא רשימות של שמות ולהצביע על סוכנים ישראלים ביניהם.

פולארד, פקיד המודיעין של הצי האמריקני לשעבר, שהודה בריגול לטובת ישראל, חזר וטען לפי מקורות יודעי־דבר, כי משרד המשפטים כבר מכיר את שמותיהם של כל האנשים שהיו קשורים בפעולות הריגול שלו. הוא אמר לחוקריו כי פעל לבדו ומסר כי עבד רק עם אותם פקידים ישראלים ששמותיהם מוזכרים בכתב־האישום נגדו.

פולארד, יהודי אמריקני, נעצר ב־21 בנובמבר 1985 ליד שגרירות ישראל בוושינגטון, לאחר שנכשל בניסיון לקבל מקלט שם. פסק־הדין נגדו עומד להינתן ב־4 במארס, ואז גם יינתן פסק־הדין נגד רעייתו אן הנדרסון־פולארד, אשר הודתה בעבירה הקלה יותר של החזקת מסמכים סודיים בניגוד לחוק.

מהלך המשפט עורר בקרב כמה פקידי אכיפת־חוק אמריקנים חשדות בדבר קיום רשת ריגול ישראלית רחבה יותר בארה"ב, תוך שימוש ביהודים אמריקנים. חשדות מסוג זה אינם בבחינת חידוש גמור. במרוצת השנים בדקו חוקרי משרד המשפטים מדי פעם קבוצות יהודיות מסויימות כגון הוועד ליחסי ציבור אמריקה־ישראל (איפא"ק) בוושינגטון והליגה נגד השמצה של בני־ברית. אך הם לא העלו שום הוכחות לריגול לטובת ישראל.

בשני ראיונות נרחבים שקיימתי עימו בשבועות האחרונים בתא כלאו, חזר פולארד על טענתו, כי פעל אך ורק מתוך דאגה לבטחונה של ישראל. הוא אמר כי הדבר שהוא מצטער עליו ביותר הוא כי מעצרו עורר מחדש את בעיית הנאמנות הכפולה, הניצבת בפני יהודי ארה"ב. „זה מאפשר לקנאים בעלי משפטים קדומים בתוך הממשל ומחוצה לו להתעטף בדגל האמריקני ולצאת ממחבואם", אמר.

אך הוא הודה שהפר את החוק. „לא אכחד כי הפרתי את החוק. לא חשבתי עצמי מעודי עומד מעל לחוק. לרוע המזל, לא עשיתי מה שהוצרכתי לעשות: לעלות לישראל ברגע שתפקידי בקהילת המודיעין האמריקנית לא עלה בקנה אחד עם הצורך הרגשי שלי לעשות משהו למען ישראל".

פולארד אמר כי החליט למסור מידע מודיעיני אמריקני לישראל מאחר שחש תיסכול „נוכח העובדה שדברים כה רבים שמן הדין היה למוסרם לישראל, לא נמסרו לה". לדבריו, „עוכב על־ידי ארה"ב מידע, שהיה חיוני לבטחון ישראל".

„היו לגביי שני סוגי מציאות", המשיך, „המציאות של איש המודיעין האמריקני והמציאות של ג'ו, האורח הפשוט. ואם כאורח פשוט חששתי לבטחונה של ישראל בלי לדעת במלואו את הטיב האמיתי של הסכנה להישרדותה של ישראל, הרי הסכינה של קהילת המודיעין, שהייתי נתון בה, החריפה את דאגתי".

„כאשר אתה מסתכל על מטוס, הדבר הראשון שאתה חושב הוא „אלי, איך לעזאזל נשאר דבר כזה למעלה?" — ואותה חוויה של תהייה חוויתי כאשר הסתכלתי על כל הסכנות הנשקפות לישראל. אלי, איך הם מתגברים על כל זה?"

פולארד תיאר את פעולתו כמרגל בציטטה מתוך הרומן „האמריקני השקט" מאת גרהם גרין: „יש שם רמות — אמר — המאפיין את מכרו — ריפלר מאט אמריקני — במלים הבאות: „מעודי לא פגשתי אדם שהיו לו מניעים טובים יותר לכל הצרות הללו שגרם", ואני חושש כי זה איפיון הולם למניעיי וכן להסתבכותי בפרשה הזאת".

הוא אמר כי תקוותו היא, שהוא ואשתו יורשו ביום מן הימים לבוא לישראל, כרגע הוא „עייף, מתוסכל ומלא פחד לגבי עצמי ולגבי אשתי. אני רק רוצה שהסיוט הזה ייגמר".

איכרים פולניים שהעידו על מות דמיאניוק—הועמדו לדין

סיפר פקיד פולני בכיר השוהה בישראל כמשקיף במשפט מטעם ממשלת ארצו ● מדליית הוקרה הוענקה לחברת לוחמי־הגטאות על תרומתה לחקר השואה

מאת יהודה צור

ד"ר יאצק ווילצוב, יועץ בכיר לשר המשפטים הפולני, הממונה על לחמה במשעי הנאצים, הביא להעמדתם לדין באפריל אשתקד, של איכרים פולנים שהעידו כי דמיאניוק נהרג במהלך המרד בטרבלינקה.

הפקיד הפולני הבכיר גילה זאת אתמול בעת הענקת מדליית הוקרה לחברת קיבוץ לוחמי־הגטאות, מרים לוביץ', על תרומתה לחקר השואה. במהלך הטכס סיפר עוד הפקיד הפולני המשמש משקיף של ממשלת ארצו במשפט דמיאניוק, כי האיכרים הפולנים המתגוררים ליד מחנה ההשמדה טרבלינקה, העידו בפני חברי ארגון אוקראיני בארה"ב, שאכן דמיאניוק נהרג במהלך המרד של אסירי המחנה. ואולם, ד"ר ווילצ'וב הביא עדויות קודמות שלהם עצמם, על כך שלאחר המרד נהג דמיאניוק לשתות עימם וודקה ועל אף ערוותם שלהם להתעסק עם נשי המקום. הנציג הפולני ציין, שעתה מתנהל משפט בארץ ואין הוא רוצה לחוות דעה על מהלכיו. אולם הוא ציין שאין לו ספק שדמיאניוק אכן חי.

„אם אספה, אל תניחו לתמונותיי למות – הראו אותן לקהל". כך כתב האמן היהודי, פליקס נוסבאום, בטרם נתפס בבריסל ב־1944 ונשלח למחנה ההשמדה אושוויץ, בו מצא את מותו. מחר ייכללו 13 מציוריו העוסקים בנושא השואה, בתצוגה מיוחדת שתיפתח במוזיאון ישראל. נשים נואשות (צויר ב־1941)

אנשים ואירועים

אבי פילוסוף — יו"ר מועצת המנהלים של התעשיה האווירית

מאת אבי בניהו, כתבנו הצבאי

בחירתו של איש העסקים, אבי פילוסוף, לתפקיד יושב־ראש מועצת המנהלים של התעשיה האווירית, התקבלה בסוף השבוע בהתנגדותם של נציג משרד הבטחון, המנכ"ל דוד עברי ועוזר השר צבי בן משה (צביקי).

אבי פילוסוף, שנבחר לתפקיד, הוא חתנו של שר הבטחון, יצחק רבין, נשוי לבתו דליה.

מהתעשיה האווירית נמסר, כי בחירתו של פילוסוף באה בעקבות יציאתו לשנת שבתון של הפרופסור יוסף זינגר שישב בראש הדירקטוריון מאז פרש ממנו דוד עברי. אבי פילוסוף ינהל את ישיבות מועצת המנהלים בחודש הקרוב עד בחירת יו"ר קבוע.

במערכת הבטחון ובמערך ממשיכים לנסות ולהשפיע על שר האוצר, משה נסים, ועל הליכוד להסיר התנגדותם ממינויו של מוטי הוד לתפקיד היושב־ראש. לאחר שהשר ארנס הסיר את התנגדותו למינוי הוד, החליט הליכוד להמשיך להתנות את המינוי בהסכמת המערך למינוי של הליכוד.

ראש ממשלת האיים הקנריים — לביקור בישראל

ראש ממשלת האיים הקנריים, הירונימו סאבאדרה אקוסטה, יגיע ארצה היום, לביקור רשמי בן שבוע ימים. במהלך ביקורו ייפגש עם ראש הממשלה, מ"מ רה"מ ושר החוץ, יו"ר הכנסת ומזכ"ל ההסתדרות ויבקר בירושלים, תל־אביב, חיפה, אשדוד והגליל.

לרגל ביקורו ייערך מחר בבית הקונפדרציה הציונית בירושלים, רסיטל לפסנתר בביצועם של שניים מבכירי המוסיקאים של האיים הקנריים פדרו אספינוזה והמלחין חואן אידיאלגו.

(עש"ת)

הרקדן מייקל קלארק הגיע עם להקתו

מאת כתב „על המשמר"

מייקל קלארק, רקדן וכוריאוגרף בריטי צעיר מאוד, שטרם מלאו לו 25 המעורר עניין ומחלוקת ביצירותיו הפרובוקטיביות באנגליה ובארצות רבות אחרות, בהן הספיק לסייר עם להקתו, המונה כרגע 7 רקדנים — הגיע לישראל לשורת הופעות בתוכניתו „אין יציאת חירום בגהינום".

קלארק והרקדנים נפגשו עם עיתונאים במלון „קארלטון" בת"א, והאמן האורח סיפר, שבכל ארץ אליה הם מגיעים, מצרפים לצוות הקבוע 5־6 „מתנדבים מקומיים", כפי שהתבטא, לאודיציה רקדנים מיומנים.

קלארק ולהקתו עורכים חזרות עם המשתתפים הישראלים בקיבוץ כפר־מנחם. רוב רקדניו מיומנים בסגנון הבאלט הקלאסי דווקא, אף כי אחד מהם הוא מתכנן תלבושות במקצועו.

כשעל ראשו המגולח רק כמה קווצות שיער אסופים לזנבות, אולם סגנון הלהקה פאנקיסטי. בעצם, והכוריאוגרף הופיע למסיבה דווקא וסגנון דיבורו מאופק ומנומס. „הריקודים שלי אינם מופשטים" — הוא אמר, אף כי בווידיאו שהוצג לעיתונאים, הוא רקד עם עמיתיו, בשישבניהם חשופים דווקא.

יצירתו החדשה, שתבוצע בישראל, אינה מרגיזה או פרובוקטיבית — הוא אמר — כי אינו חש עוד צורך להרגיז או לזעזע בבוטות עמדתו. היצירה החדשה שלו מוקדשת לידידו, שנפטר מ„איידס", הוא מעין מחווה לזכרו.

הלהקה תחל במסע מופעיה בתל־אביב, בהיכל התרבות, ביום ה'.

הצירים בוועידה שנפתחה אתמול (צילום: ויקי כתן)

500 צירים מ־70 קינים — בפתיחת המועצה ה־79 של „השומר־הצעיר"

מאת יהודה צור, כתב „על המשמר"

„הנוער הגדל בישראל חייב להצטייד גם במטען ערכים שיסייע בידיו להתמודד במציאות" — אמר אתמול חגי הלוי, ראש ההנהגה הראשית של „השומר הצעיר", בפתיחת המועצה ה־79 של התנועה, שהתכנסה בחיפה.

לדבריו, עיקר דאגתה של התנועה נתון לאיזון הדרוש בין פעולותיה החינוכיות והחינוך הרגשי לבין החינוך הרעיוני. חגי הלוי ציין, כי חברה שלא תדע לשים סייגים ובלמים ערכיים ומוסריים להחלטותיה, עלולה להביא לאובדן חיי אדם. הוא הדגיש שתהליך החלמה של ערכים כרוך בהתמודדות מתמרת, הנלווית לפעילות החינוכית, שראוי שתיעשה בשלב קריטי של עיצוב האישיות בגיל הנעורים.

תנועת השומר־הצעיר המתחדשת

דיוני היום הראשון של המועצה, הותירו רושם עמוק של מעורבות ורצון להתמודד עם בעיותיה הקשות של ישראל וחברתה בקרב 500 הצירים מ־70 קיני תנועת השומר־הצעיר בקיבוץ ובעיר. בשעות אחה"צ התכנסו מאות הצירים בשנים־עשר חוגי דיון, אשר דנו במכלול הבעיות המטרידות את הנוער והחברה הישראלית.

חניכים ציינו, כי המועצה מתכנסת בתקופה בה גוברות השפעותיהן של תפיסות תרבותיות וחברתיות הזרות לרוחה של התנועה ומסכנות את עתיד המדינה. בבתי־ספר ובאוניברסיטאות מתכרסם החינוך הערכי והם הופכים בהדרגה לבתי־חרושת לציונים ולתעודות. חלק מן המשתתפים בדיונים דרשו, שהשומר־הצעיר ירים את דגל ההתנגדות לקיומן של תעודות הבגרות, המשמשות לבית־חרושת לקרייריסטים תוך התעלמות מהבעיות החברתיות בישראל. חניכים, בעיקר עירוניים, הביעו כמיהה ל„השומר הצעיר", שמלבד היותה תנועת נוער, תיהפך לתנועה לומדת, שתקנה לא רק ערכים, אלא ידיעות כמשקל־נגד למירוץ התארים והקריירה, האופייניים לחברה הרכושנית. החניכים הדגישו, כי תנועות בעלות מוסר ירוד וקנאיות, נוהות אחר כוח ואיש חזק, וכוחן עולה ופורח והן מביאות לעתים שפיכות דמים. החניכים ציינו שעל החברה הישראלית משתלטת שכבה שלטת של בעלי הון, המנצלים את קשיי המדינה לעשות רווחים פוליטיים וכספיים.

בחוגי הדיון הובע רצון לגבש השקפת־עולם עם תשובות חד־משמעיות, שישקפו את דרך החיים הייחודית של השומר־הצעיר, שהיא גם דרך חיים ולא רק הפגנות ומחאות חד־פעמיות.

חידוש סמל הבוגרים

כניגוד למקובל לחשוב על השומר־הצעיר, כתנועה שזנחה את סמליה, תבעו בתוקף מאות הצירים לחדש את התלבושת השומרית, ולהעניק את סמל ההדרכה וסמל הבוגרים, המהווה מבחן לתביעה חד־משמעית — להגשמה האישית של הבוגר.

„בשבילי שמוצניק הוא אדם הרוצה להיות מעורב ולהשפיע על החברה הסובבת, זה לא רק עוסק בקידום עניינו הפרטיים" — אמר נציג שכבת המוזרה בראשון־לציון ורבים מהחברים שישבו עימו הסכימו מיד עם הגדרתו, הגדרה שחוזרה בחוגים רבים מפיהם של חניכים שונים.

הוועד־הפועל של הקיבוץ הארצי אישר לינה משפחתית בקיבוצים

אפרים רוזן: יש סחף פנימי בקיבוצים ואין אפשרות למנוע בהם מעבר ללינה משפחתית ● חיים (ג'ומס) אורון התריע מפני פריצת סכרים

מאת שלמה גלזר, כתב „על המשמר"

ברוב של 67 קולות נגד 57, קיבל אתמול הוועד־הפועל של הקיבוץ הארצי את המלצות ועדת־חבר בדבר הלינה המשפחתית בקיבוצים.

להלן עיקרי הצעות הוועדה שהוגשו לחברי הוועד הפועל לאישור:

- ● הקיבוץ הארצי יאפשר לקיבוצים מעבר ללינה משפחתית לפי יכולת הקיבוץ והתנועה.
- ● במהלך המעבר, יגביל עצמו הקיבוץ בבניית מבני־מגורים וציבור רק לצורך הלינה המשפחתית.
- ● מוסדות הקיבוץ הארצי יאשרו סכום כסף מסוים לכל קיבוץ, בהתאם ליכולתו הכלכלית ומצבו החברתי.
- ● יוקם צוות שילווה את המעבר ללינה משפחתית מבחינה חברתית וכלכלית.

הוועדה עסקה במצבם של 10 קיבוצים בהם הבעיה קריטית וההמלצות מתייחסות לעשרה קיבוצים אלה. ואולם, בעקבות מתן „אור ירוק" תנועתי למעבר ללינה משפחתית, צפוי שקיבוצים נוספים ינהגו בכיוון זה. להמלצות הוועדה נוספו שורה של סייגים הטעונים אישור התנועה והגבלה של בניה נוספת בקיבוצים שינהיגו לינה משפחתית.

ראש הוועדה, שלמה חבר, מקיבוץ שער־העמקים, הדגיש כי לדעת הוועדה, אין הוועד־הפועל יכול לדחות את ההצעה, משום שדחייה משמעותה קבלת החלטה שאין הציבור יכול לעמוד בה. „הלכנו לפתרון בקיבוצים שהמחלוקת סביב לינה משפחתית מנעה מהם כל תיפקוד".

קודם להצבעה דיון מתוח, בו נטלו חלק יותר מ־30 דוברים. דבורה קציר מקיבוץ הזורע הציגה את הצעת קיבוצה שנתמכה על־ידי קיבוצים רבים נוספים. היא אמרה כי בשל המצב הכלכלי הקשה וגידול החוב, לא ניתן כיום להיכנס למהלך של בניה ללינה משפחתית.

יוזר בן־נחום מקיבוץ בית־קמה ביטא את תחושת חברי קיבוצו, כאשר אמר שהאנשים חשים מנוצלים ומקופחים. „עשר שנים לא בנינו שיכוני ותיקים ולא אושרה לנו חריגה מ־44 מ"ר לשיכון. והנה, עתה מאשרים לינה משפחתית. אנשים אינם מבינים במה מדובר."

עליזה עמיר־זוהר מגדעם, מזכירת הקיבוץ הארצי לשעבר, דיברה במרירות. „אתמוך בהצעת הוועדה, משום שאיני מאמינה שאפשר להחזיר את הגלגל אחורנית, למרות שאישית, אני נגד הלינה המשפחתית".

אורי לוויתן מעין־המפרץ, התריע על הגדלת הפערים בקיבוץ בשל המעבר ללינה משפחתית. הוא שאל מה יהיה גורל צרכי הדור הוותיק.

מזכיר הקיבוץ הארצי, אפרים רוזן, אמר: „יש סחף פנימי בקיבוצים ואין אפשרות למנוע בהם מעבר ללינה משפחתית. השאלה האמיתית היא, האם הקיבוץ הארצי יוביל את המהלך עם סייגים ומגבלות ברורות באשר להיקף ולקצב או ישאיר זאת לקיבוץ הבודד." רוזן קרא לתמוך בהמלצות הוועדה.

אלישע שפירא מעין־השופט עמד על על הפגיעה בשותפות שאיפיינה את המאבק בקיבוצים על לינה משפחתית והמליץ למצוא דרך לשלב את הצעת הוועדה המקבלת את הצורך בקיבוצים מסוימים למעבר ללינה משפחתית, עם הצעת הזורע המסייגת זאת בשל אילוצים כלכליים.

אמרי רון ממשמר־העמק ביקש לא לראות בתמיכה בהמלצות הוועדה או בשלילתן מדד לאחריות ולשותפות תנועתית. הוויכוח היום קבע אמרי הוא על עלות המהלך ולא על עצם המעבר ללינה, שכבר הוכרע.

מיכה ריינת, רכז קרן השוה"צ, הזהיר מאשליה כי מצבנו הכלכלי טוב ונגד התרופפות הערבות ההדדית והזהיר מפני תחושת הכוח של הקיבוצים החזקים מול החלשים. גם רכז המחלקה לכלכלה, זמי מס, המליץ לקבל את הצעת הוועדה כפתרון למספר קיבוצים ולהמשיך במאבק נגד המעבר ללינה משפחתית באחרים.

חיים אורון (ג'ומס) מזכיר הקיבוץ הארצי אמר בסיכום הדיון, כי מהותו היא רמת ההסכמה בין קיבוצי התנועה והיכולת לעמוד בה. „אחד הדברים שנצטרך להיפרד מהם, כנראה, במצב הכלכלי של 1987 הוא, שלא נוכל להמשיך לשמור על נורמות של רמת־חיים שהיו נהוגות בעבר, גם אם חלק מחברי הקיבוץ נהנה מהם ואחרים עדיין לא. תפקידנו לומר היום, שהמזמר מכל שעלול לקרות לנו הוא פריצת הסכרים. דווקא בדיון זה חשוב להדגיש כי מרבית קיבוצי הקיבוץ הארצי רוצים בהמשך הלינה המשותפת."

בישיבה אתמול בגבעת־חביבה, אושר ברוב גדול תקציב הוועד־הפועל לשנה הקרובה בסך 4.6 מיליון דולר, תוך אישור הקיצוץ ב־5 אחוזים, שיבוא לידי ביטוי בעיקר בפעילות התנועה החינוכית בארץ ובחו"ל, בקיצוץ תקני רכב וטלפונים. בפתיחת הישיבה כיבדו צירי הוועד־הפועל בקימה את זיכרו של מאיר יערי ז"ל, ממייסדי הקיבוץ הארצי ומפ"ם.

נתן פלד שספד למנוח אמר: „היו ימים, שאי־אפשר היה לתאר את ישיבת הוועד־הפועל בלי מאיר. חוב גדול לנו למורשתו של מאיר. יהי רצון, ומעשינו בעתיד יהיו הולמים מורשה זאת."

על היום

2.3.87

דם תחת דם

מאת זהבה מוזס

„לאור ההפרעות והקריאות והתקריות ועם כל הבנתנו את כאבם של קרובי הנרצח, לא מצאנו מקום אלא להורות על המשך הדיונים שלא בנוכחות קהל". כך הודיע אתמול נשיא בית המשפט הצבאי בלוד, במהלך ישיבתו האחרונה של בית המשפט בו נגזר מאסר־עולם על שניים מרוצחיו של משה תמם ז"ל.

גליה תמם משתוללת בבית המשפט. „מאסר עולם", היא מאמינה, אינו עונש הולם על רצח הבן

מתפרעים באולם בית המשפט הצבאי בלוד. במהלך הרשעתם של רוצחי משה תמם (צילום: אנדרה ברוטמן)

החלטת השופטים, לאפשר רק לאמצעי התקשורת להיות נוכחים באולם, לא עוררה תמיהה. היה ברור לכל מי שעקב אחר מהלך משפט זה, כי התנהגות המשפחה ונספחיה מפריעה קשות לבית המשפט לקיים „דיון יעיל וצודק", כדבריו של אלוף משנה אהרון אלפרן.

ב־6.8.84 עשה משה תמם ז"ל, חייל בשירות סדיר, את דרכו לביתו שבחבצלת־השרון. בשעות הערב הגיע עד למחלף בדרום נתניה. שם המתין לטרמפ שיביאו לביתו. לאחר המתנה קטנה עצר לידו רכב עם מספר ישראלי. החייל לא היסס כלל ולא העלה על דעתו כי טרמפ זה יוביל אותו אל מותו.

מכתב האישום עולה, כי גם שוביו לא העלו על דעתם כי הפרשה תסתיים ברצח. כל שביקשו לעשות הוא למלא הוראות כהם נאמר כי יש לבצע פיגוע־מיקוח: לתפוס חיילים ישראלים ולמוסרם לאנשי החולייה נוספת מג'נין. על אלה הוטל להעבירו לסוריה. בתמורה לשחרור החטופים ידרשו משלטונות ישראל לשחרר מחבלים הכלואים כאן.

שינויים בתוכנית המקורית אילצו אותם לאלתר תוכנית חדשה. [illegible]

החוטפים את החייל בדירתו של אחד מחברי החולייה, בבקעה־אל־גרביה. לאחר מכן, כך דווח לבית המשפט, איתר משה ז"ל את המקום בו הוחזק. על פי גירסת משפחתו הוא עבר לפני גיוסו כמפעיל ציוד כבר גם בכפר זה.

גזירה שווה

כאשר התברר לשוביו כי עליהם להעבירו בעצמם לסוריה בלי עזרת החולייה מג'נין, החליטו שלא להסתכן וב־28 לאוגוסט 1984, בשעות הערב, הוציאו אותו מהבית לשדה ושם ירו בו שתי יריות באקדח מטווח קצר ושמו קץ לחייו.

ארבעת חברי החולייה נתפסו ב־23.3.86 לאחר עבודה מאומצת של שירותי הבטחון. ב־15.5.86 החל משפטם וב־11.9.86 גזרו השופטים על שניים מחברי החולייה, איברהים ביארסה בן 27 ואיברהים נאים אבו־מוח' בן 22, מאסר עולם.

אתמול קבע בית המשפט, כי יש לגזור גזירה שווה גם על שני החברים הנוספים בחולייה, ראשיד המראן אבו־מוח' בן 21, וואליד ניגר אסאד ראיקה בן 26, ודן אותם למאסר עולם.

מאז הרצח של משה תמם ז"ל נהגה אימו, גליה, כנמרה פצועה. ביקשה לה לנקום ברוצחי בנה ולהביא להטלת עונש מוות על מחבלים בישראל. במאבקה [illegible] מצאה לה שותפים [illegible] „כך" מאיר כהנא ופעיליה. גליה, אשה ומוכה קומה, הקפידה להופיע לכל דיוני בית המשפט, יחד עם ילדיה. כשנשאלה פעם על־ידי עיתונאית מדוע אינה שולחת את בתה לבית הספר, השיבה: „זה בשבילה בית הספר הטוב ביותר. בית הספר של החיים".

הפגנה פרועה

בני משפחת הנרצח ואנשי „כך" נהגו להגיע ללוד באוטובוס ובמוניות שכורות, כשהם מתגודדים בדרך לבית המשפט ומפגינים למען הטלת עונש מוות למחבלים. גם מורא בית המשפט לא היה עליהם. הם נהגו להתפרץ במהלך הדיונים ולהפריע, כשהם מאיימים על הנאשמים וסניגוריהם.

אתמול, במהלך הרשעתם של שני הנאשמים האחרונים, עוד לפני הגעת השופטים, הורידו אנשי „כך" שהיו באולם את סודריהם והפגינו לעיני כל עם חולצות „כך" שלהם. השוטרים הוציאום מהאולם ואז חלצה האם השכולה מגף מרגלה וזרקה אותו על אחד הנאשמים. לאחר מכן העיפה לאה יעקב, אם חברתו של משה ז"ל, ספל מים שניתן לה לעבר הנאשמים. כל זאת, בלוויית מטח קללות כנגד הרוצחים והעם הערבי.

בין היתר צעקה: „מלוכלך זה שבא להגן על הרוצחים, רוצח. מסריח כזה שמגן על תלאות יותר גרועים מחיות טרף. שיישרף הבית של כל הערבים".

לאחר פתיחת הדיון קמה לפתע האם, עלתה על ספסל והחלה להתדיין עם השופטים. הצטרפה אליה חברתה לאה יעקב. השופטים, כאמור, נאלצו להוציאם מבית המשפט.

אי־אפשר היה שלא לרחם על האם, גליה תמם, שהשמיעה כל הזמן יבבות של חיה פצועה. על פי תפיסתה, כל שביקשה הוא שיעשה „צדק טבעי", עין תחת עין.

גזר הדין שניתן לא הפתיע את בני המשפחה. „לא יכלו לתת פחות מזה", אמר אחד מהם. ואילו לגברת תמם, שהתגלתה כבעלת כוח מנהיגות המשמיעה את דעותיה וצעקותיה בכל פורום אפשרי, לא נראה שהצדק נעשה. היא רצתה נקם. דם תמורת דם. את דעותיה אלו השמיעה מאז מות בנה ופעמים אף סערו הרוחות כאשר הפגינה עם מקורביה בסמוך לבית המשפט. בחלק מהמקרים אף נפגעו אנשי משטרה וצבא, שנאלצו לפנות את המפגינים. אך גם אז אמר מפקדם: „אני מפנה אותה בכאב. אני ממש מבין אותה".

התנהגותה ודעותיה של גליה תמם אמנם לא השפיעו על השופטים. אך הם נאלצו אתמול להפסיק מספר פעמים את מהלך הישיבה כדי להביע הבנה לכאבה של המשפחה. התנהגותה הביאה אותם להורות על המשך הדיונים בלי נוכחות קהל.

גליה תמם לא ויתרה. בית המשפט פסק כפי שפסק והיא בשלה. מאחורי דלתות הברזל העבות שחתמו בפניה את הכניסה. היא דרשה שיאפשרו לה לדבר עם השופטים. הם, כמובן, סירבו. היא המשיכה לעמוד עוד זמן רב מאחורי שערי הברזל ולזעוק כלפי ארץ ושמים על העוול הנורא שנעשה לה, לדעתה: „תופסים חייל, רוצחים אותו וגם נהנים בכלא".

על הפרץ

קודר, מסורבל — ובטוח

בעניין גורבצ'וב, נוטי ברז'נייב הנאמנים של מזרח־אירופה הם כבר ודאי המסמרות הוותיקה. אחרים מצטמררים מן הזכרונות על דובצ'ק, ושינויים הם דבר מאיים. מי שיכול להרשות לעצמו התנגדות לרוח החדשה מהקרמלין — מתייצב נגד הכיוון. מי שמוכרח ללכת בתלם, מזדרז לעשות זאת גם הפעם. ויש גם יוצאים מן הכלל, כמו הונגריה

מאת ירון אמיתי

בעוד העולם מריע למיכאיל גורבצ'וב, וספקנים מושבעים כמו ג'ין קירקפטריק והנרי קיסינג'ר, מביעים דעתם כי אכן שינוי של ממש מתרחש בברית־המועצות, מתנהגות כמה מבעלות־בריתה של בריה"מ כאילו לא קרה דבר.

אריך הונקר, ה„בוס" של גרמניה המזרחית, נראה כאילו היה מעדיף שכל העניין היה רק חלום רע. בנאומו של הונקר, שפורסם על פני שמונה (!) עמודים בעיתון המפלגה הקומוניסטית „גרמניה החדשה", לא הוזכרה הרפורמה של גורבצ'וב ולו גם במלה אחת. לעומת זאת, מלאים עיתוני גרמניה המזרחית בשבועות האחרונים דברי שבח ותהילה להישגיו הרבים של הונקר ב־16 שנות עמידתו בראש המפלגה, ובמיוחד מודגשת ה„כלכלה לדוגמה" של המדינה.

ההשתבחות מתעלמת, כמובן, מנתון חיוני: גרמניה המזרחית, בניגוד למדינות אחרות בגוש המזרחי, נהנית מאשראי ומזרם מענקים במטבע מערבי טוב, תרומתם של ה„אחים" בגרמניה המערבית. גם כך, המצב במזרח קודר למדי. בבית הכלבו המרכזי ב„אלכסנדרפלאץ" בברלין המזרחית — נכון לשנה שעברה — לא ניכר מחסור, אך איכות התוצרת ירודה ביותר, והמבחר דל עד עלבון.

השבחים בעיתונות הופיעו בתיזמון מופלא עם ביקורו של שר החוץ הסובייטי, אדוארד שווארנדזה, בברלין המזרחית בתחילת החודש שעבר. ב־23 בפברואר פירסם עיתון המפלגה מאמר מאת וסיל בילאק, „מספר שתיים" במפלגה הקומוניסטית הצ'כוסלובקית, הנחשב דובר האגף השמרני בה. בילאק יצא במאמר נגד השוואת ברית־המועצות למדינות אחרות בגוש הסובייטי. המאמרים והשבחים העצמיים הם איתות ברור: הונקר סבור שגרמניה המזרחית אינה זקוקה לשינוי. מה שטוב ברוסיה — מיותר אצלה.

מחפשים עוד פרטים

בצ'כוסלובקיה עשה נאומו של גורבצ'וב לפני ועידת המפלגה במוסקבה את הלא־ייאמן: בפעם הראשונה מאז 1968 מגלים האזרחים עניין בפוליטיקה. הצ'כוסלובקים מאזינים לרדיו מוסקבה, קונים יותר עיתונים רוסיים ומחפשים פרטים נוספים על הרפורמה — עליה מדווחים כלי־התקשורת המקומיים בצמצום רב. חנויות ספרים מקומיות דיווחו אפילו על עליה תלולה במכירות של מילונים רוסיים. בעיר פילזן פיזרה המשטרה הפגנה, בה דרשו צעירים „גורבצ'וב לצ'כוסלובקיה".

שווארנדזה, שביקר גם בפראג בתחילת החודש, הופתע כאשר בארוחת ערב שנערכה לכבודו, שיבח שר החוץ הצ'כוסלובקי לשעבר את „התוכן המהפכני העמוק, אומץ הלב הבולשביקי, והמגמה החברתית־הומניטארית" של השינויים במוסקבה. הוא הוסיף: „אנו תומכים בלב שלם בפעילות זו".

פחות נלהב נשמע מזכיר המפלגה גוסטב הוסאק, אשר מונה לתפקידו ב־1969 בידיו של ברז'נייב כדי להחזיר את צ'כוסלובקיה למסלול. עצם קיום משטרו מבוסס על שמרנות קומוניסטית. המלה „רפורמה" מזכירה לו, ולצ'כוסלובקים את אלכסנדר דובצ'ק והאביב של פראג.

עם זאת, מוכן הוסאק לאמץ כמה מרעיונות ה„פרסטרויקה" (עיצוב מחדש) של הכלכלה, במטרה לשקם את המערכת הדיכוית, הלא יעילה, של כלכלת המדינה. באופן ניסיוני הותר לשתי תעשיות (זכוכית־קריסטל ותכשיטים) לקשור קשרים עצמאיים עם מפעלים מקומיים וזרים. אם הניסיון יעלה יפה, הוא יורחב ואפילו ייכלל בתוכנית החומש הבאה ב־1990.

מעניין, שאין בצ'כוסלובקיה שום תגובה לקריאתו של גורבצ'וב להנהיג בחירות חשאיות למישרות מנהלים ותפקידים במפלגה הקומוניסטית. צעד דומה שנקט דובצ'ק ב־1968 היה אחת הסיבות לפלישת כוחות ברית וארשה.

בולגריה מתאימה עצמה

בולגריה, בעלת־בריתה הנאמנה ביותר של בריה"מ, הולכת כרגיל בתלם: עם ברז'נייב כמו עם ברז'נייב, עם גורבצ'וב כמו עם גורבצ'וב — כך סבור, כנראה תודור ז'יבקוב, מנהיגה הוותיק של בולגריה. למרות שהוא נחשב שמרן, מהמשמרת הישנה, ז'יבקוב מתאים עצמו לנסיבות, ומנהיג רפורמות צנועות בכלכלה הדיכוית מאוד של המדינה. קודם־לכן העתיקה בולגריה את המתקפה הגורבצ'ובית על אלכוהוליזם [illegible].

ברומניה לא סומים

מנהיג רומניה, ניקולאי צ'אושסקו, מסרב לסטות מהמדיניות הנאו־סטליניסטית השמרנית שלו. ברומניה העניה, הסובלת מחסור חריף במזון ובדלק, מלאה העיתונות דיווחים על נאומיו של „הגאון מן הקרפטים". ויש בה מעט מאוד על המתרחש במוסקבה. בנאום בחודש שעבר לרגל יום הולדתו ה־69, אמר צ'אושסקו: „בשום פנים אין לחזור על שיפור הסוציאליזם תוך מבט לאחור, על־ידי ריבוי על כלכלת שוק או יוזמה חופשית". תושבי בוקרשט ימשיכו, כנראה, לסבול הפסקות חשמל אחרי השעה עשר בערב.

(סוף בעמוד 10)

רפורמות נוסח האנוי

ברצון או בחוסר־רצון נחשפות בעלות־בריתה של בריה"מ במזרח הרחוק לרוחות החדשות הנושבות ממוסקבה. מונגוליה, שעל אדמתה מוצבים כוחות סובייטיים חזקים — קשרה בחודש שעבר יחסים דיפלומטיים עם ארה"ב. גם וייטנאם, שהיתה עד כה שמרנית ודוגמטית בכיוונה, משמיעה קולות של שינוי.

לפני שבועיים הודיעה האנוי על שינויים בהרכב ממשלתה שבעקבותיו שרים הוחלפו באחרים. המסתורין שנשאר: מי ינהיג את המדינה. ראש הממשלה פאם ואן דונג, והנשיא טרואונג צ'ין (שניהם בני 80), הם שרידי עבר הנאבקים לסיום המאבק בין יורשיהם האפשריים.

שבוע לאחר חילופים בממשלה הודיעה וייטנאם על צעדים מתמיעים לעידוד היוזמה הפרטית. לדברי רדיו האנוי, מטרת השינויים להפחית את האבטלה בעיר הבירה. ירשו לכמה שלטונות העיר יעניקו הקלות־מס לעסקים פרטיים בשנתם הראשונה. ירשו לכמה מפעלים לקבוע בעצמם את מחירי מוצריהם ויותירו ליבואנים ללוות מטבע־חוץ לשם יבוא חומרי־גלם.

וייטנאם היא אחת המדינות העניות בעולם. ללא סיוע יומי מבריה"מ בגובה שלושה מיליון דולר, ספק אם היתה כלכלתה מחזיקה מעמד: גם כך משתוללת בה אינפלציה של 800 אחוז בשנה. הוויטנאמים חוששים משינוי לרעה ביחס הרוסים אליהם, ונראה שהמדיניות החדשה נועדה להפיס את דעתו של ה„בוס" החדש במוסקבה. סביר להניח גם שבמאבק על השלטון ינצח בקרוב ואן־קייט, אחד מראשי המפלגה הקומוניסטית הידוע בתמיכתו ברפורמות.

ירון אמיתי

מול „מסך הפתיחות"

גורבצ'וב יורד אל העם. הפועלים עדיין זוכרים לו את המלחמה בוודקה

תגובה שלילית — חיובית

בארה"ב לא משתכנעים בקלות ● יחסי הציבור המצוינים של גורבצ'וב לבדם לא ישנו את התדמית הסובייטית בוושינגטון ● התנגדות ביורוקראטית בבריה"מ ל„פתיחות" משכנעת יותר

מאת זאב בליצר, וושינגטון

המנהיג הסובייטי מיכאיל גורבאצ'וב [illegible] דמות מעוררת סקרנות בארה"ב. [illegible] שהוא יוצר הוא של אדם פיקח [illegible]. מערכת יחסי הציבור שלו [illegible] למדי. גורבצ'וב הוא אתגר פוליטי [illegible] למערב.

[illegible] המושכת, לכאורה, וכן הרפורמות [illegible] במדיניות הפנים והחוץ, הזוכות לפירסום [illegible] הרשימו באחרונה אמריקנים רבים [illegible] במוסקבה, ביניהם סנאטורים, [illegible], בעלי־עסקים ושר־החוץ לשעבר [illegible] קיסינג'ר.

„[illegible] החדשה היא שונה", אמר [illegible], ומן קצר לאחר שובו מברית־[illegible]. „היא מגלה מרץ, דינאמיות [illegible] במידה שאי־אפשר היה להעלותה [illegible] הדעת לפני עשר שנים". גורבצ'וב [illegible] — הוסיף קיסינג'ר — הם „בעלי [illegible] נאים". לדבריו, „הם בטוחים בשיוויון [illegible] של בריה"מ עם ארה"ב".

[illegible] ג'ורג' שולץ הסכים, כי [illegible] הקרמל מתחוללים שינויים בעלי [illegible]. „לדעתי ברור למדי, כ מר גורבצ'וב [illegible] מוכשר, אינטליגנטי ודינאמי באופן [illegible] הרגיל", אמר שולץ: „הוא מבחין [illegible] להכניס רפורמות בשיטה הסובייטית [illegible] אי־אלה צעדים חשובים".

כוחות מבוצרים בקרמלין

[illegible] שנפגש עם גורבצ'וב בהזדמנויות [illegible], אמר בכינוס בסטייט־דיפארטמנט, כי [illegible] בפברואר, כי המנהיג הסובייטי נתקל [illegible] התנגדות מצד כוחות מבוצרים בבריה"מ. [illegible] שאנו משתכנעים כי המדובר [illegible] חשובים כשל העובדה שזכו לתגובה [illegible] מצד חלק בלתי־מבוטל ממה שקרוי [illegible], שתיאלץ להשתנות". אמר [illegible]: „אילו לא היתה שום תגובה, היינו [illegible] ניחא, אולי לא עשה מאומה".

[illegible] קיסינג'ר, וכמו רבים אחרים, העוקבים [illegible] אחרי המתחולל בבריה"מ, העריך שולץ [illegible] להתייחס בזהירות לרוחות המשתנות [illegible]. לדברי השר עדיין השאלה הפתוחה [illegible] „עד כמה יעמיקו הרפורמות הללו ואם [illegible] ישתנה המשטר בצורה מהותית כלשהי [illegible] מה כוחם של השינויים להתמיד".

[illegible] זאת אמר שולץ: „לדעתי, ברור למדי [illegible] ישנה תזוזה לקראת יותר פתיחות, יש [illegible] חשובים שמעניין יהיה לעקוב [illegible], משהו בסיסי שניתן להריע לו".

קיסינג'ר ניתח את המצב בבריה"מ במאמר [illegible] בשבועון „ניוזוויק". שר־החוץ לשעבר [illegible] לכך שהוא רואה כשאלות המרכזיות [illegible] בפני מעצמות־העל. אך הוא לא [illegible] כמעט את המאבק לזכויות האדם [illegible], ובמאמרו לא היתה התייחסות [illegible] להגירה היהודית. לגבי קיסינג'ר, [illegible] אלה היו תמיד מישניים — דבר [illegible] להשאירו ל„דיפלומטיה שקטה". [illegible] הגירה תגבר באורח אוטומאטי כאשר תפוג המתיחות בין המזרח למערב. קיסינג'ר היה סבור, כי יותר מדי מפנים את תשומת לב הציבור לשאלה הזאת — בדרכים כגון חוק „חופש ההגירה" של ג'אקסון־וואניק מ־1974, אשר לו התנגד בתוקף: לדעתו משיגה ארה"ב בשיטות כאלו את ההיפך ממטרתה.

ללחוץ בגלוי

אולם שולץ חולק עליו. דעתו הנחרצת היא שיש ללחוץ בגלוי על הסובייטים בשאלת זכויות האדם. הוא מסרב להחמיץ הזדמנות כלשהי להעלות את הנושא, כאילו הקלה ברדיפה הנמשכת של יהודים ומתנגדי משטר אחרים היא צורך אישי שלו. לדבריו, „הריכוי באופן כללי דווקא גובר. אנו מצפים לשינוי בנוהלי ההגירה, בגישה לפולחן הדתי. הדת היהודית היא אמנם הנרדפת ביותר, אך גם בני דתות אחרות נרדפים".

אישים בכירים רבים בממשל רייגן מוטרדים מן העובדה, כי שינויים אלה מתחוללים בבריה"מ בדיוק כאשר וושינגטון משותקת ואינה מסוגלת להגיב בצורה יעילה ומשכנעת. הנשיא רייגן ועוזריו הקרובים ביותר עסוקים כמעט אך ורק בספיחים ההרסניים של פרשת הנשק לאיראן וההאשמות כי רווחי המשלוחים הופנו אל ה„קונטראס" בניקאראגואה.

ב־25 בפברואר, למשל, נאמר בכותרת הראשית בעמודו הראשון של „וולסטריט ג'ורנל", בהקשר להסתבכות רייגן בפרשה: „רבים אומרים עתה כי הנזק אינו ניתן לתיקון". ובסיפור הארוך שמתחת לכותרת הזאת נאמר: „מתגבש קונסנזוס, לפיו נשיאותו של רייגן משותקת ללא אפשרות החלמה. רונאלד רייגן, המנהיג הנועז לפנים, אינו שולט בעליל במצב".

הסכם חפוז

מה שמדאיג פקידים אמריקנים רבים הוא, שהנשיא החבול חמורות — והשואף בכל מאודו להסיח את דעת הציבור משערוריית הנשק לאיראן — עלול לכרות הסכם חפוז לצימצום ממדי החימוש עם מוסקבה. מימשל רייגן, במצבו הנוכחי, אינו מסוגל לשאת ולתת עם הסובייטים מעמדת כוח של ממש. רייגן מצטייר כ„ברווז צולע" אף שהוא יכהן עוד 23 חודשים.

לעומת זאת נראה, כי גורבצ'וב וצוותו שולטים היטב במצב. הם מסוגלים כנראה להבחין בהזדמנויות לציין נקודות לזכותם בזירה הבינלאומית.

מצב זה מדאיג, כמובן, עד מאוד את בעלי הקו האנטי־סובייטי הנוקשה בארה"ב, שתמיד מגלים ספקנות רבה מראש לגבי מטרות בריה"מ. ה„גלאסנוסט" — הפתיחות — של גורבצ'וב היא לדעתם תחבולה שנועדה להערים על המערב ולבלבלו — ואינה נבדלת בהרבה ממאמצי תעמולה דומים שנעשו על־ידי מנהיגים סובייטיים קודמים — לרבות סטאלין.

שמיר „מתיישר"

ראש הממשלה יצחק שמיר התיישר על פי קו זה בעת ביקורו בארה"ב. הוא חזר והביע יחס של ביטול כלפי השינויים החלים בבריה"מ, וכהוכחה הביא את המשך ההקפאה של ההגירה היהודית — כמת מסורבי עלייה ומתנגדי משטר מפורסמים הורשו לצאת, אך השיעור הכולל של רשיונות יציאה נשאר זעום.

בנאום לפני מועדון העיתונות הלאומי יצא שמיר חוצץ נגד הסובייטים ונגד הצעתם להשתתף בוועידה בינלאומית על המזה"ת: „בריה"מ רוצה בוועידה כזו כדי למלא תפקיד משמעותי יותר באיזור, אך התפקיד שמילאה עד כה היה רחוק מלהיות בונה. היא מעניקה תמיכה טוטאלית לאויבי ישראל הקיצוניים

(המשך בעמוד 8)

הלאה השתיינים

בולגריה חיקתה תמיד את „האח הגדול" הרוסי. עוד לפני נאומו של גורבצ'וב בוועידת המפלגה במוסקבה, החלה בולגריה להעתיק רעיון קודם שלו: מסע לצימצום צריכת האלכוהול.

הבולגרים הם שתיינים ידועים. הם מייצרים יין מקומי טוב, וצורכים כמויות גדולות של בירה, קוניאק, ברנדי שזיפים מקומי וויסקי מיובא. בעיית השיכרות אינה כה חריפה כמו ברוסיה, אבל היא קיימת: 300,000 איש ומתוך אוכלוסיה של תשעה מיליון) רשומים כשתיינים כרוניים; חלק גדול מהפשיעה ומהתאונות מיוחס לשיכורים; השלטונות טוענים ש־20,000 גירושים בשנה נובעים משתיינות הבעלים.

בשנה שעברה אסרה המפלגה הקומוניסטית לחלוטין שתיית אלכוהול במשרדים ממשלתיים, בעסקים ובמקומות עבודה. מאמרים בעיתונות תיארו את האלכוהוליזם כאויב „המהפכה המדעית והטכנית" — שם הקוד הבולגרי לרפורמות כלכליות.

המדיניות החדשה אוסרת למכור משקאות חריפים לפני השעה 6 בערב, או לצעירים מתחת גיל 18, ומתנגדת לשתייה בחתונות והלוויות. טברנות ובארים לסופיה הבירה, אמורים להפוך לבתי־קפה ומזללות יוגורט.

הבולגרים אינם לוקחים את ההוראות החדשות ברצינות יתרה. כתב סוכנות הידיעות „רויטרס" שניסה לקנות משקה חריף לפני השעה המותרת, לא נתקל בקושי מיוחד. נראה שהבולגרים ימשיכו לשים את עינם בכוס — הרחק מהעין הצופה של השלטונות.

ירון אמיתי

מכתבים לידיד

„הסכנה": סוציאליזם הומניטארי

נפתלי היקר,

במוסקבה מתחוללת דראמה גדולה, שעדיין אין לדעת את סיומה. יש פרשנים באירופה העוקבים אחרי התבטאויותיו של גורבצ'וב והתפשטות ה„גלאסנוסט" (פתיחות) בנשימה ממש עצורה. הם מרחיקים־לכת עד כדי הגדרת התהליך העובר על ברית־המועצות כ„מהפכה".

זוהי מהפכה ללא שפיכות דמים, אך גורלה עדיין לא הוכרע ואין לדעת האם ידו של גורבצ'וב ותומכיו תהיה על העליונה, או של האופוזיציה (וזהו מושג שלראשונה זכה לפרסום פומבי בעיתונות הסובייטית), המורכבת מהמנגנון הכלכלי־מפלגתי והדוגמאטיקאים האידיאולוגים. גורבצ'וב אומר דברים ברורים — ברית־המועצות זקוקה כעת לדמוקרטיה כמו לאוויר לנשימה.

האזרח הסובייטי, אשר שמע במשך עשרות שנים, כי ארצו היא „סמל הדמוקרטיה בעולם", שומע לראשונה דברי אמת על המשטר מפיו של המנהיג הבכיר ביותר. בעבר לא נמצא שום מנהיג סובייטי שכפר בקיומה של דמוקרטיה במשטר הסובייטי. אבל גורבצ'וב אינו מסתפק בדמוקרטיה, עתה הוא נזקק לתביעה נוספת. הוא טוען, כי יש צורך ב„פרסטרויקה", כלומר במבנה מחודש של המשטר.

עתה כבר ברור, כי גורבצ'וב אינו עוסק בתרגילי תרמית במטרה לרמות את המערב ואינו מוכן להסתפק בשינויים קוסמטיים. על פי הכרתו, לה הוא נותן ביטוי בהופעותיו הרבות, לא ניתן כבר לסגת מדרך הרפורמות, ובלי השלמתן אין סיכוי לגבור על הפיגור של המשק הסובייטי, על העיוותים החברתיים ועל קיפאונה של התרבות הסובייטית.

בשלב זה מצליח גורבצ'וב לתת דרור ל„גלאסנוסט", לחשיפת האמת על המציאות הסובייטית. זוהי כמובן מטרה בפני עצמה, אחד השינויים החשובים במשטר. אך נראה כי גורבצ'וב מעוניין בחשיפה זו, בגילוי האמת, שלעתים מכאיבה ואפילו משפילה, כדי שידיעת המצב לאשורו תעמיד לו בעלי־ברית ליישום רפורמות כלליות.

● ● ●

הנה כמה דוגמאות מקריות מפירסומים כאלה. הקוסמונאוטית ואלנטינה טרשקובה, מי שהיתה האשה הראשונה בחלל, התלוננה בנאום פומבי (שפורסם בעיתונות), שהנשים הסובייטיות מקבלות את השכר הנמוך ביותר. הן נאלצות לעבוד עבודה גופנית קשה ולסחוב על גביהן שקים במשקל של 100 ק"ג. היא סיפרה בהתרגשות, שנשים המועסקות בבניית מסילת ברזל סיבירית מתגוררות יותר מעשר שנים בקרונות רכבת ישנים, ללא חימום.

עיתון אחר מפרסם מכתב של צעיר בן 17, שיש בו משום עדות לגבי הלך הרוח בקרב הנוער: „הדיבורים על עבודה תקינה הם שטות... רק אם אוכל לגנוב, אשיג כסף, שהוא הדבר החשוב ביותר בחיים, ושעבורו אוכל להשיג את הכל: חיים קלים, אהבה, ידידות ויחס של כבוד מצד האנשים. כל החברים בגילי חושבים כמוני...".

העיתונות מלאה גילויים בתחום הפרת החוק על־ידי המשטרה החשאית. אחד העיתונים מצטט את דבריו של פרופסור למשפטים הטוען, כי כאשר הוא רואה מולו איש משטרה, הוא חוצה את הכביש כדי לעבור למדרכה ממול, זאת מתוך תחושת גועל־נפש ממראהו של „שומר החוק" הזה.

ומתחום אחר — התבטאותו של אחד הסופרים: „אם הם (כלומר השלטונות) יתנו לפחות ל־50 סופרים לכתוב ולפרסם מה שהם יחפצו, נזכה בספרות מפוארת". ואילו יבגני יבטושנקו מוחה כיום על־כך שהוצאת ספרים ממלכתית לא פירסמה מעולם את התנ"ך, „שבלי ידיעתו אין כלל להבין את הספרות הרוסית".

חופש ביטוי מדהים (לעומת העבר הלא רחוק) ניתן גם לעניינים שהיו תמיד בבחינת טאבו, כלומר ענייני מדיניות החוץ, וכאופן קונקרטי לגבי מלחמת אפגניסטאן. באחד הסרטים המוקרנים במוסקבה, לאחר הופעת־רוק, רואים על המסך צעיר, מכין החיילים שחזרו מאפגניסטאן, האומר את הדברים הבאים: „הם סיפרו לנו שבמלחמה מתגברים. והו שקר מוחלט. במלחמה מורקנים... גם אות הצטיינות אינו בבחינת נחמה. אני עשיתי רק מה שהם דרשו ממני. אינני גיבור". ואילו אם אחת מפרסמת מכתב בעיתון אוקראיני על אותה המלחמה: „זו אינה אותה מלחמה גדולה להגנת המולדת (המלחמה נגד הנאצים — מ.ג.), שבה אנשינו נפלו בהגנה על המולדת. יש לי שני בנים, שניהם חיילים, ואחד מהם משרת בגבול של אפגניסטאן. ליבי כואב כל הזמן מחשש לגורלו. רק בנים של פועלים פשוטים נשלחים לקרב. אין שם בנים של פונקציונרים...".

● ● ●

מי עומד לצידו של גורבצ'וב במאבקו למען השינויים? אין כל ספק, כי האינטליגנציה, הסופרים, אנשי המדע והאמנים נלהבים מן האביב המוסקבאי, אך האינטליגנציה אינה מספיקה כמשענת. גם במפלגה יש לו תומכים, אך עדיין אין לו רוב בפוליטביורו. על פי ההערכות, חלק מהק.ג.ב. עומד לצידו ויש לזכור, כי קודמו, אנדרופוב, היה ראש הק.ג.ב. והוא עצמו התחיל לדבר על הצורך בשינויים. לולא התמיכה של החלק הזה של המשטרה החשאית, היה גורבצ'וב מסולק מזמן.

גורבצ'וב עצמו סיפר על האיומים לפגוע בו.

לעומת זאת, המנגנון הגדול, בעיקר אנשי ה„גוספלאן", אותה מפלצת ריכוזית המונה מאות אלפי פקידים, אינו מוכן לעכל את הצעותיו של גורבצ'וב לדצנטרליזציה של המשק הסובייטי. למרבה הפלא, גם מספר מנהלים של המפעלים נרתעים מלקבל את האוטונומיה בניהול. כנראה שהתרגלו לפעול תחת המטריה של „גוספלאן", שהיה מכתיב להם תוכניות ייצור וכו'. הם חוששים להיות עצמאים ומעדיפים שלא להמר על יומתם העצמית. גורבצ'וב נלחם על הרפורמה הכלכלית מתוך ידיעה, כי פריון העבודה הוא נמוך והתוצרת היא באיכות גרועה. „מרכית המוצרים שלנו אינם ברי־תחרות — מקטרג המנהיג הסובייטי. הוא סבור כי העברת הסמכויות לידי המפעלים והנהגת ביקורת חריפה על התוצרת, תוך מתן פרמיות על הישגים אמיתיים, יכולים לחולל שינוי.

אך גם הפועלים עדיין עומדים בצד. ראשית, מתוך נסיון העבר הם חוששים, כי הליבראליזם של גורבצ'וב עלול לחלוף. שנית, הם אינם מאמינים, כי עבודה מאומצת תשתלם. עוד דבר: הרבה פועלים אינם יכולים לסלוח לגורבצ'וב את מלחמתו ב„וודקה", את ההגבלות על מכירת משקאות חריפים. ואולי אותו ציבור פועלים עצום הוא המפתח להצלחתו של גורבצ'וב. הוא משוטט ברחבי ברית־המועצות ומבקש מגע ישיר עם הפועלים, כדי לשכנע אותם שאין חזרה מדרך הרפורמה, שכדאי להם לעבוד במלוא המרץ, ושמותר להם לבחור בעצמם את מנהל המפעל. גורבצ'וב בן ה־56 הוא במלוא כוחו (בוודאי בהשוואה לקודמיו הקשישים), ועל פי ריווחים עובד 16 שעות ביממה.

● ● ●

אכן, דראמה היסטורית גדולה שמתרחשת לעיני העולם כולו. אין צורך יותר בהדלפות על המתרחש במוסקבה, אם לא הכל, הרי העיקר מתפרסם בעיתונים הסובייטיים. יש במערב־אירופה החוששים דווקא מגורבצ'וב. אלה טוענים, שאם המנהיג הסובייטי יצליח ליצור משטר סוציאליסטי־הומניטארי, הרי סכנת התפשטותו מעבר לגבול ברית־המועצות גדולה מן הסכנה של ההתפשטות הצבאית. אך „הסכנה" הזאת עדיין רחוקה. גורבצ'וב נאבק עדיין למען דרכו. הוא מחוסן רק מהגורל שפקד את דובצ'ק הצ'כי, שכן אין להניח שכוחות ברית וארשה יעלו על מוסקבה כדי להדיחו...

שלך בידידות

מארק גפן

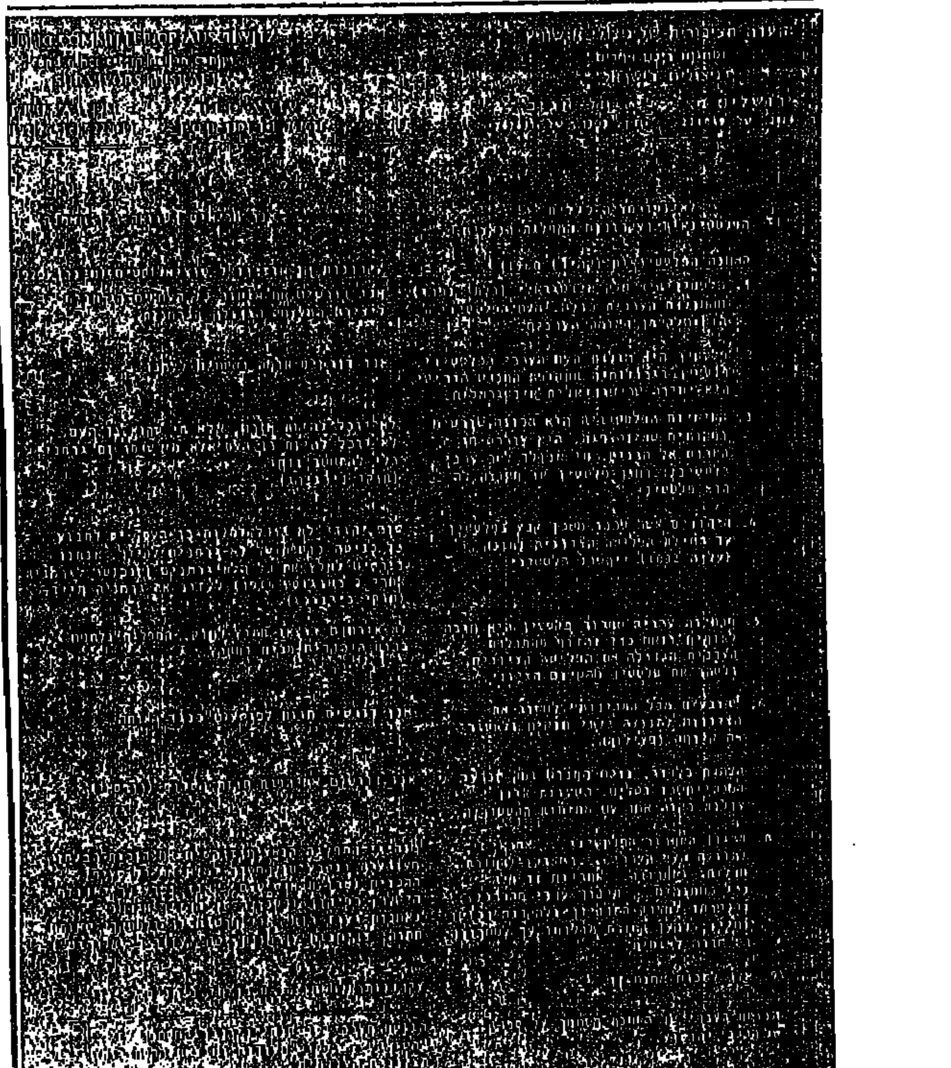

חלק מן הכרוז שנשלח למערכות העיתונים. מישהו ניסה לגרוף רווח פוליטי זול

שם השואה לשווא

כרוז שעורך השוואה בין האמנה הפלשתינית לעקרונות המפלגה הנאצית הופץ בשם אירגון ניצולי אושוויץ — אך לא על דעתו

מאת שלמה סלוצקי

בניגוד להתבטאויות של פוליטיקאים שונים אשר מרבים להשתמש במונח „שואה" לגבי כל סכנה „הארוכה בפתח להשמידנו" בעיניהם. (ראה הכור העיראקי ב־1981, הפלשתינים בביירות 1982, שואת ההתבוללות, השואה שעלולה ליפול עלינו בעקבות ועידה בינלאומית, וכו') — נמנעים ארגוני הניצולים והלוחמים נגד הנאצים משימוש אקטואלי ונסיבתי במונח שואה. הם חוו אותה על בשרם. בשנים שחלפו שמענו לעיתים קרובות את נציגי הארגונים הללו, כאשר יצאו לציבור ולפוליטיקאים בקריאה נרגשת שלא להשתמש בשם השואה לשווא.

הופתענו, לכן, מן הכרוז אשר הגיע אלינו בשבוע שעבר, שבו „הוועדה הציבורית של ניצולי אושוויץ ומחנות ריכוז אחרים החיים בישראל" עורכת השוואה סלקטיבית למדי בין האמנה הפלשתינית לבין עקרונות המפלגה הנאצית. השוואה כזו עושים לרוב הפוליטיקאים מהימין, אך הפעם היא נשמעה לראשונה מארגון ניצולים ובמסמך רשמי, לכאורה.

אמרנו „לכאורה", מאחר שחושינו הבריאים הכחינו במשהו חשוד, הן בתוכן המסמך שהגיע למערכות כל העיתונים, ולא פחות מכך, בהסבר שבתחתית המסמך: „הנוסח העברי של האמנה הפלשתינית מסתמך על סיפרו של הרכבי יהושע". הנוהג, שמי שמזייף את שמו של פרופ' הרכבי יהושפט ליהושע, עלול גם לזייף מסמך מעין זה וזאת זה החלטנו לבדוק.

מהעבר השני של קו הטלפון ענה לנו מר י. פולטיס, יו"ר הוועדה הציבורית של ניצולי אושוויץ. הוא נשמע מופתע לחלוטין. תחילה לא הבין במה מדובר. הוא לא האמין לקיומו של המסמך המצולם והמצורף כאן, וטען שענייננו של אירגונו אך ורק בנושא השואה והטיפול בניצולים והוא מתנגד בכל תוקף לכל מעורבות פוליטית אקטואלית.

„מדובר בזיוף, אין לי הסבר אחר לעניין. פשוט זיוף", טען מר פולטיס. שאלנו אותו, האם יתכן שמישהו במשרדי הוועדה הוציא את המסמך שלא על דעתו. תשובתו של מר פולטיס — עדיין מופתע אך מתחיל לכעוס — היתה, שכל מסמך חייב לעבור דרכו ומסמך שכזה לא היה זוכה בחתימתו. מר פולטיס ביקש שנשלח לו העתק של החוזר הנ"ל ואנו עושים זאת יחד עם תגובתו מעל עמודים אלו.

נראה שבימים שעם ישראל כולו חוזר לאימת השואה דרך סיפור הזוועות של טרבלינקה במשפט דמיאניוק, יש מישהו שהחליט לגרוף רווח פוליטי זול מנשיאת שם השואה לשווא.

תגובה שלילית־חיובית

(המשך מעמוד 7)

ביותר, הנשבעים להשמידה. היא מסרבת לחדש את היחסים הדיפלומאטיים עם ישראל, ומפלה לרעה את העם היהודי בבריה"מ".

החלטתו השנייה במחלוקת של ראש־הממשלה ללחוץ הפעם על מימשל רייגן שישנה את עמדתו כלפי המהגרים היהודים מבריה"מ, פירושה כנראה, כי אפילו שמיר מוכן לראות אפשרות של שינוי בבריה"מ. לרבות יציאת יהודים נרחבת יותר. פעמים חוזרות ונשנות הוא דרש מארה"ב שלא להעניק עוד מעמד של „פליטים" ליהודים סובייטיים. „ובכך להכריחם למעשה לעלות לישראל. „אנחנו מתנגדים לתהליך הזה (של הנשירה)", אמר.

ג'רי גודמן, המנהל־בפועל של הוועידה הארצית על יהדות בריה"מ, גילה זהירות בהערכתו לגבי אפשרויות השינוי תחת שלטונו של גורבצ'וב. בראיון אמר, כי „לגבי היהודים, „גלאסנוסט" איננה אלא אשליה". פחות ממאה יהודים הורשו להגר בחודש ינואר — והשיעור בפברואר הוא בערך זהה. אולם גודמן, כמו מנהיגים יהודים אחרים, מצפה ממוסקבה למעשים במקום מלים.

„נחייה ונראה".

חתן פרס נובל, אנדריי סאחארוב, המדען מתנגד־המשטר, נמנה עם אלה המוכנים להכיר בכך שאכן חלה תזוזה חיובית כלשהי: „האמנם יצליחו גורבאצ'וב ושותפיו להתגבר על האינרציה של המשטר ועל התנגדותם של אנשים נרפים ואנוכיים?", הוא שאל באחרונה: „נחיה ונראה. אני מאחל בכל לבי שהתהליך הזה יצליח".

הוא הוסיף: „אמת־המידה של כנות תהליך הדמוקרטיזציה היא שיחרור ללא תנאי של כל אסירי המצפון... לכל המשוחררים יש להעניק את הזכות לשוב לבתיהם, למשפחותיהם, לעיסוקם המקצועי, או — אם רצונם בכך — לעזוב את בריה"מ ולנסוע לחו"ל".

העובדה שסאחארוב אף רשאי להביע מחשבות מסוג זה מוכיחה, לדעתם של פקידים אמריקנים רבים, כי אכן מתחולל בבריה"מ שינוי של ממש. וזה מרשים את האמריקנים. ואולם השינויים לא יצאו עדיין מן השלב המוקדם מאוד. מערכת יחסי הציבור של גורבאצ'וב לבדה אין בה די כדי לשכנע את ארה"ב בכנותו.

„תנו לנו כמה חודשים", אמר פקיד סובייטי לעסקן טוליטי יהודי־אמריקני: „אתם תראו שינויים".

כפי שאמר סאחארוב: נחיה ונראה...

שווייץ — משא בשלג ובכסף (2)

המכבסה הגדולה בעולם

מאת פ. סבר

ברן, בירת שווייץ, היא עיר מאוד שימושית בחורף מושלג, משום שאין בה מידרכות חשופות להולכי רגל. כולן מכוסות תיקרות מקושתות ומוגנות כראוי מפני הסופה הלבנה. הטימטאות רצות ומתפתלות בתוך החצרות המקורות, ולא מחוצה להן. בשל אופיה המדיאוואלי המשומר, הוכרזה ברן כולה כאתר היסטורי, והיא בעיני יפה מבאזל הרכלשנית ומצירך הרבנקאית. באחד הבתים הצרצרים של הרחוב המרכזי התגורר אלברט איינשטיין, ופה, כך כותבים, היו שנות עבודתו הפוריות ביותר. בקצה השני, מעבר לנהר האר, אורווה פתוחה לדובים. דובים עבי־שיער, כבויי מבט, נעים לאיטם בתוך בור סלעי, והשעתם הקלה נעמרים על שתי הרגליים לבקש אוכל כלשהו מן המבקרים המסתכלים אליהם מלמעלה, מוגנים מאחורי מעקה עבה וקר. מותר להאכיל את הדובים, שהם הסמל המסחרי של ברן, במנות קצובות של גזר, הנמכרות אצל שומר הדובים תמורת חצי שקל (חצי פראנק שווייצי; עכשיו הפראנק והשקל כמעט שווים בערכם כלפי הדולר). שווייץ, נדמה לי, היא הארץ המערבית היחידה שאיננה זולה במידה משמעותית מישראל לתייר ישראלי. לאזרח שווייצי, החשבון הוא אחר — הכנסתו־לנפש גבוהה פי שלושה מזו שלנו.

אפשר לחפש את הסיבות לעושרה המופלג של שווייץ אצל גורמים רבים: ראשית כל, המיקום הגיאוגראפי הייחודי, בלב ליבה של אירופה, בצומת והנתיבים החשובים ביותר של סחר בינלאומי; שנית, הנייטראליות המדינית הקדושה, ששורשיה עוד במאה החמש־עשרה, כאשר שכירי חרב שווייצים מכרו את תעוזתם ואת מיומנותם המלחמתית לכל המרבה במחיר, ולפעמים נלחמו לעיתים קרובות משני צידיה של אותה חזית. לפני 340 שנה פירסם הפארלמנט השווייצי דאז, הדייאט, את הצהרת הנייטראליות הראשונה והמחייבת של הקונפדרציה הקאנטונית הראשונה, ומאז — מלבד תקופה קצרה בזמן כיבוש נפוליאון — הצליחו השווייצים לא לנקוט צד. עמדה זו והוויייבות בשום סכסוך נוויין שקיע לגזרים את אירופה.

הגורם השלישי הוא הסטרוקטורה הפוליטית המיוחדת של שווייץ, שאין דומה לה וספק אם יהיה — מדינה מורכבת מקאנטונים עצמאיים למדי, הקנאים לשמור על עצמאותם זו, ואורוויהם לומרים, לכן, לפתור את מירב המחלוקות המסעירות בתוך מסגרת מחייבת של הסכמה כללית, המגלמת את המבנה המדינתי כולו. לשאלה „מי שולט בשווייץ" אין תשובה חד־משמעית מלבד אחת: שולט בה הקונסנזוס הכללי, שהתייצב לאחר מאות שנים של מתח בין פרוטסטאנטים לקאתולים, בין דוברי גרמנית לדוברי צרפתית לדוברי איטלקית, בין איכרי ההר לבין אומני הערים, בין מחייבי מימשל מרכזי לבין לוחמי הביזור, בין סוציאלדמוקראטים לשמרנים, בין איגודים מקצועיים שנטשו את ההקצנה לבין אירגוני המעסיקים שנטשו את התביעות הפוליטיות. למן ימי בית־הספר (לכל קאנטון מערכת חינוך נפרדת; ניסיון לאחד אותן נכשל במישאל־עם) לומד השווייצי הקטן לדעת את היתרונות האדירים הטמונים בערכי־יסוד של סובלנות לשכנים, ויתור על הזכויות האגואיסטיות המוחלטות ושיתוף הפעולה ההדדי. אחרת, פשוט, לא תהיה שווייץ, ותתפורר הקונפדראציה.

זה עדיין כאן

כבר במאה ה־19 נחשבה שווייץ לאחת הארצות המתועשות והמפותחות ביותר ביבשת אירופה. ולכן צורקים השווייצים המתנערים מן הטענה (או ההאשמה) כאילו יתרונות הנייטראליות בימי מלחמת העולם השנייה דווקא הם שהמטירו על האלפים השווייציים את גשם הזהב של גאות ועושר. אפילו בשנות השלושים של המאה, כאשר פשט המשבר הכלכלי במערב כולו, לא עלה שיעור האבטלה בשווייץ על 7 אחוזים מכוח העבודה. האורחי והמימשל המרכזי ידעו, במדיניות כלכלית קיינסיאנית מובהקת, לעודד עבודות ציבוריות, בנייה ומסילות ברזל כפתרון לרעבי־העבודה. אך המהפך המשקי האמיתי של שווייץ היה המעבר ההמוני של העובדים, תחילה מחקלאות לתעשיה ואחר־כך מתעשיה לשירותים, במיוחד לשירותי הפיננסים. הגיאר פוליטיקה שיחקה כינור ראשון בתזמורת שמנגינותיה הנעימו את המעבר. במרוצת המאה העשרים הפכה שווייץ למערבל ומכבס הכספים הגדול בעולם.

ההוכחה האחרונה: פרשת מכירות הנשק לאיראן. היכן הופקד הכסף עבור הנשק, היכן נמשך? לא מאיי ברמודה, לא משלוחות של בנקים בינלאומיים בסיטי של לונדון, ואף לא מן המרכז הפיננסי המתחרה של לוקסמבורג. הכל זרם דרך חשבונות ממוספרים של „קרדיט סוויס", הבנק השני או השלישי בגודלו בשווייץ. דו"ח ועדת טאואר מתאר בדייק נמרץ את רשת החשבונות שהחזיקו במערכת הבנקאות השווייצית כל המעורבים בפרשה. כלומר: הסי.איי.אי. המועצה לבטחון לאומי של ארה"ב, ממשלת איראן, סוחרי הנשק שלה, ממשלת ישראל וסוחרי הנשק שלה, המיוסר, הקונטראס ומי לא. ב־5 בפברואר השנה, כך נודע, פנה משרד המשפטים האמריקני בארות רשמית־למחצה למשרד המשפטים השווייצי וביקשו את סיועו לפתיחות כל החשבונות הללו לחקירה מעמיקה. השווייצים השיבו כי בינתיים הקפיאו כל תנועה בחשבונות אלה, אך הם נכונים באשר לצעדים הבאים. לפי חוקי הבנקאות השווייצית, מי שחושש להיפגע מחשיפת חשבונו בבנק שם רשאי לבקש מעד משפטי מקומי, ואכן כבר נתקבלו מספר בקשות כאלה. „הסיפור הזה", אמר לי בנקאי ישראלי הפעיל בשווייץ, „הוריק מאור לתדמית הבנקאות כאן. זו שוב מכה לכל העמדת־הפנים הוויצונית ההוגנת שלהם. לטענתם שמאחורי הפקדונות הוושאיים לא מסתתרים כספים חשאיים, אלא רק פרטיות סבירה. בשנים האחרונות הם השקיעו מאמצים אדירים להתנתק מן הדימוי של בנקאות המעניקה חסות לעיסקי הכסף־נשק־פוליטיקה־סמים, והנה עכשיו מתברר, שזה עדיין כאן".

היהיה הכיבוס אסור?

האם ה„זה" יוכרז בעתיד כטריפה לכל דבר במערכת הבנקאות השווייצית? האם תנצח החוקיות את החשאיות? מספר ועדות ממלכתיות וציבוריות פועלות במרץ רב להציע שינויים תחיקתיים, שיסכלו שימוש בחוקי החשאיות הבנקאית השווייצית במסווה להפקדה ומשיכה של כספים ממקורות לא־חוקיים, מעיסקי הימורים, מסמים ומעבירות מס, הנעשות לא רק בשווייץ אלא במדינה שבה נעברו. כשאנחנו, קבוצת עורכי עיתונים מישראל, הועסקנו בארוחות כשרות על־ידי הקהילה היהודית של באזל והסכנו לחלק מ„חגיגות"(?) לרגל תשעים שנה לקונגרס הציוני הראשון שם, התפרסם בברן דין־וחשבון מרתק מפרי עטו של מומחה בינלאומי לפשעי הצווארון הלבן, פאולו בארנאסקוני, על השינויים הנדרשים במערכת המשפט השווייצית כדי לבטל את מעמדה המיוחד של שווייץ כ„מכבסה ענקית לכסף שחור", כדבריו שצוטטו. בארנאסקוני, לשעבר תובע כללי בלוגאנו ומראשי המאשימים בפרשת סחר הסמים הידועה בשמה הציורי „קשר הפיצה", קבע ללא היסוס כי האפשרות להפקיד בשווייץ, גם במהוגנים שבין הבנקים שלה, כסף שחור ואף נוטף דם, ובכך להלבינו להשקעה פיננסית מן־השורה, היא ההופכת את הארץ הזאת לבירה של הון לא־חוקי, הזורם במיליארדים של דולרים וממן הברחות, טרוריזם, עיסקי נשק, רודנים ורודניות. בדו"חו הציע בארנאסקוני להפוך את כיבוס הכסף (כלומר, מחיקת מקורו הלא־חוקי) לפשע פלילי, והטלת עונש עד עשר שנות מאסר. הרשויות המשפטיות, שהזמינו את הדו"ח, הגיבו בנימה מתגוננת ומסייגת. ודובר משרד המשפטים צוטט בעיתונות המקומית כמי שמרגיע את הזוקקים להרגעה: במסגרת התיקונים השוטפים בחוק הפלילי, אמר, לא תיכלל ההמלצה הזו. צריך כאן חקיקה נפרדת לגמרי, הוסיף, וזו עלולה להימשך עד אמצע שנות התשעים. ומי יודע, אם לא תועמד למישאל־עם. ומי יודע מה יהיו תוצאותיו?

המיליארדים שלנו

השווייצים, שדחו ברוב מכריע את הקריאה כמעט של כל המפלגות הפוליטיות להשיב „כן" במישאל־עם על הצטרפות ארצם לאו"ם, אינם כה אטומים: הם יודעים לעשות חשבון.

כיפות בניין הפרלמנט השווייצי בברן

אשתקד פורזו ועלו רווחיהם של המנקים השווייציים כביפה שבאביבים: הגדול שם, בנק איגוד השווייצי, הודיע על רווח נקי של כ־087 מיליון פראנקים, שיא של כל הזמנים. אירגון המדינות המתועשות, או.אי.סי.די. פירסם בשוני שנוואר דין־וחשבון דו־שנתי על כלכלת שווייץ ולשנים (1986/87) שכולו השתפכות התשבחות: המצב הכלכלי הכללי נהדר, האינפלציה בשיעור זניח, האבטלה בשיעור זניח, התוצר גדל מקצב שנתי של כ־3 אחוזים לנפש, התקציב הממשלתי בעודף והחשבון השוטף של מאזן התשלומים בעודף כפול ומכופל. וזאת בזכות „כושר ההתאמה המופלא והגמיש" של מערכת הבנקאות המסחרית השווייצית. זו זוכה לציונים גבוהים במיוחד מפי המומחים של האירגון לשיתוף פעולה כלכלי — ההתפתחות של המערכת הפיננסית החופשית, הליבראלית, והתכנה על־ידי מדיניות ממשלתית של פיקוח מינימאלי, תרמה למשק השווייצי את הדינאמיזם הצומח בעוצמה ללא תקדים.

היא גם תרמה סכומים נכבדים לקופת הקונפדרציה, הגובה מס בולים של 0.15 עד 0.30 אחוז מכל עיסקה פיננסית־בנקאית. וההכנסות ממס זה נאמרות במיליארד חלה.

גם הפקדונות הישראליים בבנקים השווייציים גדלו בשנים האחרונות בקצב ללא תקדים, כפי שמסרו לי מקורותי:

פקדונות ישראליים במערכת הבנקאות השווייצית

(פקדונות של תושבים ישראליים בחשבונות רגילים וחשבונות בנאמנות)

במיליארדי פראנקים שווייציים. נתונים לסוף שנה

שנה	סכום
1979	1.4
1980	1.9
1981	2.3
1982	2.8
1983	3.3
1984	3.6

מקור: הבנק הלאומי השווייצי

אותם המקורות בציריך משערים, כי בסוף 1986 הסתכמו הפקדונות הללו בכ־4.5 עד 5 מיליארד פראנקים; כך מצייצות הציפורים על העצים האפורים־לבנים של הבאהנהופשטראסה, אבל אין הם מסוגלים להבחין ולזהות את המחזיקים, את המגלגלים ואת המושכים.

אפשר שיוכל לעשות זאת, בחוש האינטואיציה שלו, בעל מלון „אינטרנאסיונאל" בבאזל, שמלונו סימפאטי ומכניס אורחים בלבביות, שלא כמלון „שלושת המלכים" הסנובי, המפנה את חלונותיו אל הריין החורפי ואת גבו אל התיירים רווי ההיסטוריה, המוכנים לשלם מאות פראנקים תמורת התענוג המרטיט להימצא תחת קורת גג שאיכסנה את גדולי האומות, או את אורחי לשכת התיירות „סוויסאייר", ומוזמנים אחרים כמו עורכי עיתונים, כמונו. בעל המלון ההוא משער, כי מדי שנה מבלים אצלו הישראלים רבבה של לילות. הם לקוחות נהדרים, הוא מספר, אני דואג להם לעיתון ישראלי בבוקר, ולארוחת בוקר ישראלית, והם לעולם אינם מתלוננים על מזג האוויר. שלג הוא בעיניהם מופע מעולה. הם שורפים פה כסף רב, הוא מוסיף, ואני רואה שהם לא שוקלים כל פראנק. או אולי הוא גם רואה שכמה מבין אורחיו ב„אינטרנאסיונאל" הם גם אורחיו של הבנק השוכן לשמאלו, לימינו ומולו.

(רשימה שניה)

מקלטי המס האמיתיים — מחוץ לתחום

בנציבות מס־הכנסה מטפלים בהטבות שוליות לשכבות הביניים.

בצירוף לרפורמה המוצעת במיסוי ההכנסות בארץ, מתבקשים לפתח את המיתוס של שיעורי מס גבוהים במיוחד בישראל. למעשה, אף אחד לא שילם מס בשיעור של 60־65 אחוזים. בודדים, בעיקר שכירים, שילמו זאת במלואו. המס הממוצע בשיעור מההכנסה הגיע ל־44.7 אחוזים במאון העליון, ל־36.7 אחוז בעשירון העליון ול־24 אחוז בלבד בעשירון הי"ט. זאת על פי נתוני מס־הכנסה עצמו על התפלגות תשלומי המס.

אולם מעבר לכך, בהכנסות הגבוהות היו ויישנם מקלטי מס רבים ומגוונים. אחד מהם הוא „ביטוח מנהלים", שרובו ככולו ניתן ע"י החברה המעסיקה. מקלט מס שני מסוג זה הוא ביטוח רפואי פרטי, שכולל טיפולים בחו"ל.

דיור מוזל ומלונות נופש

חברות רבות נהגו למכור לשכירים מועדפים ולמנהלים דירות בעלות נמוכה או בתנאי תשלום ללא ריבית, שכללו הטבה ניכרת. חברות אחרות השכירו את הדירות או הווילות בשכר־דירה נמוך, עם זכות רכישה כעבור חמש שנים, במחיר שלאחר פחת. קבוצת מנהלים בכירים זכו להכנסה מחו"ל מחברות בנות הרשומות בחו"ל ולכיסוי הוצאותיהם על חשבון חברות אלה בשהותם בחו"ל, בנוסף לאש"ל והוצאות נסיעה שקיבלו בארץ. סכומים אלו אף פעם לא הוצהרו כהכנסה נוספת בארץ. גם חלק מהאקדמאים זכו להכנסות נוספות בחו"ל, שלא הוצהרו, וגם אם כן הוצהרו, חוייבו בשיעורי מס נמוכים, לאחר הכרה בהוצאות של 1000 דולר לחודש לשכר דירה והוצאות נוספות בתחום החינוך, הבריאות וכלליות.

במשך תקופה ארוכה זכו עובדים להנפקת מניות בתנאים מועדפים ובתנאי אשראי נוחים ולבונוסים גבוהים נוסף על כך.

בין מקלטי המס הידועים הוא חשבון ההוצאות העצומות, הכלול בדרך כלל עם כרטיס הפלאטינה של החברה, המכיל הוצאות עיסקיות. אמנם החברות עצמן מעבירות על תשלומים אלה, וכל הוצאה עודפת, אך מס זה מוכר להוצאה בעת עריכת השומה השנתית, כך שבסופו של דבר חברות מעטות משלמות את המס הזה. מבחינת מקבל ההטבה היא נשארת והופכת מגולגלת.

הטבה נוספת מקובלת בישראל היא עריכת סמינרים, ימי עיון וכנסים בבתי מלון ובמקומות נופש, כולל הוצאות הנלוות השהות, או במחיר סימלי. לא נכללו כאן הנסיעות מהסוג שנתגלו, כהחזקת באר עם מיטב המשקאות והסיגריות על־ידי החברה, כהוצאות אירוח בסכומים של 10,000 דולר לשנה. בשכבה זו, הטבות אלו ואחרות עלו ועולות הרבה על המשכורת הרשמית ומורידות את המס הממוצע לשיעורים נמוכים ביותר.

טיפול בהטבות מיזעריות

למרות מקלטי מס אלה, מוצא נציב מס הכנסה, יאיר רבינוביץ, כי נכון לטפל בעיקר בהטבות שוליות, שנועדו לעודד את הרצון לעבודה. הזיכוי לעבודה במשמרת שנייה ושלישית ערכו 30 מיליון ש"ח לשנה. העובד זכאי לזיכוי בשיעור של 15 אחוזים מהכנסתו מהמשמרת, עד לתקרה לא גבוהה. זיכוי זה ניתן משום שתלילות מדרגות המס מכניסה עובדים כאלה לשיעורי מס גבוהים. קיים ערך כלכלי לתמריץ עבודה במשמרות, כי היצע העבודה בהן הוא קטן על אף הטבות המס. בהעדר עובדי משמרות ייגבה פחות מס מפעילות יצרנית, שלא תתקיים כלל במשמרות הערב והלילה. כלומר, ייתכן כי ביטול ההטבה ייצא בהפסדו.

אין ספק כי יש לבחון מחדש את הטבות המס הנהוגות בישראל, ששוויין עולה על שני מיליארד ש"ח על־פי מיון מינהל ההכנסות וקרוב לוודאי מגיע ליותר מכך, אם לצרף לו חלק מהרשימה שהוזכרה לעיל.

אולם, במקום הגישה הכוללנית יש לבחון כל הטבה לגופה, לבדוק את מידת צידוקה הכלכלי והענייני. טיפול פרטני וסלקטיבי בהטבות המס יהיה עדיף על טיפול כוללני, שמעורר התנגדות ציבורית רחבה.

כ־500 מיליון ש"ח הטבות מס ניתנות לעידוד פעילות כלכלית, השקעות, תעסוקה ופיזור אוכלוסיה. הרוב ניתן במסגרת חוק עידוד השקעות הון וחוק עידוד משקיעי חוץ. יש לבדוק, האם במסגרת הורדה כללית של שיעורי המס יהיה עדיין צורך בחוקים מיותרים אלה.

אין לגעת בתחום זה בזיכוי לעובדי משמרות ובהנחות מס לתושבי אזורי פיתוח, הנועדות לשרת את פיזור האוכלוסיה.

זיכוי לילדי אשה עובדת אינו הטבת מס אלא חלק אינטגרלי של שיטת המס שנועדה לאפשר לנשים עם ילדים להיכלל בכוח העבודה. הזיכויים הנוספים בתחום זה — לחיילים משוחררים במפעל תעשייתי (10 מיליון), לסטודנטים (8 מיליון) והנחות על רכישת מוצרי המעביד (29 מיליון ש"ח) — הם מזעריים. ניתן למחוק כליל מחבות מס הנחות של מעביד, כי גם הנחות במחיר לצרכן אינן נחשבות כהכנסה חייבת.

הורדת שיעורי המס תבטל את ההטבה

הסכום הגדול של הטבות מס מוגדר כתמריצי חיסכון, ושוויו למעלה מ־1 מיליארד ש"ח. סכום זה מורכב משני סוגים: זיכויים בעד תשלומים לקופות פנסיה, גמל וביטוח חיים, ופטורים על ריבית בתוכניות חיסכון. הורדת המס השולי וביטול תלילות מדרגות המס יבטל, קרוב לוודאי, את רוב ההטבות הגלומות בקבוצה זו.

קבוצה שלישית של הטבות הן בתחום הרווחה והבריאות. בתחום זה כלולים פטורים על קיצבאות משרד הביטחון והביטוח הלאומי, לעולים וחד"שים, למשפחות חד־הוריות ומענקי פרישה או מוות. סכומם הכולל כ־300 מיליון ש"ח. קשה לגעת בפטורים אלה, אלא אם כן יגדילו במקביל את הקיצבאות, כי הקיצבאות מחושבות מלכתחילה כפטורי מס. אין בשום מקרה להרע את מצבן של שכבות חלשות אלה, כגון משפחות חד הוריות, או לבטל תוספת זיכוי לילדי גרוש ואלמן.

לכן, מכל התוכנית של ביטולי הטבות מס יישאר מעט מאד, לאחר שיקלול היתרונות והחסרונות. טוב יעשה מינהל הכנסות המדינה אם יטפל קודם כל במקלטי המס שהוזכרו בראש הרשימה, שלגביהם אף לא נערך אומדן. הסכומים הגדולים נמצאים שם.

צבי טימור

גלגלי הבורסה

הסיחרור מתחזק

במניות החופשיות התחדשה אתמול העליות. ערך השוק שלהן עלה אתמול ב־4.28%. למניות ההסדר היה עודף ביקוש של 8 מיליוני ש"ח וערך השוק שלהן עלה ב־0.98%. העלייה הגדולה ביותר — 8.05% — נרשמה אתמול במדד השערים של מניות השקעה ואחזקות, בהשפעת כלל תעשיות וכור.

בשוק איגרות החוב ירד ערך השוק של הצמודות למדד ב־0.07%. לעומת זה עלה ערך השוק של הצמודות למט"ח ב־0.38%. העלייה הגדולה ביותר נרשמה בצמודות לדולר מסוג „גלבוע", שעלו ב־0.49% בממוצע.

בקרנות הנאמנות השקיע אתמול הציבור מיליון ש"ח.

בנק ישראל יציע היום לציבור שתי סדרות נוספות של איגרות חוב צמודות, בסך נקוב כולל של 60 מיליון ש"ח. 30 מיליון ש"ח מסוג „שגיא" ל־5 שנים במחיר מינימום של 92% מע"נ ו־30 מיליון מסוג „גליל" ל־10 שנים במחיר מינימום של 88% מע"נ.

הדולר השחור הוסיף לנוע בין 1.57 ל־1.59 ש"ח.

בשוק המניות עלו אתמול 263 שערים, לעומת 34 שירדו ו־91 שנשארו בלי שינוי. מהם עלו 109 ב־5% ויותר. נרשמו 2 „קונים בלבד" ו־1 „מוכרים בלבד". ב־33 ני"ע היתה הפסקת מסחר.

המחזור בשוק המניות הסתכם ב־27.6 מיליון ש"ח. מזה 3.2 מיליון ש"ח במניות ההסדר.

במניות ההסדר עלו ב־%: אי.די.בי. ב' — 1.9, אגוד רג' — 1.4; דיסקונט ב' — 3.4; דיסקונט א' — 0.8; מזרחי מ' — 0.6; פועלים ש' — 0.9; כללי — 1.2; בל"ל — 1.8; מימון סחר 1 — 0.6. לעומתן ירד שער מימון סחר 5 ב־0.6%.

תשואותיהן השנתיות נעו בין 17.34% (בל"ל) ל־17.89% (הפועלים מ'). הפועלים ש' 17.51%.

במניות הבנקים המסחריים שמחוץ להסדר עלו ב־%: פי.בי. — 5.0; הבינלאומי — 4.0; הספנות 0.1 — 5.4; הספנות 0.5 — 5.7. לעומתן ירדו ב־%: אוה"ה — 2.0; כללי מ"ר 1 — 1.7.

במניות החופשיות עלו ב־10%: ליסינג אג"ח, סקוריטס, כלל מחשבים, מ.ל.ל. 1, ארלדן 1, מנרב, מטעי הדר, שנ־הר, מטוויות 1 ו־ר"5, ויטלגו 5, זיקית 1 ור"5, עיט 5, פוליגון, התכוף 1, זיקה 1, מורגן 1, קליל, שלדות, אלקול, תעל, כלל תעשיות. ב־10.1% עלו כלל סחר אג', ב־13.1% כלל סחר אופציות. למשוב נרשם שער „קונים בלבד פעם שנייה ברציפות". לעומת זאת ירדו ב־10%: גלי זוהר 1 ר"5. ב־11.1% ירדה גולר אופ'.

בשוק איגרות החוב הסתכם המחזור ב־5.2 מיליון ש"ח. מזה כ־1.2 מיליון ש"ח בסוג „שגיא" ו־1.2 מיליון ש"ח ב„גליל 4.25%".

במילווה קצר מועד נעו התשואות החודשיות בין 2.08% ל־2.34% והתשואות השנתיות — בין 28.05% ל־32.15%, תוך מחזור של 2.1 מיליון ש"ח. לשתי סדרות — ל־51 ול־72 ימים — לא הוגשו פקודות.

„בור הנפקות" פרסמה תשקיף להנפקת איגרות חוב נושאות 8% ריבית לשנה צמודות קרן וריבית, למדד המחירים לצרכן בערך נקוב כולל של 30 מיליון ש"ח, במחיר „מינימאלי השווה לערכן הנקוב (100%).

„כלל הנפקות לתעשיה" פרסמה תשקיף להנפקת איגרות חוב בערך נקוב כולל של 33 מיליון ש"ח צמודות למדד המחירים לצרכן שפורסם ב־15.2.87 ונושאות ריבית צמודה למדד בשיעור שייקבע במכרז, אך לא יעלה על 7.75% לשנה.

אלחנן הורוביץ

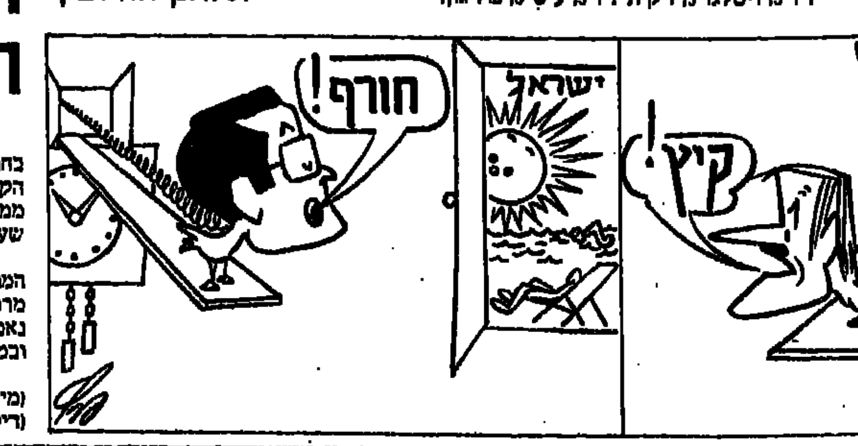

טור החדשות

למרות ייקור הריבית

מלחמת האשראי נמשכת

בעקבות הודעת רשת „שופרסל" על הארכת האשראי ללקוחותיה עד 3 במאי, כשבועיים לאחר חג הפסח, החריפה מלחמת האשראי בין רשתות השיווק הגדולות. הקונים בחנויות ה„שופרסל" בסכום של 50 ש"ח או בחנויות ההיפרכל בסכום של 100 ש"ח ישלמו, כאמור, ב־3 במאי. רשת ה„קו־אופ" לא התמהמהה הרבה והודיעה על מתן אשראי עד 3 במאי לקונים בסכום שמעל 100 ש"ח. גם השקם ייתן עתה אשראי בטווח רומה, לקנייה בסכום העולה על 60 ש"ח, לאנשי קבע, ו־80 ש"ח לזכאים האחרים.

רשת ההיפרשוק של „תנובה" מפעילה הסדר אחר: הנחה בשיעור 4 אחוזים למשלמים במזומן, אשראי ללא ריבית למעוניינים לשלם ב־2 באפריל בריבית של 4 אחוזים למשלמים ב־3 במאי.

לפי נתונים מצטברים ל־18 בפברואר, הגיע האשראי החופשי במשק לשיא של כ־6.4 מיליארד ש"ח — זאת למרות החלטת בנק ישראל לייקר את הריבית הבסיסית במשק בכ־63 אחוז לשנה. כזכור, בבנק ישראל הסבירו עם קבלת ההחלטה, כי היא נועדה בין השאר לבלום את העלייה החדה באשראי.

אודי נחשון

„קו מנחה"

המניות יישחקו בשבועות הקרובים

שוק המניות נמצא ברמות שערים מסוכנות ואין בירידות של השבוע שעבר כדי לצנן את המניות ולהשיבן לרמות יציבות — קובעים מומחי חברת הייעוץ „קו מנחה", ומעריכים כי בשבועות הקרובים נהיה עדים לשחיקה מתמדת בשוק. כשרמת השיא של תחילת השבוע שעבר מהווה רמת התנגדות, שמעבר לה יתקשה השוק לפרוץ גבוה יותר.

בחוגי הבורסה טבורים, כי העובדה שמגמת הירידות בשבוע שעבר נמשכה באופן בולט רק יום אחד מלמדת, כי יש בידי הציבור עודפי כספים גדולים. והוא עדיין רואה בשוק המניות אלטרנטיבה מועדפת, למרות הרמות המסוכנות.

בסקירה השבועית של אחד הבנקים הגדולים מעריכים יועציה, כי הפעילות בשוק המניות ותהיה בשבועות הקרובים סלקטיבית ותושפע לחיוב מפרסום דוחות כספיים חיוביים על־ידי חברות שמצבן השתפר. גם ההנפקות הצפויות בשוק זה בקרוב עשויות לשפר את האווירה — מעריכים יועצי ההשקעות.

אודי נחשון

גד יעקבי:

ערעור היציבות הפוליטית יחדש האינפלציה

המפתח להבראת המשק הוא צמיחה, המבוססת בעיקר על יצוא — אמר שר הכלכלה והתכנון, גד יעקבי, בכנס אזורי שנערך בפרדס־חנה.

השר הביע דאגה לנוכח הירידה הריאלית ביצוא הישראלי בשנים 1980־85. הוא ציין כי ישראל היא המדינה היחידה בעולם שפריון הייצור שלה לנפש, לעומת ארה"ב, ירד בעשר השנים האחרונות. לדברי השר, בעוד שבשנת 1970 פריון הייצור לעובד בישראל עלה על זה של עובד ביפאן, היום הוא נמוך מזה של יפאן בכ־40 אחוזים.

כן ציין השר, כי היצוא לנפש בישראל נמוך יותר מהיצוא לנפש במדינות כגון אירלנד, סינגפור והונג־קונג, וזאת גם אם היצוא שלנו מגיע למחצית מכלל התל"ג.

גד יעקבי אמר כי הוא חושש מפני גל של אינפלציה מחודש, אם תתערער היציבות הפוליטית תהיה פריצה בתקציב ויעלה השכר מעבר לפריון הייצור.

בה"פ יסגור עוד 11 סניפים

בנק־הפועלים עומד לסגור בחודשים הקרובים 11 סניפים, כחלק מפעולותיו לצמצום המערכת — כנדרש על־ידי בנק ישראל. סגירתם של רוב הסניפים מיועדת להסתיים עד סוף מאי.

בבנק הפועלים מציינים, כי זהו שלב נוסף בצמצום מערך הסניפים, לאחר שבדצמבר '86 הופסקה פעולתו של בנק „עין חי", מקבוצת בנק־הפועלים, ונסגרו כל 16 הסניפים וסניפי המשנה שלו.

דובר הבנק ציין, כי להחלטה על סגירת הסניפים קדמו בדיקות וסקרים שנערכו בחודשים האחרונים על־ידי צוות מקצועי בכיר בראשותו של משה עמית, משנה למנכ"ל בבנק.

א.נ.

תוכנית חדשה בבל"ל:

„כסף כל רגע"

בנק לאומי יוצא היום בתוכנית חיסכון חדשה, „כסף כל רגע", המאפשרת לחוסכים לקבל הלוואה כבר בתום שלושה חודשים ממועד ההפקדה, בריבית נמוכה בשיעור 4.25 אחוזים לשנה, בתוספת הצמדה.

כדי להצטרף לתוכנית, הלקוח צריך להפקיד באחד ממסלולי תוכנית „כוח תשואה" לתקופה שבין שנתיים־וחצי לחמש שנים, בריבית שמגיעה עד שיעור של 4.28 אחוזים לשנה.

ההפקדה המזכה בהלוואה תהיה בסכומים שבין 5,000 ל־100 אלף ש"ח, וסכום ההלוואה יהיה בגובה מחצית משווי המועדף של ההפקדה. לאחר שלושה חודשים ממועד ההפקדה עוד שלושה חודשים ממועד תום תקופת החסכון, יוכל המפקיד לקבל את ההלוואה והיא תינתן לתקופה של עד ארבע שנים בתשלומים חודשיים, או לתקופה של שנתיים לפרעון הקרן בתשלום אחד.

בנק לאומי יגביר עתה את התחרות עם הבנקים האחרים, לאחר שלפני חודשים אחדים בנק־הפועלים החל להפעיל תוכנית חיסכון המשלבת אפשרות לקבל הלוואה בתום מועד החסכון.

הקרנות השיגו תשואות חיוביות בפברואר

כששני שלישים מקרנות הנאמנות הפיקו בחודש שעבר תשואה ריאלית חיובית. הובילו הקרנות המתמחות במניות, עם תשואה ממוצעת של כ־9 אחוזים. כך עולה מסיכומים שערכו כלכלני חברת הייעוץ „מיטב".

פברואר היה חודש חיובי לקרנות המתמחות במניות, או קרנות גמישות עם מרכיב מניות גבוה. לעומת זאת, קרנות נאמנות סולידיות, המתמחות בצמודי מדד ובמטבע חוץ, השיגו תשואות צנועות למדי.

הקרנות הטובות ביותר בפברואר: „אשי" (מירית־זילברמן) — 14 אחוז, „מור" (דיקלה־הבינלאומי) — 13.7 אחוז, „נילי" (ואמכן לניהול) — 11.6 אחוז. הקרנות הגרועות ביותר: „זהבית" (ירדנה ני"ע) — 1 אחוז, „מט"ח" (מוריץ־טוכלר) — 0.3 אחוז, „אשל" (אילנות דיסקונט) — 0.7 אחוז.

מסיכומי „מיטב" על הישגי הקרנות מאז תחילת השנה עולה, כי כל הקרנות, פרט לאחת, השיגו תשואה ריאלית חיובית. המדד הכללי של הקרנות עלה ב־14 אחוז, וקרנות המניות מובילות עם תשואה ריאלית של כ־30 אחוז.

העורך הכלכלי: צבי טימור

מסביב לעולם | בעריכת דוד ארן

המיעוט השעיר כועס

הערותיו של ראש־ממשלת יפאן, יאסוהירו נאקאסונה, על גזע ואינטליגנציה בארה"ב, עוררו מחלוקת גזעית מרה בארצו שלו עצמו. ה„איינו", קבוצת מיעוט אתנית המונה 24,000 נפש וחיה בהוקאידו, האי הצפוני של יפאן, כועסים על הערותיו. הם חידשו את התקפותיהם על דו"ח ממשלתי רשמי לאו"ם, הטוען שהם אינם קיימים.

נאקאסונה עורר בחודש ספטמבר אשתקד סערה כאומרו, כי רמת החינוך הנמוכה של המיעוטים הגזעיים בארה"ב מערערת את החברה בארץ הזאת ובניגוד למה שהוא קרא „החברה האחידה מבחינה אתנית של יפאן".

בתגובה ללחץ פנימי אמר ראש הממשלה כי יש לתקן את הדו"ח, הטוען כי ביפאן לא קיימת שום קבוצת מיעוט ההולמת את הגדרת המונח הזה בהצהרת זכויות האדם של האו"ם.

בני איינו דורשים הכרה רשמית בקיומם ובתרבותם המיוחדת ובזכויות היסוד שלהם, לרבות הבטחת ייצוג פוליטי במוסדות המחוקקים, הארציים והמקומיים.

כאשר כתב „רויטר" ביקש ראיון עם יאצ'ירו האמה, מנהל מכון שיראאוי לשימור תרבות ה„איינו", סירב הלה תחילה: „אם באת מטוקיו בקשר להערותיו של נאקאסונה, לא איפגש איתך", אמר. אך לאחר־מכן התרצה האמה. איינו בן 69, ובמשרדו תקף את הדעה הרווחת שלפיה יפאן היא מדינה חד־גזעית: „זה לא ייתכן. בכל הארצות חיים עמים רבים", אמר.

המכון שלו שוכן לחוף האגם פורוטו. מקום־שם היה כפר גדול של האיינו, בטרם החלה טמיעתם לפני מאה שנה בעקבות בואם של מתיישבים יפאנים להוקאידו. סקרים יפאניים טוענים כי מאז צימצמו נישואי תערובת את מספר האיינו ה„טהורים" לכמאתיים בלבד, אף־כי 24,000 איש עודם מכריזים על היותם בני איינו.

על־אף הטענה הרשמית כי אין ביפאן מיעוטים, לפי הגדרת או"ם, רבים מן האיינו שרדו מתפרנסים מהצגת ריקודים ותרבות מסורתיים של עמם בפני תיירים יפאנים.

כדגם של כפר איינו בפוטורו ישנם מוזיאונים וכמה בתים עם גגות סכך, האופייניים למגורי העם הזה. מסביבם מציגים בעונת התיירות (מאפריל עד אוקטובר) כתריסר גברים ונשים בני איינו מחולות פולחן ותרבות של עמם.

בינתיים נאקאסונה החמיר את המצב עוד יותר. כאשר בנסיון לצאת מן הסבך טען, כי ייתכן מאוד שבתוך עורקיו־שלו עצמו זורם דם־איינו, מאחר שיש לו גבות עבותות וצמיחת שיער חזקה בפניו. ההערה הזאת, במקום להרגיע, פגעה באיינו, משום שהפלייתם לרעה נובעת בעיקר מן העובדה שצמיחת השיער על גופם רבה יותר מאשר אצל רוב היפאנים. אם בת איינו, ששמה לא נוקב, התלוננה במכתב לנאקאסונה על שמשפט קרום זה עומד בעינו. היא מצאה פעם את בתה הקטנה מנסה להרחיק את השערות מרגליה, משום שחבריה בגן־הילדים לועגים לה על שעירותה.

לדבריהם של פקידים בהוקאידו, מן הנמנע לקבוע מיהו „איינו אמיתי" ומי לא. הם אמרו כי על־פי נתונים של סקרים, רמת החיים וההשכלה של בני־איינו נמוכים בהרבה מן הממוצע ביפאן. כ־42 אחוזים מהם עוסקים בענפי יסוד, כחקלאות ודיג, לעומת 8.6 אחוזים בקרב יתר האוכלוסיה של הוקאידו. רוב האיינו אימצו את התרבות היפאנית המודרנית ורק קומץ מהם דוברים את שפת איינו, שאין לה כתב. לפי מדיניות הפיתוח בעבר ניתנה לבני איינו לעיבוד קרקע, שלפנים היתה חלק משטחי הציד שלהם.

התאחדות אוטארי בהוקאידו, הגדול מבין אירגוני האיינו, חידשה את תביעתה מהממשלה לבטל חוק בן 90 שנה — החוק להגנה על ילידים — בשל שמו המפלה. המלה היפאנית „דוג'ין", הכלולה בשם זה, פירושה „עם פרימיטיווי, ברברי". נאקאסונה אכן אמר בפרלמנט היפאני כי החוק הזה נעשה מיותר והממשלה התחילה לפעול לשינויו.

טושיו קונימה, „רויטר"

קאבוקי של פעלולים

„קאבוקי". התיאטרון המסורתי הססגוני של יפאן, מנסה תחבולות חדשות כדי להבטיח לעצמו גרעין קבוע של חסידים בבית ולרכוש קהל חדש בחו"ל. פעלולי־בימה דראמאטיים הופכים את „קאבוקי" לחזיון של ביצועים גופניים. הכוכבים הראשיים של התיאטרון הזה מסיירים לעתים קצובות בחו"ל וזוכים לביקורת נלהבת.

במרכז השינויים הללו עומד השחקן־המנהל־המחזאי אנוסוקה איצ'יקאווה השלישי. המעבד מחזות מן המאות ה־18 וה־19 על־ידי בימוי ופעלולים מרעישים.

אגב, שחקני קאבוקי רבים מוסיפים לשמם מספר סידורי של דור, כדי לציין את מקומם בשורה ארוכה של שחקנים באותו שם.

אנוסוקה ידוע ב„טיסות" שלו. בסופי ההצגות, מן הבמה אל אחורי התיאטרון, בגובה של 9 מטרים. הנשים, המהוות את רוב הקהל, מסתובבות על מושביהן כדי לעקוב אחרי הכוכב שמעל לראשיהן. ה„טס" תלוי על כבלים עבים, ולזמן קצר יוצא מתפקידו ומנפנף בידו לחסידיו.

אנוסוקה מציג על הבמה בתים בוערים וחומות מתמוטטות. בסתיו האחרון הקים מפל־מים גועש בתיאטרון, אשר בו נאבק ארוכות בקרפיון־זהב עצום, שנמלט ממגילת־ציור. הוא השתלט על הקרפיון והחזיר את העולם אל תקנו.

לדברי מבקרים, מרחיקים השינויים הללו את תיאטרון קאבוקי יתר על המידה משורשיו. ואולם אנוסוקה טוען כי הוא פשוט מחדש את ההתרגשות שעורר קאבוקי בתקופת הפריחה שלו. קאבוקי תמיד היה חדשני. הוא החל לפני קרוב ל־400 שנים כענף־פרא למעמדות הנמוכים של תיאטרון החצר „נו", שנועד ליודעי ח"ן.

רבים ממחזות קאבוקי מבוססים על אגדות מסורתיות, ואולם ההצגות, הליריות במידה רבה, נחשבות תכופות פחות כסדרות מאשר כהזדמנות לשחקנים להפגין את כישוריהם הרבים.

מוצאה של הבמה המסתובבת הוא בתיאטרון קאבוקי. מגמות במינהגי הנשים של המאה ה־18 ובלבושן נקבעו על־ידי שחקני קאבוקי הידועים בשם „אונאגאטה", הגברים אשר שיחקו תפקידי נשים בתיאטרון, במורכב אך־ורק מגברים.

בעונה האחרונה שוב הדהים אנוסוקה את הקהל ב„קאבוקיזה" המלא מפה לפה של טוקיו במשחקו במחזה חדש. בהצגה, הנמשכת חמש שעות, מגלם אנוסוקה עשר דמויות שונות, עם מלבושים שונים ואיפור שונה, בלא להזדקק לעוזרים. בדרך־כלל עוזרים לבושי שחורים הם חלק בלתי־נפרד מקאבוקי. הם מופיעים על הבמה ומסייעים לשחקנים לפשוט את הבגדים העליונים ממשי כבד, כדי שיישארו בקימונו ברגעי התרגשות, או לפזר את שערותיהם הקשורות — כסימן שהדמות גוססת.

כן מסייר קאבוקי גם ברחבי העולם. בסוף אוקטובר אשתקד הופיעה להקה בת 37 שחקנים ב„אקספו 1986", בוואנקובר שבקנדה. וביולי אותה שנה מילאה להקה בת 55 חברים, בראשותו של ה„אונאגאטה" חביב הקהל, טאמאסאבורו באנדו ה־5, אולמות בפאריס, ומשכה 24,000 צופים להצגותיה במשך שבועיים. טאמאסאבורו משחק תפקידי נשים לא רק בקאבוקי אלא אף בסרטים היסטוריים יפאניים ובמחזות מערביים.

לפני שנתיים וחצי הלהיב טאמאסאבורו קהל של אמני תיאטרון ומחול מערביים בניו־יורק, ביניהם רודולף נורייב, טווילה תארפ ואיב מונטאן, באופרה מטרופוליטן שם.

אף־כי סיורים בחוץ־לארץ ממלאים אולמות וזוכים לביקורות נלהבות, רק לעתים רחוקות הם רווחיים. רוב הסיורים מתבצעים בסיוען של חברות יפאניות, בעיקר יצרנית מכוניות „מאזדה".

אליזבת רובינפיין, „רויטר"

קודר, מסורבל — ובטוח

(המשך מעמוד 8)

הונגריה: הרעיון שלנו

בהונגריה התגובה שונה לחלוטין. ההונגרים הנהיגו כבר לפני שנה רפורמות כלכליות, ואפילו התירו יוזמה פרטית בהיקף מוגבל. עכשיו הם טוענים בגאווה שגורבצ'וב פשוט העתיק את רעיונותיו של יאנוש קאדאר. הסופרים בהונגריה ה„ליבראלית" הושפעו אולי מה„גלאסנוסט" (פתיחות) הסובייטית החדשה כאשר בחרו לוועד המנהל החדש של איגוד הסופרים הרשמי אישים הנוקטים בגלוי עמדה ביקורתית כלפי השלטונות. ההונגרים נזהרים מלטפח תקוות גדולות מדי. ב־1956 הגיבו בתקווה לרפורמות של כרושצ'וב והפלישה הרוסית הראתה להם שהתלהבותם היתה מוקדמת מדי.

בוורשה נשמעו מנהיגי פולין כאילו „רק לזאת ציפו". הגנרל ירוזלסקי שיבח בנאום ב־22 בפברואר את הצעדים הסובייטיים. הוא דיבר על „שינויים היסטוריים", ואמר כי המפלגה הקומוניסטית הפולנית „תומכת לחלוטין בצעדיו של גורבצ'וב, המכוונים נגד העצלנים וההסתייגויות הפוליטית, ומעודדים מצד שני, את האנשים העובדים". ירוזלסקי הבטיח כי פולין תלך בדרכה של ברית־המועצות, ואמר כי „הדרך היא ללא חזרה": היא אינה מפחיתה את הסוציאליזם אלא מתנגדת לביונו.

קשת התגובות מעניינת. גורבצ'וב נכנס לזירה הפוליטית כאשר מנהיגי בעלות־הברית, אנשי „המשמרות הוותיקים", קרובים לסיום הקריירה שלהם: הוסאק והונקר בני 74, ז'יבקוב בן 75, צ'אושסקו בן 69, רובם היו בני חסותו של לאוניד ברז'נייב הנוקשה. אם הביורוקרטיה המסורבלת שפיתחו לא תסתגל לקו החדש, צפויים שינויים: נראה שגורבצ'וב ושוואורנדזה בוחשים בממשלות מזרח־אירופה במטרה להציב בראשן אישים שיהיו נוחים יותר לנהיגות החדשה במוסקבה. המלך מת — יחי המלך החדש

העיקר הבריאות

מאת יוסף שמי

גירוד בלי פרס

הגרדת היא מחלת עור מדבקת שמאפיין אותה גרד מטריד עד מאוד. זו מחלה נפוצה ומופיעה בכל קבוצות הגיל ובכל השכבות החברתיות. מנתוני משרד־הבריאות וחיל הרפואה של צה"ל עולה שבארבע השנים האחרונות חלה עלייה ניכרת בתחלואה.

הדיווחים לוקים בחסר ואין מספרים מדוייקים. אולם יודעי דבר טוענים, כי המחלה, המתפשטת במחזורים פנדמיים של של 30 שנה, 15 שנה של התפשטות ו־15 של היעלמות, ממשיכה לתקוף למרות שאנו בתקופת ההפוגה. הפנדמיה הנוכחית התחילה בסוף שנות ה־60 והמחלה ממשיכה להתפשט, למרות ש„לפי הלוח" היתה צריכה „לעזוב אותנו". לכן זונחים את תורת המחזוריות ונוטים לקבל הסברים אחרים. כך, למשל, ידוע, כי הגרדת בעשור הראשון של המאה שלנו, באמצע שנות ה־40, מקורה במלחמת העולם הראשונה והשנייה. הפנדמיה הנוכחית לפי אותה תיאוריה נובעת מעוני במדינות רבות של העולם השלישי. הגיינה ירודה, מתירנות מינית, הגירת אוכלוסין, ריבוי נסיעות והפרעות בחיסון טבעי. אולם יש החולקים על חשיבותם של גורמים אלה.

מבחינה היסטורית הגרדת היא הראשונה ממחלות האדם שהגורם שלה זוהה. המחולל, קרציון הגרד, נתגלה על־ידי החוקר בונומו ב־1687, בדיוק לפני 300 שנה. המחלה נזכרת אף בספר ויקרא, הפוסל את הלוקים בה מלהקריב קורבנות בבית המקדש. אחד ממניחי היסוד לרפואה המודרנית שחי במאה הקודמת, פון הברא, ציין את חלקם של עצמים נגועים בהעברת הגרדת. מניעת התפשטות המחלה תלויה בידיעת מחזור חיי הטפיל ובאמצעי הטיפול.

הצתה מאוחרת

הנקבה הבוגרת של קרציון הגרד נראית בעין כנקודה לבנה. אורכה מגיע לס"מ אחד. היא חופרת תעלות בעור באורך שבין 1 עד 10 מ"מ ומטילה 2־3 ביצים ליום הבוקעים תוך 3־5 ימים. „הצעירים" מגיעים לבגרות תוך 10־14 יום. בתום שבועיים מופיע „דור חדש" של הטפיל. 10 אחוזים מהביצים המוטלות מצליחים לעבור שלבי הבשלה ולהפוך לקרציונים בוגרים. תהליך זה של הטלת הביצים והבשלתם גורם לכך שהנדבק חש בנוכחות הטפיל באיחור ועלול להדביק אחרים לפני שהוא יודע שהוא עצמו נגוע. הקרציון „אוהב" להתנחל באזורי עור דק בעל קפלים, כשהמקומות השכיחים ביותר הוא העור שבין אצבעות הידיים, שורש כף היד, הרגליים, כפלי המרפקים ובית השחי. אצל גברים חופר לו הקרציון מחפורות באיזור אבר המין, אצל נשים בשדיים.

נקבה בוגרת של קרציון הגרד

מלבד נגעי העור בצורה של מחפורות מופיעה בגרדת גם תפרחת אופיינית, שהיא תולדה של רגישות לקרציון והפרשותיו. עוצמת הרגישות היא אינדיווידואלית. התקופה שבין חדירת הקרציון לעור ובין התגובה בצורה של הופעת תפרחת היא 3 ימים עד חודש ואף למעלה מזה.

ההידבקות בגרדת היא בין אנשים קרובים הבאים במגע ממושך. האיבחון אצל ילדים או תינוקות קשה בשל תמונה קלינית לא אופיינית. פיזור הנגעים באיזור הפנים, הצוואר וכפות הידיים והרגליים. אי־שקט הוא בין האיפיונים אצל ילדים ותינוקות. מקור ההידבקות בילדים הוא כמובן בית־הספר, ואצל מבוגרים מוסדות למפגרים, כתי אבות וכן מחנות צבא.

הגרדת שכיחה במדינות מפגרות מבחינה כלכלית ובשכבות ממעמד חברתי נמוך. היא מופיעה באופן שווה בשני המינים וקשה יותר בסתיו ובחורף.

קשיים באיבחון

לגרדת כמה צורות ובדיקה מעבדתית קובעת עם איזה סוג יש לנו עסק. אך לרוב ניתן לאבחן את המחלה על־ידי בדיקה שיגרתית של רופא עור.

קושי באיבחון קליני יכול להתעורר חושש אצל חולים בעלי רמת היגיינה גבוהה, מכיוון שהם מסלקים את הקרציונים על־ידי רחצות תכופות. כן יש בעיה באיבחון אצל אנשים המקבלים טיפול בסטרואידים, מקומי או סיסטמי. הסטרואידים גורמים לדיכוי תגובת רגישות־היתר של העור לקרציון והפרשותיו. בחולים אלה הנגעים המועטים מצויים במקום לא אופייני.

הטיפול הוא מקומי ופשוט יחסית, במשחות שונות, כגון משחת גופרית וקרוטמיטון. מורחים את המשחה על הגוף כולו, חוץ מהראש. אצל תינוקות וילדים קטנים יש למרוח גם את הראש. יש צורך בכביסה יסודית של הבגדים וכלי המיטה. דברים שאינם ניתנים לכיבוס וגיהוץ יש לאחסן 3 שבועות ללא שימוש. אין צורך בחיטוי הבית. במקרה של זיהום משני אין צורך בטיפול אנטיביוטי. הזיהום חולף עם הטיפול נגד הגרדת.

למרות אמצעי הטיפול נגד הגרדת, המחלה נפוצה עדיין בעולם ובארץ, ודבר זה מדגיש את כשלון אמצעי המנע. כאשר מתגלה המחלה אצל אחד מבני המשפחה, חייבת המשפחה כולה לעבור טיפול. יש לזכור שמלבד מקרים סימפטומיים ישנם גם מקרים אסימפטומיים. משום מה מתייחסים לגרדת כאל מחלה שיש להתבייש בה וחוסר ידע מקשה על ההסברה וחיפוש אמצעי מנע.

הדגים יחגגו והיתושים ייעלמו

בקיץ האחרון סבלנו מריבוי מוקדי דגירה של יתושים, שמהווים מטרד וגם סיכון בריאותי. את דגירת היתושים אפשר למנוע על־ידי ניקוז וייבוש שלוליות, הסדרת שפכים, ועקירת הצמחיה בבריכות. זו שיטה יקרה וגם לא בטוחה במאה אחוז. שיטה אחרת היא ריסוס מוקדי הדגירה בכימיקלים. גם שיטה זו לא יעילה במאה אחוז, שכן לא תמיד מגיעים לכל מוקדי ההתנחלות של היתושים. בנוסף לכך גורם הריסוס להפרת האיזון האקולוגי. גם ריסוס יתושים בוגרים על־ידי פיזור חומרי הדברה מהאוויר יקר ומסכן את האוכלוסיה באיזור פיזור הכימיקלים.

שיטה נוספת היא שיטה ביולוגית — פיזור אויבי היתושים באזורי התפשטותם, כמו דגיגים טורפי זחלים ויתושים.

ישנם סוגי דגים שיכולים להתקיים גם במים מזוהמים. דג הגמבוזיות, שהובא ארצה על־ידי הבריטים, ניזון מביצי וזחלי היתושים וגם מיתושים בוגרים. דגים אלה משתמשים במי הקישון ובבריכות של הפארק הלאומי ברמת־גן. דג אחר, בשם נאוית מצויה, מתאים למים מלוחים או רדודים, ודג בשם מקרופודוס, הגדל בשדות האורז בבורמה, יכול להתקיים גם בכוון.

את הדגיגים יש לפזר בעונת האביב ביחד עם כמות קטנה של דגים אחרים, כגון אמנונים, כדי שישמשו מזון לאויבי היתושים בתקופות ביניים. תנאי חשוב להצלחה הוא שימוש בדגיגים שפיתחו עמידות למים באיכות ירודה. אין לשלב הדברה כימית עם השימוש בדגים, אך ניתן להיעזר באמצעים ביולוגיים נוספים, כגון חיידק ישראלי. אפשר ליצור מלכודות ליתושים על־ידי הצבת בריכות או מיכלים המאוכלסים בדגים ומוקמים במקומות מוצלים המושכים את היתושים.

יתרונותיה של שיטה זו הם בפתרון הבעיה לזמן ארוך בפעולה חד־פעמית ובהוצאה קטנה יחסית ובאי־פיזור כימיקלים הגורמים לזיהום משני של הסביבה ולהפרת האיזון האקולוגי.

מלישכת דובר צה"ל נמסר על יישום השיטה במאגרי מים סמוך למחנות הצבא. נמסר על שימוש בשיטה זו בשבעה מקומות שונים ועל הצלחה בחמישה מהם. במקום אחר נעלמו הדגיגים, כנראה בגלל זיהום המים בשפכים תעשייתיים.

אין תקווה לזוללים

זה לא קל לוותר על אומצה עסיסית ולהסתפק בפילה של דג ים. לא קל לוותר על מיני מטעמים רוויי שומן, ועוד יותר קשה לרסן את התיאבון ופשוט לצרוך פחות. הקורבן הזה כדאי, שכן הוא מוריד את ערכי הכולסטרול בדם וממעיט את הסכנה ללקות באוטם שריר הלב או לסבול מבעיות בכלי הדם במוח. אך יש באלה שגם עם דיאטה קפדנית ביותר אינם מצליחים להגיע לערכים מבוקשים של כולסטרול בדם. כעת יש זיק של תקווה גם לאלה.

לפני שבועיים בדק פנל של מומחים מרשות המזון והתרופות F.D.A בארה"ב תרופה חדשה והמליץ לאשר אותה לשיווק. התרופה החדשה, בשם LOVASTATIN, שזכות היוצרים שלה שמורה לחברת „מארק אנד קומפני", פועלת בשיטה שונה מהתרופות הנמצאות כבר בשימוש. היא בולמת אנזים מסויים בכבד, אנזים ההכרחי לייצור כולסטרול.

בניסויים קליניים שבוצעו ל־1,200 מתנדבים צמצם הלווסטטין את ערכי הכולסטרול ב־25־40 אחוז, שיעור גבוה בהרבה ממה שהושג עד כה באמצעים אחרים. התכשירים שבשימוש הם יקרים, לא טעימים במיוחד וכן גורמים לעצירות. התרופה החדשה, במשולב עם אלה שכבר אושרו לשימוש, מורידה את רמת הכולסטרול בדם עד כדי מחצית. בנוסף לזה היא מצמצמת במידה ניכרת את תופעות הלוואי הלא רצויות.

כאן יש להוסיף כי התרופה החדשה עלולה לגרום להפרעות בתיפקוד הכבד וכן לגרום להאצת הצמיחה של ההידור (קטארקט). היא מומלצת רק לאלה הלוקים בערכים גבוהים במיוחד של כולסטרול בדם, דבר הכרוך בסיכון מוחשי לפגיעה בכלי הדם של הלב והמוח. כן מומלצת התרופה לאלה אשר אינם מצליחים להוריד את רמת הכולסטרול בשמירה על תפריט מתאים.

לפי המשוער התרופה החדשה תזכה לאישור רשות המזון והתרופות של ארה"ב בתוך 3 חודשים.

המומחים אמרו בבדיחות הדעת כי אין להמשיך בזוללה בלתי מרוסנת ולצפות שהתרופה תשמור על רמה מתאימה של כולסטרול בדם. התרופה לא תציל את הזוללים.

אשלגן מונע שבץ

שבץ מוח תופס את המקום השלישי בין סיבות הפטירה בארה"ב ונחשב לאחד הגורמים העיקריים לנכות קשה ודיכאון נפשי וגופני. יתר לחץ דם הוא מגורמי הסיכון הידועים לשבץ. נתונים קליניים וכן סקרים אפידמיולוגיים נותנים יסוד להנחה כי תפריט רווי אשלגן עשוי להוריד את ערכי יתר לחץ דם ואת גורם הסיכון ללקות בשבץ.

נסיונות בחולדות הראו, כי גם כשיש יתר לחץ דם (שנגרם במהלך הניסוי), עשוי תפריט עשיר באשלגן למנוע שבץ מוח. כוח „המגן" של האשלגן פועל גם כשאין הורדה בערכים של לחץ דם יתר.

קבוצת חוקרים בדקה 859 מתנדבים תושבי דרום קליפורניה במשך 12 שנה. מתוצאות הסקירה, שפורסמו בשבועון „ניו אינגלנד ז'ורנל אוף מדיסין", עולה, כי במשך 12 שנה אלה נפטרו בקבוצה הנסקרת 24 אנשים משבץ מוח. חישובים סטטיסטיים הראו, כי בקבוצה שצרכה כמות נמוכה ביותר של אשלגן היתה התמותה גדולה פי 2.6 ואצל נשים פי 4.8, בהשוואה לקבוצה שצרכה כמות אופטימלית של אשלגן. תוספת יחסית לא גדולה של אשלגן בתפריט הורידה ב־40 אחוז את ה„ריסק פקטור" ללקות בשבץ. השיפור הזה, לדברי החוקרים, הושג ללא קשר לגורמי ריאטה אחרים, כגון חלבון, סיבים ואף אלכוהול. כן לא השפיע הדבר מעישון או מסכרת. המסקנה — אשלגן מוריד את הסיכון ללקות בשבץ מוח.

נזכיר בהזדמנות זו שאשלגן נמצא בתפוחי אדמה, בננות, בפרי הדר ובעיקר באשכוליות ובאננסים.

מאת אבי בניהו

מטרטרים ומכסים

העובדה, שהעיתונות חדלה בשבועות האחרונים מלדווח שוב ושוב על מקרים של התעללות בטירונים ועל טרטורים בצה"ל, אינה מעידה בהכרח על נסיגה כלשהי בנורמה ובת־השנים של שימוש בשיטות ענישה מוזרות כדרך לעיצוב דמותו של החייל בצבא.

לפני מספר שבועות, לאחר גל של מקרי טרטור והשפלת חיילים שמצאו דרכם אל אוזני העולם האזרחי באמצעות כלי־התקשורת, הפסיק ראש מיפקדת חילות השדה, האלוף אורי שגיא, את כל האימונים בבסיסי ההדרכה והטירונים בצה"ל וקיים כינוס מיוחד בנושא. האמת היא, שצה"ל באמת ובתמים מנסה להתמודד עם התופעה ואפילו לחסל אותה לגמרי. אולם כמו שהדבר נעשה כעת, נראה שצה"ל לא יעמוד במשימתו זו. הדברים מושרשים, עוברים במסורת ממפקד למפקד ויש כאלה בסגלי ההדרכה הזוטרים השואבים מהטרטורים את מלוא סמכותם הפיקודית.

אילן גרוס, חבר קיבוץ רשפים, השתחרר לפני יותר משנה משירותו בצה"ל כחייל נח"ל־התותחנים, כמפקד טירונים ובהמשך כמדריך מדריכי טירונים. ניסיונו ורצונו להתמודד עם התופעה הביאו אותו לכלל מסקנה, ש„אפשר גם אחרת". חוברת זו שכתב יחד עם שני פסיכולוגים צבאיים על בסיס ניסיונו וניסיון מפקדי טירונים אחרים בשם „אפשר גם אחרת". מנסה להציג דרך חדשה במרכיבי הפיקוד, שתיצור בסופו של דבר, אווירה חיובית בקרב הטירונים ותגביר את מיצוי הפוטנציאל האישי.

במחקר שערך אילן עם אנשים נוספים בכמה בסיסי טירונים מרכזיים של צה"ל, נמצא שמפקדים זוטרים נוטים להשתמש בסמכותם ובמעמדם כדי לפקד על החיילים תוך מתן דגש על ענישה ומשמעת. כמו רבים אחרים בצה"ל ומחוצה לו, טוען גם אילן גרוס שמדיניות צה"ל בכל הנוגע לדרך הטיפול ולהכשרת הטירונים חיובית ונכונה בדרך־כלל, אולם הפער בין המדיניות, ההוראות, פקודות המטכ"ל וחוק השיפוט הצבאי לבין ההתנהגות התמימה של סגלי ההדרכה הזוטרים — גדול מאוד. על־פי הנחיות הצבא, נקודות המוצא לענישה אוסרות הטלת עונש משפיל, פוגע בערכים או פוגע במצב או בגוף. העונש — אם אין ברירה אלא להטילו — צריך להיות מחנך, יחסי לחומרת העבירה, מוסבר היטב, וסמוך ככל האפשר למועד ביצוע העבירה. להוראות הללו משמעות כבדה לגבי גיבוש דמותו של החייל החדש בדרכו לשלוש שנות שירות בצבא. חייל מושפל מרגיש חסר־ערך. המוטיבציה שלו תרד פלאים והוא יחוש ממורמר על יחידתו, על מפקדיו ועל הצבא והמדינה בכלל. גישתו בהמשך תתבסס על צייתנות עיוורת ותבוסתנית.

מפקד בצה"ל אמור לחנך את חייליו לנורמות צבאיות ולאומיות. אסור שבדרך להשגת מטרותיו, תיפגע בהם המשמעת. כך למשל, פגיעה בערך הכוננות על־ידי מסדר כוננות נוסף כאקט של ענישה, עשויה להיות קריטית בהמשך.

גם הפגיעה הגופנית, במישרין או בעקיפין, אסורה בהחלט ואינה בתחום סמכות המפקד. גרימת כאב לחייל, משפילה את כבודו ומעוררת אותו להתנגדות לחייליו, לצבא ולמפקדו. העונש, אם אין מנוס ממנו, חייב להיות חינוכי ומותאם לעבירה. למשל, על אוהל לא נקי ניתן לבצע מסדר ניקיון נוסף, אך לא להעניש על־ידי העברת המאהל לשטח אחר, כנהוג בכמה בסיסים.

מניסיונו של אילן גרוס עולה, כי הבעיה מתחילה מיד עם גיוסו של החייל החדש לצה"ל. החיילים הטריים, כמו מפקדיהם הזוטרים, אינם מכירים את חוקי הצבא, לא להלכה ולא למעשה. כלומר, לא ברור להם, כמו למפקדיהם, מה מותר לפקוד עליהם ומה אסור. לפיכך, כשהחייל עובר את בסיס הקליטה והמיון ביומו הראשון בצה"ל, הוא מקבל עליו יחד עם מדי הזית גם מערכת של חוקים כתובים ושאינם כתובים ונורמות הקובעות יותר מכל את התנהגותו בחברה החדשה בה יבלה לפחות שלוש שנים. הטירון, ואחר־כך החייל, נכנס למעשה למעין „ואקום". כך הופך מפקדו הישיר לסמכות העליונה והיחידה לגבי נורמות של התנהגות עיוורת (בסלנג הצבאי: „חלם בקו־מ"), כאשר המפקד הזוטר „מטרטר". בהמשך, את הטירון על־פי נורמות אובייקטיביות, לחייל עצמו אין „הטרטור" משתמע ככזה.

בצה"ל אין מפיצים את חוקי המטכ"ל ואת הפקודות וההוראות לגבי ענישה בקרב הטירונים והחיילים. אולם גם אם היה נהוג כך, רק מעטים מהטירונים כמו גם מפקדיהם היו פועלים בהתאם לחוקים היבשים והלא־תמיד־ברורים. (למשל, על־פי ההוראות, אין להריץ חיילים עם קיטבגים, אולם ניתן „להזיז" אותם ממקום למקום וכו').

משיחותיו של גרוס עם טירונים ועם סגלי הדרכה, לא רק שהטרטורים הפכו כבר לנורמה בצה"ל, אלא שגם הגשת תלונה נגד מפקד המרבה לטרטר — מנוגדת, למעשה, לנורמות. מפקדי הכיתות והסמלים, מחנכים את הטירון שהמפקד הוא הסמכות העליונה ואין להתווכח איתו. חייל המרגיש מטורטר ומושפל, אינו מתלונן אצל מפקדיו הגבוהים (קצין, מפקד פלוגה, מפקד בסיס) מחשש לענישה בהמשך הדרך מצד מפקדו הישיר או לשינוי ביחס הכללי כלפיו, שלא ניתן יהיה להוכיחו. בקיצור, אין מתלוננים.

דבר נוסף שגילה אילן גרוס הוא מידת הנכונות לספוג השפלות ועלבונות במהלך הטירונות, בתקווה שבסוף הקורס „יהיה טוב יותר" (דבר זה הוכח גם במחקר רפואי, על־פיו מוכנים חולי־נפש לעבור השפלות בתקווה, שבסופו של דבר, הם יהיו בסדר).

עיקר הלמידה של חייל להיות מפקד טירונים הוא חיקוי מפקדיו בעבר. וכך, כאשר הוא הופך מטירון וחייל למפקד זוטר, הוא מעביר את רוח הדברים לחייליו שלו, והבסיס פועל כולו על־פי מסורת. „מה שעשו לי אעשה גם כן לחיילי, גם אותי טרטרו ביום ובלילה, ולראיה — יצאתי חייל טוב ומפקד. וכך אנהג עם חיילי ולעזאזל הפקודות". בעבר הלא־רחוק, היה מקובל בצה"ל לטרטר ולהשפיל כחלק ממסלול הכשרת הטירונים, בעיקר בחטיבות חיל־הרגלים. לפני מספר שנים שונו החוקים. אבל משום־מה, מתעלמים מהמושג שניתן לכנותו „מסורת פיקודית" ההופך לבעיה היסטורית וארגונית של מפקדים כלפי פקודיהם.

את הוראת הפיקוד העליון ואת חוקת השיפוט הצבאי לומדים רק הקצינים. אלה אינם באים במגע ישיר ויומיומי עם הטירונים. המפקדים הזוטרים אינם לומדים בשום מקום את הפקודות והחוקים.

הוראת הפיקוד העליון מס' 5,0904 למשל, עוסקת „בתירגול נוסף". היא קובעת מהו תירגול נוסף ומתי ניתן לעשות בו שימוש. מפקדים מרבים לפרש את המושג ולעשות בו שימוש לצרכיהם. אף אחד לא יצליח להסביר מדוע הוא שולח טירון ליומיים של עבודות מטבח „כתרגיל נוסף". על מה ולמה? עבודתו של אילן גרוס גורסת, כי מפקדים המרבים להעניש ולטרטר לשם השלטת מרותם והגברת מידת השפעתם על הטירונים, עושים זאת בעיקר עקב חוסר בטחון עצמי, ואינם מכירים דרכים אחרות לפיקוד ולמנהיגות. למרות שבמהלך הכשרתו, לומד המפקד כיצד לפקד בלי לטרטר, הרי שהמסורת והנורמה היא כן לטרטר. לפיכך, מפקד זוטר חדש המגיע לפלוגה ורוצה להיקלט בה, מקבל עליו את הנורמה השלטת.

בקרב המפקדים, הבאת חייל למשפט על סירוב־פקודה, למשל, מתפרשת משום־מה כחולשה מצד המפקד שחייליו אינם נשמעים לו. לכן, כדי לא להיקלע למצב כזה ולהתבזות בפני מפקדים אחרים, שומר לעצמו המפקד הזוטר „סטוק" של עונשים קשים. המונח „יד רכה" עשוי להתפרש כחולשה של מי שאינו יודע „לדרוש".

כל ההנחות שהובאו להלן, המתבססות על ניסיונו ועל מחקרו של אילן גרוס, יוצרות תמונה כוללת בה הטרטור (עד גבול מסוים) נחשב כיום למקובל בצה"ל הן על־ידי המטרטר והן על־ידי המטורטר. כך ששני הצדדים אינם מוכנים להוציא את „האירוע" אל מחוץ לפלוגה — והכיסוי מושלם.

המציאות בצה"ל מלמדת, כי בכל שבסיס מתאפיין בקיום רב יותר של הנחות היסוד שאת חלקם פירשנו בתחילה, הרי שהסבירות שהחיילים בבסיס זה מטורטרים — גבוהה. במיוחד מושרשת התופעה בבסיסי טירונים עם סגלי הדרכה חדשים, ביחידות חיל־רגלים וביחידות מובחרות.

אילן גרוס והפסיכולוגים שסייעו לו, גורסים כי „אפשר גם אחרת". בשבוע הבא נציג חלק מהפתרונות שצה"ל כנראה יתקשה לקבלם ולהנחילם למפקדים הזוטרים. אולי ייקל על שלטונות הצבא לקבל את ההצעות הללו, בהיוודע בחיילים שהלכו לטירונות והחליטו, ברגע קשה, שהם לא רוצים לחזור ממנה לשום מקום.

אפשר גם אחרת

אילן גרוס בן 23, חבר קיבוץ רשפים, התגייס לצה"ל בנובמבר 82 והגיע לחיל־התותחנים. לאחר מסלול רגיל של טירונות, הכשרה מקצועית וקורס פיקודי, הוצב לשירות בלבנון.

את שנתו האחרונה לשירות, בתוספת כמה חודשים של שירות בהתנדבות, הקדיש להדרכת מדריכים בבסיסי טירונים ולמחקר על נושא הדרכת הטירונים בצה"ל.

יחד עם חברו, מידד סברנסקי, ועם שני קצינים פסיכולוגים ממיפקדת חילות השדה — דני שטרול ומותן פורת — סקר את מרבית בסיסי הטירונים של צה"ל, שוחח עם חיילים ומפקדים והתחקה אחר דרכי הענישה והטרטור שבידי מדריכי הטירונים.

בחוברת, המחזיקה 20 עמודים, הוא מציע דרכים שונות להתמודד עם הנכס היקר ביותר של צה"ל — האדם. הצבא, כמעט כמו תמיד, אינו אוהב חוברות של ביקורת. אבל אילן גרוס אינו מתייאש. הוא מאמין שאפשר גם אחרת.

דקת דומיה

המושגים שלהלן, שגורים בפי מפקדי טירונים. כל מי שעבר טירונות בצה"ל מכיר את „פניני הלשון" הללו, ואת הלחץ האופף בטירונים כש„הפנינה" נאמרת.

● „חשבון בנק" — חוב זמנים המצטבר בפינקסו של המפקד. כל דקת איחור במסדר או ביציאה לאימונים נרשמת ומצטברת. את „החוב" פורעים, בדרך־כלל בלילה, על חשבון השינה או בסוף השבוע, לפני היציאה לחופשה.

● „להצמיד" — חייל שאיבד את הכומתה, מוצמד ליום שלם או יותר לכובע פלדה. הכפל"ד יהיה חבוש לראשו כל העת. ניתן „להצמיד" גם לתרמיל מלא אבנים או לכל ציוד אחר.

● „לאפסן" — לשלוח למעצר או לכלא — „אם לא תשתפר — אאפסן אותך".

● „לסרוג", „לשתות" — להשלים חוסרים. אם חסר ציוד לפרט או למחלקה מטילים עליהם המפקדים „לסרוג" או „לשתות" ציוד ממחלקה אחרת, קרי, לגנוב.

● „חוקי מטכ"ל נעצרו בש.ג." — כלומר, כאן אין חלים חוקי המטכ"ל. „מי אמר שאתם צריכים לישון 7 שעות בלילה, בבסיס הזה חוקי המטכ"ל נעצרו בש"ג".

● „יומיים בתקליטיה" — כלומר, יומיים עבודות מטבח, תקליטיה — על שם הדמיון בין צלחת לתקליט. עונש זה פופולארי מאוד אצל מפקדים, שנוא מאוד אצל הטירונים.

● „סקל זוזו" — כתור עונש, מצמידים לטירון ג'ריקן אחד על החזה, נוסף על המצמד כבר לגב. כנ"ל לגבי מכשיר קשר, אלונקה או כל פריט אחר.

● „דקת דומיה" — בדרך־כלל, לזכר הרעש שעשו החיילים בחדר האוכל או במקום אחר. המפקד מעמיד את הטירונים לדקת דומיה, ובהמשך אוכלים במהירות.

● „מול פריט" — הרמת נשק או ציוד אחר אל מול הפנים, תוך־כדי קפיצות במקום.

● „אבנר טול" — הנפת הנשק, הקיטבג או המיטה אל־על ואחזקתה בצורה בגובה סירכי עד פקודה חדשה.

● „להבריג" — כשמפקד טירונים סבור שחייליו „יצאו מכלל איפוס", הוא מבריג אותם, כלומר, מקפיץ אותם שוב ושוב שמאלה במקום, בשיטת ההברגה.

● „לכל שבת יש מוצאי שבת" — הפחד של כל מחלקת טירונים הוא לשמוע את המשפט הזה מפי המפקד ביום ו'. הכוונה: זה נכון שבשבת משביתים פעולות ואני מונע מלטרטר אתכם, אבל זכרו שיש גם מוצאי־שבת...

● „נידוי" — העונש החמור ביותר עבור חייל בטירונות הוא נידוי ממחלקתו. המפקד פוקד על החייל לעמוד מחוץ למחלקה, להיות מרוחק למגדל המים, או שמציב לו אוהל סיירים קטן במרחק ממאהל המחלקה.

רשות הקורא

איך אפשר להשוות

במדור זה ביום 17.2.87 תחת הכותרת „רווק, אבל דומה", השוותה מאיה טרכטנברג את המפגינים בעד שיחרור יוסף ביגון במוסקבה, לאלה שמפגינים בעד, שחרור הרוצחים הטרוריסטים פה בעזה, בשכם ובחברון.

השוואה זו כמוה כהשוואה בין הציונות והנאציזם, או כמו ההשוואה שעשה הסניגור במשפט „איבן האיום", בין משפט זה למשפטי מוסקבה.

האם יוסף ביגון, נתן שרנסקי וחבריהם רוצים לזרוק את הרוסים לים ולהקים במקומם מדינה ציונית?

האם מסורבי העלייה רצחו זקנים, נשים וילדים, ועל פשעים אלה נשפטו?

האם אסירי ציון שם איימו לשבש בטרור, בזריקת אבנים ובהצתת צמיגים ברחובות, את החיים היומיומיים?

האם אסירי ציון נהנו שם מאותו משפט צדק כמו שנהנו הטרוריסטים פה?

אינני מבין איך בן־אדם חופשי יכול להעלות על הנייר השוואה כזאת, בלי להתבייש.

אברהם מהרשק,
כפר־מנחם

השרה והשור

ברצוני לשלוח צרור ברכות לשרת הבריאות, הגב' ארבלי־אלמוזלינו, על שבתקופה כה קצרה לשירותה במשרד הבריאות גילתה את שורש הבעיה במערכת הבריאות הישראלית. לא היססה, תפסה את השור בקרניו ויצאה עם הצעת החוק — לאסור עישון במקומות העבודה.

כפי שלמדנו מהתוכנית על מניה שוחט, „הכה במעשנים ותציל את מדינת ישראל."

אורי שינוק,
עוכר האוניברסיטה העברית
(לא פרופסור), ירושלים

לא עריקים

מעל דפי העיתון צוינו היורדים כ„עריקים". וכאן שורש המחלוקת. „עריקה" היא בריחה משיתוף פעולה עם אלה שגורלנו כרוך בגורלם בעת משבר. למעשה, מונח זה נכון רק לגבי אלה שעבורם מומש אותו שיתוף פעולה. יורד הוא מי שראג ליטול ממיטב משמני הארץ, ובערוב ימיו לוטש עיניו לעבר הנאות שיוכל לרכוש בעושר שאגר, המצויות מעבר לים. „עריק" יהיה הקיבוצניק הבוחל בסאת השמנת שהוענקה לו בילדותו, ולאחר שמוצתה עד תום יניח כי תמו חובותיו בארצו וינסה מזלו בארץ אחרת.

לעומת זאת, לא ייתכן כי מי שבילדותו סבל מנחת זרועה העיוורת של הביורוקרטיה הישראלית, או טעם מעוקצם של תחלואי החברה בהיותו חסר אונים, יכונה „בוגד" או „עריק" בבואו לחפש את מזלו במערכת פחות אכזרית, שאולי רק בשל היותה נוכרית תטעם לו יותר מן המצויה בארצו.

ואם איננו חש כיהודי גאה או כבעל חובות לתרבותו או לדתו, על אחת כמה וכמה לא ניתן לכבול אותו בכבלים של מחוייבות למדינתנו ועמנו.

יובל סט

לא פאפו ולא שחק

לשניים אלה אין זכות לאכסניית „על המשמר" ומוספיו, „חותם" ו„הדף הירוק". קרוב ל־100 אחוזים מכלל קוראי העיתון ונאמניו אינם מוכנים לראות את דמויותיהם ואת פרסומיהם בעיתוננו. גם לשיטה של עיתון פתוח יש גבול. ציבור קוראי „על המשמר" על מוספיו רואים בעיתון ביטוי לחוויותיהם ולמיגוון הרחב של ההשקפות בעניינים המדיניים והחברתיים המעסיקים אותם יום־יום. מה לאדונים שחק ופאפו ולהם? שחק עשה כבר שמיניות באוויר בכמה תורות פוליטיות, והוא מתבטא לא אחת בזלזול ועויינות כלפי המחנה החלוצי הציוני־סוציאליסטי. והנה בא אלינו גם פאפו, ללוות את הקקופוגיה הפוליטית המתרוצצת ברחובות עירנו.

חשבתי שלאחר עזיבתו את הפעילות ברשות השידור נשתחרר משטף „החוכמות" הזורם מדי יום לתקשורת שלנו. מה ראה אם כן כתב „על המשמר" ללכת אל פתחו ולהביא לנו את גילויי השנאה, הטמטום והציניות שחור על גבי לבן לטורי עתוננו בלי להתייחס לכתבנו, שהביא את הפילוסופיה הפאשיסטית של פאפו לביתנו. נראה לי שעליו כראש וראשונה להביע חרטה עמוקה ולבקש את מחילתנו. יש לנו, בעיתון ובמחנה הגדול של המושכים בעט, מרצים טובים ובוזירים לתורות „מצפן" מצד אחד ולתורת פאפו ומרעיו מצד שני. נאמנים הם עלינו שישמרו על טוהר הרוב בהגשת עקרונותיהם של הנ"ל להבנתנו הדלה.

ועתה נשאר לי רק לרעת, מי מהשניים נפגע יותר על שזיווגתי אותם והצמדתי אותם באותה חבילה. — שלא יבואו לאכסניה החביבה עלי, של „על המשמר" ומוספיו.

אהרון אפרת, עין השופט

מופע | סיפור אהבה עם צ'לו

„פעם אהבה גדולה" — ערב שירי משוררים עם אלי גורנשטיין

מאת יוסי ונונו

אלי גורנשטיין – שיר כמו מונולוג

את אלי גורנשטיין אני זוכר מקטע האשל או אולי הביצים בסרט „הלדוקה" — ביישן, שתקן, רגיש, עם הרבה כוח. מאז הספיק להפוך לשחקן עסוק, מבוקש. לא כוכב אבל אחד שמעריכים. עכשיו הוא בחיפה, קודם היה „בקאמרי" וב„הבימה". הספיק לשחק אצל משגל את טוביה ב„כנר על הגג", בבית־לסין שיחק ב„אחרון הפועלים" ועכשיו ב„עלילות מכס". הרבה תוכניות טלוויזיה. בקיצור, עסוק.

בין לבין, הוא דוחף עכשיו ערב חדש, „פעם אהבה גדולה". ערב וקאברט. בו הוא שר שירי משוררים. זו לא הפעם הראשונה שגורנשטיין עומד על הבמה ושר. הוא הספיק לשיר ב„אמריקה" של גרוניך, שיועלה מחדש בפסטיבל ישראל, ובמופעים מהסוג של „הללויה־ברודווי". הפעם זה הערב שלו.

גורנשטיין מעיד על עצמו שזכה לחינוך מוסיקאלי. מגיל 12 הוא מנגן בצ'לו, גם בהופעה, ותרם את חלקו בהלחנת שני שירים של נתן זך. נפגשנו לשיחה קצרה במהלך החזרות האחרונות —

— אלי, מה פתאום ערב שירה?

אלה שירים שאני אוסף הרבה שנים ולא היתה לי הזדמנות להופיע איתם. כי הייתי עסוק בתיאטרון. עכשיו יש לי סוף סוף זמן, אז הקמתי את הערב על הרגליים.

— יש לזה קשר לבישורים שלך כשחקן?

„תראה, הערב הזה מאוד מעניין מבחינת תיאטרון, למרתי דברים שאוכל אחר־כך ליישם כשחקן. בסך הכל זה אותו משחק על הבמה. אני מנסה לפרוץ מגרות. אצלנו נוטים לקטלג: זה שחקן, זה זמר, זה כדרן. אני יודע לעשות גם את זה וגם את זה והערב הזה הוא משהו אחר ממה שעשיתי עד היום".

— איך אתה ניגש לשיר?

אני מתייחס לכל שיר כמו למונולוג. כל שיר אומר משהו. אני מנסה לחיות בתוך השיר, להימצא בו. למשל, את השיר „אדם זקן" אני מנסה לשיר מזווית של אדם צעיר שיש לו הפאראנויה של „מה יהיה כשאהיה זקן". אני לא חושב שניסו לשיר את השיר כך עד היום.

— לערב הזה יש נטייה לעצבות?

אני יודע שלצ'לו יש נטייה לסחוף לרגשנות יתירה וגם לחלק גדול מהמילים. אבל אני גם לא יכול להתעלם מההומור שבי, שבטוח ייצא.

גורנשטיין מתייחס לצ'לו כאל אשה, אהובה. בתחילת המופע ילבש הצ'לו בגדי אשה וגורנשטיין, שלא מצא נחמה במקום אחר, יתחיל עם הצ'לו.

יש לו קול חם. המוסיקה מזכירה את שלמה יידוב, דני ליטני, קצת אחרת. מלווים אותו גילה חסיד בפסנתר ושירה ודודי אמריליו בגיטארות. יש גם ביצוע ל„עד מחר" שהלחין יוני רכטר ואפילו קטע סטפס. אני מתרשם שההגשה לא פורמאלית, תלויה בקהל.

בחזרה גורנשטיין שוכב על הפסנתר, משתולל עם מקל הליכה. נהגה, שמות נוספים שצריך להזכיר: אילן תורן, הבמאי, אלדר לידור, שכתב את מרבית הלחנים והעיבודים וערנה סובול, תלבושות.

ערב קטן למאוהבים, למרוכאים ולסתם חובבי מרתפים עליונים ותחתונים.

ערב ראשון, בית לסין, 3 במארס

קולנוע | דיבורים הם זולים, בייבי!

„שיחות מלוכלכות" — מוקרן ב„דיזינגוף", תל־אביב

מאת יעל ישראל

„שיחות מלוכלכות" – מי שכב עם מי

הסרט הזה מוקדש לסקס. אבל לא כמו שנדמה לכם. מי רוצה לראות אקשן, שיעבור לטלוויזיה בכבלים. ב„שיחות מלוכלכות" מדברים ומדברים על סקס בלי סוף. נבחנות שם עמדותיהן של תנודות. משווים אברים, ומספרים על בגידות ועל חוויות מיניות, ובקושי רואים שם משהו בשטח המטפטפת.

המדברים הם חבורת אינטלקטואלים קנדיים־צרפתיים, שעובדים יחד במחלקת ההיסטוריה באונ' מונטריאול, וכמו בסרטים אירופיים רבים (ובעיקר צרפתיים), כשאינטלקטואלים ברברנים מתקבצים, הם לא מפסיקים לקשקש ולנתח בציניות מלומדת ושבעת רצון את חייהם המנוונים, למרות שלא יוצא להם כלום מדיבורים. כמו שאומרת אחת מגיבורות הסרט „שיחות מלוכלכות": „דיבורים הם זולים, בייבי".

„שיחות מלוכלכות", סירטו של הבמאי הקנדי דניס ארקן, בנוי על פי המתכונת הצפויה והמוכרת של מיפגש חברתי (או משפחתי) המתרחש על פני יום אחד ובמהלכו יתבהרו דברים, יתגלו יריבויות ומתיחויות, ויהיו כמה גילויי לב קטנים ומביכים כמו מי שכב עם מי, ובסופו הרוב ישארו כשהיו, ומישהו יתפכח. המתכונת מוכרת מ„יום ראשון בכפר" הצרפתי, „חברים של אלכס" האמריקני, „המסיבה של דון" האוסטרלי, והדוגמאות רבות. סרט כזה על פי טבעו אינו קולנועי במיוחד, אלא נוטה לאופי תיאטרלי, הוא אינטלקטואלי ובעל מבנה סכמטי מרוזייק, אבל „שיחות מלוכלכות", בדרכו להגיד על החברה המערבית כמה דברים לא נעימים — הוא קודם כל קומדיה, ומשתדל להצחיק ולא להיות יותר מידי כבד.

בבית בכפר מפטפטים הגברים על בגידות וסקס ומספרים על כיבושיהם האמיתיים או המדומים תוך כדי הכנת ארוחה אנינת טעם וציפייה לנשים, שתחזורנה מבילוי במועדון בריאות ואושרי ההיפוך הנעים: נשים מבלות וגברים במטבח, שם הן ממתיקות סודות על מאהבים, ולועגות בחשאי לגברים מנופחים עם איברים מינוריים.

כל שמונה הדמויות הן סטריאוטיפים שבופים עצמם על הסרט: ישנו זוג הנשוי מזה שנים, הבעל החרמן ששכב עם כל אשה בפקולטה, ואשתו הבורגנית הקטנה והנבגדת על ימין ועל שמאל המשוכנעת באמנותה; ישנה הסופרת הרווקה החכמה, המפוכחת והמרירה, שכל הבעלים בילו במיטתה, אך תמיד חוזרים לנשותיהם, והיא נשארת לישון בגפה; ישנו הצעיר הרומנטי, שעדיין מאמין באהבה ובסוף כמובן ינשים אותה לרגע עם הסופרת המבוגרת ממנו שנות דור. היפוכו הוא המרצה המבריק והציני, שבצעירותו ניבאו לו גדולות, וכיום הוא גבר מאוכזב בגיל העמידה שמה שנותר לו בחיים היא אהבה, אותה הוא מגשים בריצה אובססיבית אחרי נשים ובדומן עם תלמידתו הצעירה שהיא אב־טיפוס של הנערות המודרניות שגדלו על „רוח הזייט" ואין להן מעצורים מיניים כמו למבוגרות. סטריאוטיפ אחר הוא הגרושה, שקידומה האקדמי התעכב כי הקדישה את אביב ימיה לבעלה הבורגני ועתה היא מגלה את החיים והמין עם מאהב סאדו־מזוכיסט צעיר, וכמובן שאי אפשר בלי הומו אחד בחבורה בשביל האיזון הקדוש, והוא כצפוי על פי הסטריאוטיפים השחוקים: מעודן, נימוסי, אלגנטי וכשלן מעולה, חושש מאיידס ומדבר על בדידות.

כולם אנשים משועממים, מבוססים, שבעים וסתגלניים, שעברו את גל האהבה החופשית של שנות ה־70 וכיום אין להם כבר מה להוכיח ונגד מה למרוד. מה שנשאר להם בחיים זה רק אובססיה מינית. שמו המקורי של הסרט הוא „שקיעתה של האימפריה האמריקנית". הכותרת האירונית והשיחות שמתנהלות בסרט, נועדו לקשר בין התמוטטות הערכים והיאוש מהעולם המודרני המאפיינים לבין ניוון בנוסח „אכול ושתה" המאפיין את גיבורי הסרט הבורגניים, שסקס ואהבה, זה מה שנשאר להם. בסרט אומרת הסופרת, שהחברה המערבית הדקדנטית הגיעה למבוי סתום ועומדת בפני סוף בערך כמו התמוטטות פומפיאה. היומרה הסוציו־פוליטית לגעת באמיתות חיים לא עלתה יפה, אך „שיחות מלוכלכות" הוא, כאמור, קומדיה שעוסקת בנו, ומעדיפה לשעשע במקום לתקוף.

מסך ראשון | האירוניה הלכה לאיבוד

מאת גיורא מנור

וולטייר, והפילוסוף הצרפתי שמו נקרא ... המהפכה הגדולה, כתב את ספרו „קאנדיד" כמין הלצה של ... קאנדיד הוא בן אצילים ענוג ותמים עד טפשות, וכפי שנוהגים לומר זוזאי מזג־האוויר, המאמין לכל מוצא פיו של מורהו, פאנגלוס. פאנגלוס הוא אופטימיסט מושבע, המשוכנע שהעולם בו אנו חיים הוא הטוב בכל העולמות האפשריים. שאם לא כן, היה אלוהים עוזב אותנו ועובר לעולם המוצלח עוד יותר.

כמובן, כל מי שמתהווה בעולמנו ויש לו ולו קורטוב של דמיון, יוכל לתאר לעצמו כמה וכמה סיפורים המתבקשים בתכנית עמוק ובבא שלנו, ולהציע שיפוצים פה ושם.

כבר לפני עודד באריו נמשכו יוצרים לסיפור המשעשע והאירוני של וולטיר, ועיבדוהו לבימה, כגון המלחין ליאונרד ברנשטיין. במקום ברנשטיין יש לעודד מלחין ישראלי צעיר ומוכשר מאוד, דורי פרנס, ובאמת המוסיקה (ולהבדיל מהביצוע של השירים) היא המרכיב המוצלח ביותר באיבוד־לדעת זה של הספר הקלאסי.

משתתפים במופע אלן משלי, תמר נויהאוז, מאיר דרון, חיים גירפי, גיל בן־דרור ואצי טל. אצי טל, בתפקיד קאנדיד ניצב רוב הזמן ומביט בנעשה כמי שמחכה לתורו. על פי רוב, ממש כפי שקורה בספר, הוא סופג מהלומות ומלקות. אלימות זו מבויימת בצורה מרומזת וסימלית, ולפעמים חשבתי, שאולי באמת היו כמה סטירות לחי מעוררות את השחקן לחיים.

גיל בן־דרור אינו מנסה כלל להעניק לפילוסוף המסכן פאנגלוס קווי אופי כלשהם. אלן משלי מגלמת את אהובת לבו של קאנדיד, העלמה קוניגונד ואילו תמר נויהאוז היא המשרתת הנאמנה שלה, הגאה בכך, שבשעת אחת ההרפתקאות (שאיננו רואים על הבימה) אכלו את מחצית ישבנה, כדי להינצל ממוות מרעב.

מאיר וחיים מחליפים תלבושות ושפמים, כדי לגלם את הגאלריה הגדולה של דמויות מזדמנות.

תחילת המחזה, האסון שפוקד את האידיליה הכפרית של קאנדיד בנעורי והתגייסותו המאוד בלתי־מוצלחת לצבא מלך בולגריה, מזכירה את „המלך אובו", ... נמשך הבימוי באינטנסיביות וחן כפי ... בסצינות תרגילי הסדר והעונשים הצבאיים „אותם סובל קאנדיד מבלי להגיד ... הכל שפיר.

אבל מכאן ואילך הופך העיבוד של ... למוזה, שבו מספרים מה קרה ומה קרה, במקום להראות זאת. ההשתעשעות במילים הופכת לעיקר.

משום מה סבורים היוצרים והמבמאי שהשימוש במה שהילדים מכנים „שלוק גסות" הוא ערך בימתי נעלה, או מכל מקום מקור לעליצות רבה. בדרך כלל אחרי גיל 10, כולנו כבר אדישים למדי לשימוש במונחים ביולוגיים־פיזיולוגיים כגון זיון או תחת. את הטאבו הזה כבר שברו כל כך הרבה פעמים שההתגססות ממש משעממת.

התפאורה של פפי מרזל צבעונית, ואף ... אבל תוך כדי ההצגה היא מאבדת ... ואינה משמשת עוד את ההתרחשות, אולי משום שיש כה מעט התרחשות.

בחלקה הראשון של ההצגה עושה הבמאי שימוש משעשע במושגים מודרניים בהכניסו את מושגי מלחמת לבנון ... לעולם הדמיוני של מלכי בולגריה ... אבל אחר־כך הוא מזניח גם פן זה.

המרגיז ביותר — וזו הצגה מרגיזה ... — היא הגשת הפזמונים והשירים על־ידי השחקנים, שאינם יודעים, רובם ככולם, לשיר ולהתנועע, במין תחושת נצחון, כאילו ה... טקסט שלהם הוא: „תראו, כמה אנחנו ... ונעוועים!"

לא רק שתרועת נצחון זו אינה במקומה. הכל יודעים, שמי שמספר בדיחה וצוחק בעצמו, מונע על־ידי כך את תגובתם של מאזיניו.

קאנדיד של וולטיר, מלבד היותו סיפור צבעוני ופיקרסקי, היה למעשה צורה של הסוואה. כביכול, פאנגלוס הוא נציגם התמים של המאמינים ברצונו הטוב של ריבונו של עולם. למעשה הוא מציג את האמונה הזאת כאידיוטיזם, שרק טיפשים או רשעים יכולים להתייחס אליו כאל אמת ניצחית. אירוניה זו הלכה לאיבוד בעיבוד, ולכן לא ברור ... בעצם, התכוון המחזה לומר לנו.

מבט ראשון | נוצצות

מאת דורית קדר

שרגא וייל מציג תערוכת ציורי שמן בגלריה ספראי (נעילה ב־17.3).

הציור מרהיב העין. הצבעים על גון הזהב, יכולת השליטה המופלאה בכל פינת הבד, יצירת אשליית העומק תוך שמירת מסגרת איקונית דרממרית, תחושת ההנאה שבהנחת המכחול, מבעבעת מתוך העבודות והתכנים השואפים לסמליות ולמיסתורין כמו גם סלים אישיים — כל אלו הם לבטח מעשה ידי אמן. ובכל זאת, משהו פוגם במכלול: העינוג העצמי אולי, עודף ההתייפייפות. החדרת עבודות יתר בנוצה המונחת במקום מסויים — אם מקום זה זקוק לה ואם לאו. על כן, כאשר רב אמן זה זונח את ה„משמעויות" וה„תכנים" ומקדיש עצמו יותר לקומפוזיציה מופשטת — הוא במיטבו. (ראה כדוגמאות את העבודות מספר 4, 23, 14, 26, ו־9) במקרים אלו — הנאת הקומפוזיציה והצבע אינה נפגמת על־ידי החדרת סימבוליקה פשוטה מדי, הפוזלת לעבר המסחרי.

אמנית אחרת, שאינה נרתעת מלהיות יפה — ואכן, אין בכך כל רע. הפוכו של דבר: אם יפה הוא יפה והעינוג שבעשייתו הוא רב — מה טוב — אמנית זו היא מלכה איל, עם ציורי פאסטל „טבע בירושלים" בתערוכה שהתקיימה לאחרונה בבית סוקולוב. אין כאן יומרות, אין כאן משמעויות נחבאות, אין תיחכומים או פילוסופיה עמוקה. מה שיש — הנם פרחי בר המובאים מקרוב ומרחוק, בוקעים ומבצבצים על רקע של עשב צנוע או מבעד לאבנים. נגישים, רגישים, צנועים ופגיעים, הם שרים שירת השדה היומיומי האקראי אבל השירה בקולות מעודנים כלולי חן רב, פינה משמחת.

עליזה בן ברוך מציגה בצוותא עד ה־9.3. תו בולט בתערוכה הוא הבנות, היונה, ההישענות על אמירה אישית. הרישומים בשחור־לבן איכותיים יותר, כי האמנית מגלה את תחושותיה בצורה ישירה יותר, נוגה ומשכנעת.

רישומים אלה נסובים על דמות האשה. אשה שבדרך כלל היא כרסתנית ועבת בשר. תכונות שעל־פי המסורת האמנותית אמורות לייצג את רעיון הפוריות, מחזוריות הטבע והחיים עצמם, ובכל זאת, דבר מה משובש לבשרים מתקנן לתוך גופות הנשים — גרעין של פורענות. כנראה האמנית עוסקת בחיים ויחסם הישיר אל המוות וראה ציור של דמות נשית מאובנת כמעט, מפלצתית, סימבולית, פשוקת רגליים והתינוק בין רגליה הענקיות, זה עתה נולד) דוגמה נוספת מעוררת עניין היא של דמויות הפורצות מתחתית התמונה וכמהות לנגוע ואף עושות זאת — בכפיים שחורות שביניהן מבצבצות ידיים. העטה הצבועות — שאולי רוצות להעניק את מגע בעל החיים — מקושטות ומאולצות.

בגאלריה מימר (ברח' פינסקר) מוצגת תערוכת צילום (עד ה־5.3) אנדרו רוס מציג סדרת דיוקנאות בשחור־לבן, נגוהים באור. הפנים שנבחרו הם פני היומיום, אבל רוס — באמצעות השמש והפסיכולוגיה האישית שלו — יודע להעניק להם מימד נוסף. אין כאן מבע שטחי אלא מבע שמזמין לחפור אל תוך נבכי האישיות בלוויית הזמן, ההתנסות, הרמות הצעירה יותר, החווה, מתגרה, צוהל.

יהודית שריבה, כמו רוס, לא כותה בנעלה אלא ביומיומי והצנוע, לו היא מעניקה טיפול שמגלה את הנסתר. את היפה שבסתרה של הלבנים העומדים בטור לפני מחיצת פח פשוטה, את היפה באבנים המלבניות בגנת האדמה הבונות את הבית הענק, את רטט האור המבצבץ ומשתקף ברצפות שמתחת למסך, שבין שני עמודים בסגנון הקלאסי.

יאיר שמרון לא עוסק באנשים ולא בחפצים, אלא רוצה לפתוח את שפת המדיום עצמו. שבירת קונצפט הצילום כתופעה דו־מימדית ושילובו במסגרת פיסולית. הדבר עצמו ממריץ ומעורר עניין אבל התוצאה עדיין לא מהוקצעת דיו.

תיקון טעות: בשבוע שעבר נפלה טעות הדפסה המושג התואם לאמנות הציור של אברדם חי הנו „אמביקלקטיקה".

תמונות מחיי שליט

מאת אביבה שלח

קונצרט מס' 5 בסדרת „קולות וגוונים" של התזמורת הקאמרית הישראלית, בניצוחו של גזהן אולדיס. התוכנית: הנדל — „שלמה", אורטוריה. היכל התרבות 26.2.87.

בארוק אנגלי במיטבו הגישו לנו מקהלת גלפ האנגלית עם התזמורת הקאמרית הישראלית. חמישה סולנים ומנצח מעולה בשלוש תמונות מחיי המלך שלמה. סיפורים קטנים מחיי השליט, השופט והאדם. „שלמה" של הנדל הוא מצו־סופרן. גמי מילר היתה מלך „צמחוני" למדי בתחילה, אך הפכה לשליט רב־תושיה, הגוזר את דינו כלב רחום. אילת אמיתי כמלכתו, היתה מקצועית ונחמדה, ולורנה אנדרסון היתה חמוצת־סבר ורעת־לב כנדרש בתפקיד האשה המתמודדת במשפט אך מרשימה ומלוטשת כמלכת־שבא.

אדריאן תומפסון, כצדוק, היה טוב, אך מכולם שבתה את לבנו רובין וייזל־קפסטו שהיתה מרגשת ומשכנעת מאוד. המקהלה, שותף נכבד בכל סיפור המעשה היתה ראויה לכל שבח וגם התזמורת הצטיינה.

נברסון חולל מיפנה לאחר שהחיפנים הוליכו 15 הפרש

אליצור נתניה — בחצי הגמר ניצחה את מכבי חיפה 80:86

כדורסל

מאת דוד בכר

קארל נברסון היה השחקן שגרם אמש למהפך והוביל את אליצור נתניה לנצחון דרמטי במשחק השלישי והמכריע, בחצי־הגמר בפליי־אוף על מכבי חיפה — 80:86, לאחר שהחיפנים הוליכו במחצית 39:53. אליצור נתניה תתמודד ביום חמישי בחצי־הגמר בית־ר אליהו עם מכבי ת"א.

למעלה מ־1000 צופים נדחסו לאולם בנתניה כדי לחזות במשחק. אוהדי הקבוצה המארחת קיבלו פיצוי מלא כשאליצור נתניה מחקה פיגור בן 15 נקודות תוך חמש דקות!

בדקה ה־21 היתה עדיין התוצאה — 39:54 למכבי חיפה. אליצור לא ויתרה. ניצלה רפיון חיפני וקלעה 13 נקודות ללא מענה — 52:54. רק אז הגיב החיפני דורון שפע בסל, אולם נברסון הישווה בדקה ה־25 ל־56:56, ואותו נברסון העלה מייד ל־56:58 — יתרון שלא נשמט מידי שחקני אליצור עד לסיום.

כעבור דקה יצא ווילי סימס בחמש עבירות. הדבר לא מנע מחבריו להגדיל את היתרון בדקה ה־30 — 60:67. אז יצא גם הענק הנתנייתי ג'ים ג'ונסטון בחמש עבירות. נברסון לא נבהל והמשיך לצלוף ולהלהיב את שחקני נתניה. ההפרש הגיע בדקה ה־38 ל־10 נקודות — 72:82.

מכבי חיפה, שגם היא איבדה את שפע בחמש עבירות, הצליחה לצמק בסיום בסל של 3 נקודות מידי עדי גורדון, ששיחק לאחר ההפסקה עם ארבע עבירות — 80:86.

במחצית הראשונה הדהימה מכבי חיפה במשחק יעיל, ובניצוחו של ארי רוזנברג (קלע במחצית הראשונה 23 נקודות מתוך 27), הוליכה כל הזמן: דקה 8 — 14:20 ובחלוף דקה — 16:25; בדקה ה־16 — 35:45, ובמחצית — 39:52.

שפטו טור ורניק ונפתלי עוזריה.

השחקן המצטיין: קארל נברסון

* קלעו לאליצור נתניה: נברסון 24; סימס 24; ג'ונסטון 14; מלוביץ 9; גירדנס 7; ברכה 5 ופיר 3.
* קלעו למכבי חיפה: ארי רוזנברג 27; שפע 18; ג'ונסון 14; גורדון 12; פלארוס 5 ושלכטר 4.

משחקי הפליי־אוף

* בית עליון: הפועל ת"א — הפועל חיפה (רביעי); מכבי ת"א — אליצור נתניה (חמישי).
* בית תחתון: הפועל חולון — הפועל הגליל־העליון (רביעי); מכבי חיפה — בית"ר ת"א (חמישי).

ריאל ניצחה — אורתז ומילאנו הפסידו

קבוצת ריאל מדריד, יריבתה האפשרית של מכבי ת"א בגביע אירופה, ניצחה אמש בליגה הספרדית בדרבי של מדריד את אסטודיאנטס — 91:84.

אורתז נחלה הפסד־ליגה ראשון בעונה במנוקו — 93:89 ובליגה האיטלקית הובסה טרסר מילאנו בקאזרטה — 116:96.

מנסדורף נוצח

אלוף ישראל בטניס, עמוס מנסדורף, נוצח אמש בסיבוב השלישי באליפות הפתוחה בפלורידה, ע"י האמריקני דריק רוסטגנו — 7:6, 6:1, 6:4.

מנסדורף ימריא היום לגרמניה למחנה־אימון של נבחרת ישראל לקראת משחקה עם צ'כוסלובקיה בשבוע הבא.

בת"ים ועין־החורש — בראש הפליי־אוף ובגמר הגביע

כדורעף

מאת אבנר מילמן

קבוצות הנשים של הפועל בת־ים והפועל עין־החורש/עמק חפר בכדורעף מובילות בראש טבלת הפליי־אוף. השתיים הגיעו גם לגמר הגביע.

הפועל בת־ים הכניעה באולמה במחזור השני בפליי־אוף העליון, את אליצור יבנה — 0:3 (5:15, 6:15, 13:15) בשיפוטו של אהרון קמל.

הפועל עין־החורש ניצחה בבירת הנגב את אס"א באר־שבע — 1:3 (6:15, 11:15, 15:11, 12:15). הכוכבת במגרש היתה דנה פלדר מעין־החורש. נוסף לה בלטה ריבי אלנער. בבאר־שבע התעלתה רפנה צ'ינר. שפט רזו רוזנטל.

טבלת הבית העליון

1. הפועל בת־ים	2	0-6	4
2. הפ. עין־החורש	2	1-6	4
3. אס"א באר־שבע	2	6-1	2
4. אליצור יבנה	2	6-0	2

בפליי־אוף התחתון גברה הפועל כפר־סבא באולמה על הפועל עמק־יזרעאל — 2:3 (8:15, 15:13, 5:15, 15:7, 14:16). המשחק, בשיפוטו של אבי זלצברג, נמשך שעתיים ורבע. בכפר־סבא הצטיינו: אורית סחרובסקי וסיגל כהן, בעמק־יזרעאל: אפרת לוי.

הקרייתים מקרית־חיים ניצחו במשחק־חוץ את הפועל רמת־אביב — 1:3.

טבלת הבית התחתון

5. הפ. כפר־סבא	2	2-6	4
6. עמק־יזרעאל	2	5-4	3
7. קרית־חיים	2	1-4	3
8. הפ. רמת־אביב	2	1-6	2

במשחק חצי־גמר בגביע־המדינה לנשים בכדורעף, שנערך בסוף השבוע בראשל"צ, ניצחה הפועל עין־החורש את אליצור יבנה — 1:3 (10:15, 17:15, 10:15, 2:15). קודם לכן עלתה לגמר הפועל בת־ים.

מאבק ליד הרשת במשחק חצי־גמר הגביע בכדורעף, בין הפועל המעפיל והפועל קרית־אתא, שלשום בדליה (0:3 להמעפיל) (תצלום: יואל דח־פריס)

נקבעו 16 הנערים למשחק מחרתיים נגד בלגיה בהרצליה

כדורגל

16 שחקני סגל נבחרת הנערים לקראת המשחק המוקדם באליפות אירופה בכדורגל, מחרתיים נגד בלגיה בהרצליה, נקבעו אתמול. הם ייצאו הבוקר למחנה־אימון עד למועד המשחק.

השחקנים הם:

● שוערים: מאיר טלבי (הפ. חדרה), גיב ערן (הפ. ת"א).

● מגינים ובלמים: דורון פוטשניק (מכ. חיפה), שחר פמיליה (הפ. ת"א), צחי אלטיט (הפ. באר־שבע), רועי חדד (הפ. יהוד), דרור אהרונוב (הפ. חולון).

● קשרים: דורון טבורניסקי (הפ. נצרת־עילית), טל בנין (הפ. חיפה), רז בן־שמעון (מכ. פ"ת) אבי בן־עורא (הפ. קרית־אונו), אלון יצחקי (הפ. פ"ת), איתי קורן (בני־יהודה).

● חלוצים: יואב שלום (הפ. פ"ת), אורן מוהרר (הפ. כפר־סבא) וגיל ספפורטה (הפ. באר־שבע).

תושב נצרת השקיע 4 שקל וזכה במיליון בטוטו

שלושה טענו שזכו – נעצרו ע"י המשטרה

מאת כתב „על המשמר"

בן־מיעוטים, תושב נצרת, שניחש יחידי את כל 14 התוצאות הנכונות של משחקי השבת שבר את שיא הטוטו וזכה במיליון שקל.

הזוכה, שמילא 10 טורים בטופס רגיל בהשקעה של 4 שקל, התקשר אתמול למשרדי הספורטוטו לוודא אם יש לו שותפים. כאשר התברר לו כי הזכייה היא בלעדית שלו, צעק: „אני לוקח חופש ובא מחר בבוקר לראות את הצ'ק".

שלושה בני מיעוטים, שבאו אתמול למשרדי הספורטוטו וטענו כי זכו בפרס הגדול, נעצרו לאחר חקירה ע"י המשטרה, בחשד שהטופס שהציגו מזוייף.

16 מנחשי 13 תוצאות נכונות יקבלו 21,300 שקל; 489 מנחשי 12 תוצאות נכונות יקבלו 695 שקל; 6353 מנחשי 11 תוצאות נכונות יקבלו 51 שקל ו־48,282 מנחשי 10 תוצאות נכונות יקבלו 6.80 שקל.

וורד חולל מפנה נגד לוכסמבורג וישראל ניצחה 19:21

כדוריד

מאת יוסף חכם

נבחרת הכדוריד של ישראל גברה אמש במשחק בין־ארצי במכון־וינגייט על נבחרת לוכסמבורג — 19:21, לאחר 10:11 לאורחים במחצית.

שחקני הנבחרת הישראלית לא גילו יכולת טובה על־אף נצחונם. האורחים שלטו ברוב דקות המשחק. במחצית הראשונה הוליכה ישראל רק פעם אחת — 3:4, משער של אליעזר וורד בדקה ה־10. שחקני לוכסמבורג עלו ליתרון של 5:8, אך דן בלדר הצליח להקטין עד המחצית ל־10:11.

לאחר ההפסקה הוליכה לוכסמבורג — 14:17. מהפך במשחק הנבחרת הביא לכך שאליעזר וורד הישווה בארבעה שערים רצופים ואף העלה את ישראל ליתרון — 17:21, ועד לסיום — 19:21.

שערים לישראל: אליעזר וורד 7 (3 במכות־7); דן בלדר 7 (1 במכות־7); עדי כנען 4; יורם ליבנר 1; איזי רפאלי 1 ודורון דיין 1. ללוכסמבורג הירבו להבקיע: קיניצנגאר 9 ולפלום 3.

שפטו: אלי פוקס ומשה הרמן. לעיני 200 צופים.

קרית־גת ומכבי דרום הפתיעו בארצית

קבוצת הפועל קרית־גת, הנאבקת על הישארותה בליגה הארצית בכדורסל, הפתיעה אמש בנצחון חוץ במחזור ה־19 על הפועל גען — 88:86 (בהארכה) ומכבי דרום ת"א גברה במאבק־צמרת על אליצור קרית־אונו — 93:126.

יתר המשחקים: בדרום: נוה־דוד רמלה — מכבי פ"ת 104:73; אס"א רמת־השרון — מכבי ירושלים 85:92; מכבי ראשל"צ — הפועל גבעתיים 88:96 (בהארכה); אליצור ת"א/פ"ת — בית"ר ירושלים 51:92.

בצפון: מכבי נתניה — הפועל בית־אלפא 73:96; הפועל נהריה — מכבי בת־גלים 71:109; הפועל גן־שמואל — הפועל עמה"י 67:78; מכבי כרמיאל — הפועל עין־דור/תבור — 52:95; מכבי קרית־מוצקין — הפועל בקעת בית־שאן — 78:94.

קרב־בכורה: אליצור ת"א — גבעת־חיים

מאבק פיסגה יהיה הערב ב־8 באולם בבארות־יצחק כשבמחזור ה־10 בליגה הלאומית לנשים בכדורסל יתמודדו הראשונה, אליצור ת"א, והשנייה, הפועל גבעת־חיים.

נקודה אחת מפרידה בין שתי היריבות. בסיבוב הראשון ניצחה גבעת־חיים — 49:52.

שאר המשחקים הערב: מכבי דרום/רמת־חן — בני־יהודה ת"א (57:55); אס"א ירושלים — הפועל ת"א (73:52); אליצור ראשל"צ — הפועל גלבוע (78:68); מכבי ת"א — הפועל ירושלים (52:54); הפועל חיפה — מכבי רמת־חן (50:67).

יוטה ניצחה את הלייקרס 100:107

לוס־אנג'לס לייקרס נוצחה אור לאתמול על־ידי יוטה ג'אז — 107:100, בליגת האן.בי.אי.

תוצאות נוספות: שיקאגו — מילווקי 104:107; אטלנטה — פורטלנד 102:123; וואשינגטון — ניו־יורק ניקס 117:137; סאן־אנטוניו — דאלאס 98:123; קליבלנד — דנבר 117:119; סיאטל — פיניקס 105:112; לוס־אנג'לס קליפרס — סאקראמנטו 106:111.

מהומות ופצועים בהאג

משחק הליגה ההולנדית בכדורגל, בין אייאקס אמסטרדם ודן־האג, הופסק אתמול בהפסקה, לאחר שאייאקס הוליכה 0:2. תגרות חמורות פרצו ולפחות 40 צופים נפצעו בתגרות. המשטרה התערבה ובקושי הצליחה להשתלט על המתקוטטים.

אייאקס מוליכה בליגה עם 36 נקודות ב־21 משחקים (בלי המשחק המופסק) ומקדימה בנקודה את פיליפס איינדהובן (20 משחקים).

תוצאות אחרות בליגה ההולנדית: חרונינגן — פיינורד 0:1; דן־בוס — אנסחדה 0:1; צוולה — וונלו 1:1; אקסלסיור — סיטארד 2:3; הארלם — אלקמאר 1:1; ספרטה רוטרדאם — דוונטר 1:1.

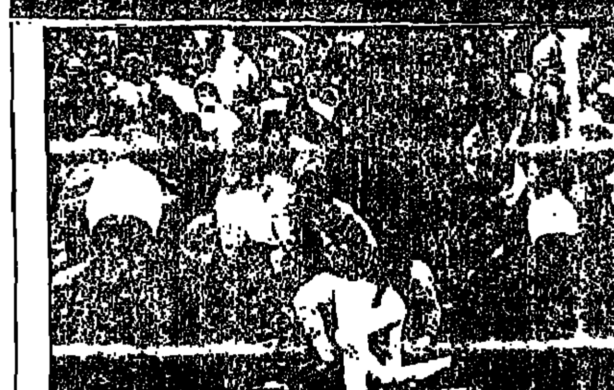
פצועים בתקרית חמורה במשחק ליגה בהאג, בין אייאקס אמסטרדם ודן־האג (ראה משבצת) (תצלום: איי.פי.)

תיקו לנאפולי — מילאן ניצחה את אינטר בדרבי 1:2

ליגות באירופה

בבעיטת־עונשין מרשימה בדקה ה־38 שהבקיע הארגנטיני דייגו ארמנדו מאראדונה, לא סייע לנאפולי לנצח במגרשה, את סמפדוריה גנואה — 1:1, במחזור ה־20 בליגה האיטלקית בכדורגל. האורחים הגיבו כעבור חמש דקות בשער משווה על־ידי ג'יוזפה לורנצו.

הפער בן 4 הנקודות בפיסגת הליגה נשאר מאחר שאינטר, השנייה בטבלה, הפסידה בדרבי למילאן — 2:1.

האלופה, יובנטוס, טיפסה למקום השני, לאחר שניצחה 0:1 את פיורנטינה, משערו של הוותיק אנטוניו קבריני, בדקה ה־55.

בדרבי במילאנו, לעיני 80 אלף צופים, הוליכה אינטר משער שהבקיע הוותיק אלסנדרו אלטובלי בדקה ה־26, אולם ג'יוזפה גאלדראריסי, והצעיר בראש טבלת המבקיעים, אנטוניו וירדיס, הפכו את הקערה במחצית השנייה, בהבקיעם שני השערים למילאן.

רומא סיימה בברשצ'יה בתיקו 1:1, ותופסת את המקום השלישי (26), אחרי נאפולי (31) ויובנטוס (27), לאינטר ומילאן 26 נקודות.

תוצאות נוספות: אסקולי — אטאלנטה 1:2; אבלינו — קומו 1:2; אמפולי — טורינו — 0:2; וורונה — אודינזה — 1:3.

בריז' ניצחה בדרבי 0:1

קבוצת פ.צ. בריז' בה משחק הישראלי רוני רוזנטל, ניצחה בדרבי את סרקל — 0:1 ומדורגת רביעית בליגה הבלגית, עם 29 נקודות, אחרי אנדרלכט (35), מאלין (33) ובוורן (31).

האלופה, אנדרלכט, השיגה נצחון־חוץ על שרלרואה — 0:2, מאלין גברה בליאז' על סטנדרד — 0:1 ובוורן סיימה בתיקו 2:2 עם מולנבק.

ברצלונה הובסה

המוליכה בטבלת הליגה הספרדית בכדורגל, קבוצת ברצלונה, נחלה את ההפסד הצורב העונה, כשהובסה במגרשה על־ידי ספורטינג גיחון — 4:0.

היה זה ההפסד השני של ברצלונה העונה. היא לא נוצחה ב־18 משחקים רצופים, מאז חודש אוקטובר, כאשר אוסאסונה ניצחה אותה.

האלופה, ריאל מדריד, שניצחה במחזור ה־29 בחוץ את סאבאדל 0:1, צימצמה את הפער בינה לבין ברצלונה לנקודה. כשלברצלונה — 42 נקודות.

אספניול, שהשיגה גם היא נצחון־חוץ על קאדיז 0:2.

ארסנל — טוטנהאם 1:2

קבוצת ארסנל ניצחה את יריבתה העירונית, טוטנהאם — 1:2 לאחר הארכה, במשחק־הגומלין בחצי־גמר גביע הליגה האנגלית, שנערך אתמול בווייט־הרט־ליין, לעיני 37 אלף צופים.

התוצאה נקבעה כבר בתום 90 הדקות ומאחר שטוטנהאם ניצחה במשחק הראשון בהייבורי — 0:1, יתקיים משחק שלישי מחרתיים ושוב במגרשה של טוטנהאם (נקבע בהטלת מטבע). המנצחת תתמודד בגמר מול ליברפול, שניצחה בשבוע שעבר את סאות'המפטון.

קלייב אלן שכבש במשחק הראשון, היקנה יתרון לטוטנהאם, אולם התותחנים הצליחו להבקיע צמד שערים ע"י אנדרסון וקווין.

סין איבדה רק תואר אחד באליפות ניו־דלהי

טניס שולחן

סין איבדה רק תואר אחד באליפות העולם בטניס־שולחן, שהסתיימה אתמול בניו־דלהי, כאשר הדרום־קוריאניות, הוון ג'ונג־הווה ויאנג־יונג־זה, שדורגו במקום החמישי, ניצחו במשחק־הגמר את המדורגות מספר 1, הסיניות דאי־לילי וליי־דייפן — 23:21, 13:21, 19:21. בחצי־הגמר ניצחו הקוריאניות זוג סיני, שדורג שני.

סין, שנטלה בשבוע שעבר את התואר הקבוצתי לגברים ולנשים, זכתה בתוארי היחידים לגברים ולנשים, בזוגות מעורבים ובזוגות גברים.

בגמר היחידים ניצח אלוף העולם, ג'יאנג, את השבדי בן ה־21, יאן אובה ואלדנר, המדורג חמישי — 21:14, 18:21, 11:21, 22:24. בחצי־הגמר הפתיע השבדי כשגבר על המדורג שלישי, טנג מסין, בשלוש מערכות.

בגמר הנשים ניצחה המדורגת רביעית, הא ז'ילי מסין, את הדרום־קוריאנית יאנג־יונג־זה, המדורגת שמינית — 17:21, 19:21, 18:21.

בגמר זוגות הגברים ניצחו הסינים צ'ן־לונגצ'אן ווי־קינג־גואנג, שדורגו במקום השביעי, את היוגוסלבים, אילייה לופולסקו וזוראן פרימוראץ', שדורגו במקום החמישי — 21:17, 21:12, 20:22. בחצי־הגמר ניצחו היוגוסלבים זוג מדרום־קוריאה, והסינים גברו על זוג מפולין.

שאול סווירי על מיעוט הצופים בשבת:

לא צריך להיבהל – בסיכום יש עלייה במספר הצופים

מאת יצחק ויסהוף

יו"ר ההתאחדות לכדורגל, שאול סווירי, אינו מוטרד מהעובדה כי במחזור הליגה האחרון, בשבת, חזו בכל שמונת המשחקים פחות מ־15 אלף אוהדים.

אומר סווירי: „זה קורה שיש מחזור־כזה. מזג האוויר היווה גם הוא גורם למיעוט הקהל. היו בעבר מחזורים כאלו, ובוודאי שיהיו גם בעתיד. סך־הכל, יש עליית העונה במספר הצופים המגיע למגרשים. רק בתום העונה ניתן יהיה לעשות את החשבון הסופי".

בית"ר ירושלים, שיצרה פער בן 9 נקודות בפיסגה, הוציאה במעט את העוקץ מהמתח של משחקי הליגה. ליו"ר ההתאחדות לכדורגל ברור כי עליונות בית"ר ירושלים בטבלה גרמה לאוהדים של קבוצות אחרות לאבד עניין במשחקים: „אין ספק כי ההפרש הגבוה של בית"ר ירושלים בפיסגה הוא בעל השלכות על מספר הצופים שיגיעו למשחקים. אולם לבית"ר ירושלים יש קהל המסוגל למלא איצטדיון. ביום הפער בצמרת צומק, וייתכן שיותר אוהדים יגלו עניין בליגה ואז המגרשים יתמלאו שוב. ראינו כי היו מחזורים עם 30 אלף צופים ויותר ולכן יש לראות את הכוס המלאה ולא הריקה".

מאסר־עולם למחבלים שרצחו את משה תמם

מאת זהבה מוזס, כתבת "על המשמר"

בית־המשפט הצבאי בלוד גזר אתמול מאסר־עולם על שניים מחברי החוליה שרצחו את משה תמם באוגוסט 1984. החוליה, שהשתייכה לחזית העממית לשיחרור פלשתין, מנתה 4 חברים ושניים מחבריה כבר נדונו למאסר־עולם בספטמבר אשתקד לאחר שהודו במעשה הרצח בפועל.

שני הנאשמים ואליד נימר אסעד דקה בן 25 ורשדי חמדון אבו מון בן 24 מבקה אל־גרביה, טענו שלא השתתפו בפועל ברצח החייל וביקשו מבית המשפט להתאים את העונש למעשיהם בפועל. אולם התובע הצבאי, עו"ד ראובן וולף, דרש מבית־המשפט להטיל על הנאשמים מאסר עולם, מאחר והיו שותפים מלאים בתכנון הפשע ולקחו חלק פעיל בביצועו.

המחבלים חטפו את תמם בטרמפיאדה במבואות נתניה במטרה למסרו לסורים, כדי שישמש בן ערובה בעיסקת חליפין תמורת מחבלים שפוטים בישראל. הארבעה החזיקו אותו בבקה אל גרביה במשך יומיים וכאשר לא שמעו ממפעיליהם כיצד להעבירו את הגבול לסוריה, לקחו אותו לחורשת זיתים בקירבת ג'נין ושם ירו בו למוות.

כוחות משטרה גדולים וחיילים הוצבו בבית־המשפט ובדרכי הגישה אליו כדי למנוע כל פגיעה בנאשמים.

עוד בטרם החל הדיון גידפו אנשי "כך" שהיו באולם ובני משפחתו של תמם את הנאשמים וסנגוריהם והשליכו לעברם מגף וספל. ההפרעות נמשכו גם בעת הדיונים והשופטים הוציאו את אנשי "כך" מהאולם והפסיקו את מהלך הישיבה. לאחר ההפסקה החליטו השופטים למנוע מהקהל מלהיכנס לאולם והתירו רק את נוכחות אנשי התקשורת.

השופטים קיבלו את טענת התביעה כי הנאשמים תרמו תרומה מכרעת לנסיבות רציחתו של החייל משה תמם וגזרו עליהם מאסר־עולם.

דוד חכמי מ"הפניקס" מבקש להסיר תביעת מפרקי "פ.י.ט."

מאת אורי נחשון, כתבנו הכלכלי בת"א

דוד חכמי, ממנהלי חברת "הפניקס", פנה אתמול לבית המשפט בבקשה שיורה על סילוקה על הסף של התביעה שהוגשה נגדו על־ידי מפרקי חברת הברוקרים "פ.י.ט".

הדיון בבקשה זו ובבקשות המפרקים להטיל צווי מניעה נגד "הפניקס" ומנהליה נדחה בהסכמת שני הצדדים ל־23 באפריל.

בדיון שהתקיים אתמול בפני נשיאת בית המשפט המחוזי, חנה אבנור, הסכימו שני הצדדים, כי תישמר בעינה התחייבות "הפניקס" שלא תיעשה על־ידה כל פעולה, שלא במהלך העסקים הרגיל, בסכום העולה על 100 אלף ש"ח — אלא אם תצורף לפעולה זו חתימתו של דירקטור חיצוני.

עורכי־הדין של יוסף ודוד חכמי ושל "הפניקס" נתבקשו אתמול להודיע מי יהיו הדירקטורים החיצוניים שיהיו אחראים להתחייבות החברה. עו"ד גולדנברג, פרקליטו של דוד חכמי, הודיע, כי הדירקטורים יהיו: צבי דינשטיין, אליהו איזקסון ועו"ד ברוך זייגר.

המפרקים, עו"ד יוסף שגב ועו"ד מיכאל שפיגלמן, טוענים כי "הפניקס" ושני מנהליה הוציאו מחברת "פ.י.ט" במירמה 119.5 מיליון דולר, והם דורשים להחזיר את הסכום הזה, כדי שיוכלו לעמוד בתביעות הנושים. המפרקים טענו אתמול במהלך הדיון, כי נעשו בין היתר פעולות פיקטיביות בחשבונות ניירות הערך של לקוחות החברה.

פרקליטו של יוסף חכמי, יעקב וינרוט, השיב על כך, כי עדיין לא נמסרו כל המסמכים שיאפשרו לו להגיב. הוא טען, כי יוכל להפריך את טענות המפרקים לאחר שיאפשרו לרואה חשבון מטעמו לעיין בספרי הנהלת החשבונות של החברה. ולבקשתו הורתה השופטת למפרקים לאפשר לו לעיין במסמכים הנדרשים. במקביל, התחייבו פרקליטי דוד ויוסף חכמי ו"הפניקס" להעביר למפרקים כל מסמך של "הפניקס" שידרשו להם.

במהלך הדיון אתמול טען עו"ד גולדנברג, כי הטענות של המפרקים הן דמיוניות. הוא יבקש, כאמור, להורות על סילוקה על הסף של תביעת המפרקים.

כתב "הארץ" נאשם בפרסום שמות עורכי־דין שהורשעו ע"י לשכתם

מאת זהבה מוזס, כתבת "על המשמר"

בבית־משפט השלום בת"א מתנהל משפטו של כתב "הארץ" צבי הראל, המואשם בעבירה של הפרת חובה חקוקה לפי חוק לשכת עורכי־הדין. בישיבת בית־המשפט האחרונה נעתרה השופטת אסתר קובו לבקשת סניגורי הנאשם וביטלה את איסור הפרסום שהוטל על המשפט.

נגד הראל הוגשה במשטרה תלונה ע"י מזכ"ל הוועד המחוזי של ת"א בלשכת עורכי־הדין, אלרוכי. הכתב הואשם בפרסום שמותיהם של שני עורכי־דין שהורשעו ע"י בית־הדין המשמעתי של הלשכה.

התביעה ביקשה לנהל את המשפט בדלתיים סגורות ולאסור פרסומים על מנת למנוע חשיפת זהותם של שני עורכי־הדין, אליהו קידר ופליציה לנגר. השופטת הדסה אחיטוב נעתרה לבקשה עוד בטרם הוקרא כתב־האישום. בישיבה האחרונה ביקשו סניגוריו של הנאשם, עוה"ד שלמה ליבליך ומיבי מוזר, לבטל את איסור הפרסום והשופטת נעתרה לבקשתם.

עו"ד פליציה לנגר הועמדה לדין בפני ביה"ד המשמעתי של הלשכה על כך שהגישה עתירה לביהמ"ש הגבוה לצדק מטעם בעלי קרקעות מקלקליה נגד שר־הבטחון. בית המשפט העליון מתח עליה ביקורת חריפה ביותר כאשר קבע כי היא אישרה תצהירים של ערבים שמתו כבר. ביהמ"ש העליון קבע, כי המכנה המשותף בתירוציה הוא זלזול בתקנות סדר הדין "העולה אולי לכדי עבירה פלילית".

פרופ' יצחק זמיר, היועץ המשפטי לממשלה דאז, שקל בשעתו האם לעמידה לדין בבית משפט רגיל או בבית הדין המשמעתי של הלשכה ולבסוף החליט על העמדתה לדין במוסדות הלשכה. בית־הדין המשמעתי הרשיע את לנגר והעונש היה נזיפה.

עו"ד קידר הועמד לדין משום שכינה את פרקליט מחוז ת"א, עו"ד אהרון שדה, "המקרקע" ואת התובעת שהופיעה איתו "הריטוית". קידר אמר דברים אלה כשייצג בשעתו את אלון, בנו של טוביה אושרי. אמצעי התקשורת פירסמו בשעתו את התבטאויותיו של קידר וגבריאל בך, שהיה פרקליט המדינה, התערב בפרשה ותבע לפתוח בהליכים נגד קידר. כתב "הארץ" המכסה את בתי־המשפט פרסם את שני פסקי־הדין נגד לנגר וקידר ומשום כך הוגשה נגדו תלונת לשכת עורכי־הדין.

בישיבת ביהמ"ש האחרונה טען הסניגור, עו"ד ליבליך, בין היתר, כי הנאשם מעוניין וזכותו היא שהציבור ידע במה מאשימים אותו בדיוק וחזר על בקשתו לביטול הצו לאיסור הפרסום. התובעת התנגדה לביטול איסור הפרסום המלא וביקשה להתיר רק פרסום חלקי, שמשמעותו פרסום שמו של הכתב, ולא לפרסם במה מאשימים אותו בדיוק.

לאחר שמיעת טענות הסניגור והתובעת אמרה השופטת קובו לתובעת, כי אין לביהמ"ש סמכות לאסור את הפרסום ושאלה: "על מי אתם מגינים שאתם מבקשים לאסור הפרסום על עו"ד קידר?" התובעת השיבה כי שאלה זו צריכה להיות מופנית ללשכת עורכי־הדין.

לאחר שהשופטת חזרה על עמדתה כי אין לה סמכות לאסור את הפרסום הודיעה התובעת, כי היא מבטלת את בקשתה ומסכימה לביטול צו איסור הפרסום.

טלקס

● הפרדסנים תובעים לבטל את חוק השיווק

לבטל את חוק המועצה לשיווק פרי הדר ולאפשר למספר משווקים למכור את הפרי בחו"ל מתוך העיקרון של קנייה ומכירה חופשית — תביעה זו העלו חברי עמותת מגדלי פרי הדר בנסיבת עיתונאים שקיימו אתמול בבית סוקולוב בתל־אביב.

החברים, משה בק מרעננה, אריאל ישראלי מפתח־תקווה ומשה מאור מראשון־לציון, הציעו כחוק אפשרות שסוחרים מחוץ לארץ יקנו ישירות פרי בארץ. לקשר ישיר בין פרדסנים לבין סיטונאים למכירת פרי לשוק החופשי ולתעשייה. לבטל את ועדת הסיבולת ולעבוד לפי שיטות המנהגים כפי שמציע מבקר המדינה ולמנוע ניגוד אינטרסים בין הקבלנים לבין הפרדסנים.

החברים ציינו, כי בעמותה חברים כ־1150 פרדסנים המחזיקים 10 אחוזים מכלל הפרדסים בארץ.

יוסף גלילי

● קציני מילואים חוזרים לשירות

בשנה האחרונה חלה עלייה של 30 אחוז במספר קציני המילואים החוזרים לשרת בקבע, לעומת השנה הקודמת. כך מדווח "במחנה" שיצא החודש.

קציני מילואים יחזרו השנה לשירות לעומת 126 בשנת 86־85. על פי המגמה, צפוי מספר זה לגדול. בולטת במיוחד חזרתם לשירות של בעלי מקצועות חיוניים, מפקדי פלוגות, מפקדי מחלקות, טייסים, קציני ים, רופאים ופרקליטים.

בין החוזרים — 13 טייסים, 5 מפקדי מחלקות טנקים, 5 מהנדסים אווירונאוטים, 13 קציני תשתית הנפש, ו־8 קציני חימוש.

צוין כי מאז שנת 83' ועד היום היה מספר קציני המילואים החוזרים לצה"ל בירידה מתמדת. את העלייה בשנה האחרונה מייחסים להתעוררות הכללית אצל קציני המילואים למצוקת כוח האדם אליה נקלע צה"ל.

אבי בניהו

● כנס בוגרי הפגייה ב"כרמל"

מאות בוגרי הפגייה של בית החולים כרמל בחיפה היו אתמול באמצעי בית החולים, במלאות עשור לבית בית־החולים.

לטקס המחזור הוזמנו מאות תינוקות שנולדו במשקל של פחות מ־1500 גרם ואשר חלקם סובלים מעודף משקל.

הנערים העניקו זרי פרחים לצוות הפגייה.

יואב אביב

תרגיל הג"א במרחב רמת־הגולן

ביום שני בערב וביום שלישי, ה־2 וה־3 במרץ, יהיה תרגיל הג"א במרחב רמת־הגולן.

במהלך התרגיל יבויימו קולות ירי וישמעו צפירות. לא תהיה אזעקת־אמת. יושמעו צפירות עולות ויורדות.

חוק התכנון והבניה תשכ"ה — 1965

הועדה המקומית לתכנון ולבניה "המרכז" רחוב וולפסון 10, פתח־תקוה. טל. 902051

הודעה לפי סעיף 149 לחוק

ניתנת בזה הודעה כי הוגשו לדיון הועדה בקשות ל"שמוש חורג", "הקלה" ו"תשריט חלוקת קרקע בסטיה מתכנית" כמפורט להלן:

ישוב	חלקה	גוש	רחוב	מס'	שם המבקש	תיק מס'	מהות הבקשה
[illegible]	89	3852	הנרקיס		משה זיתון	א'900/22	הקלה במס' הקומות.
[illegible]	234ב'	3785	גבעת חטר		שקורי משה וצפורה	א'932/22	הקלה בשטח בניה עד 6% ושטח כיסוי הקרקע.
[illegible]	290	6720	המרינה		שרון יעקב (שוקרון)	301/18	הקלה במס' הקומות ושטח הבניה עד 6% ושטח כסוי הקרקע + 25% לתוספת קומה והקלה בקומת עמודים מפולשת.
סביון	135	6725	סמדר	16	גנץ מרידה	968/148	הקלה בשטח הבניה עד 6%.
גבעת שמואל	253	6189	הכוכבים		ויקטור בובליל	1123/94	הקלה במס' הקומות, בשטח הבניה עד 6%, ובקוי בנין צד ואחורי.
גבעת שמואל	508	6189	חנה סנש	2	כהן ציפורה	231/94	הקלה בשטח הבניה עד 6% וניצול שטח של 2 יחידות ליחידה אחת.
סביון	312	6498	רימונית	11	סקום ברי	746/148	הקלה במס' הקומות ושטח בניה עד 6%.
סביון	61	6722	הצפון	4	בן־ישי אביב	66/148	הקלה בקו בנין אחורי עד 10%.
גבעת שמואל	444	6189	ארלוזורוב	5	משה ועליזה מרקוס	100/94	הקלה במס' הקומות.
[illegible]	7 (חלק)	3840	מושב תלמי מנשה		דרור עפר	280/22	שמוש חורג — פונדק דרכים בקרקע חקלאית.
[illegible]	15	4245	הגפן	20	גביש פנחס	1099/22	הקלה במס' הקומות, בשטח כיסוי הקרקע ושטח בניה עד 6%.
גבעת שמואל		6185	התומר	13	שפלן ארנון	843/94	הקלה בשטח הבניה עד 6%.

כל המעוניין אם כבעל ואם מבחינה אחרת בקרקע, בבנינים או בנכסים אחרים שהתכנית משפיעה עליהם יוכלו לעיין בהעתקי התכנית במשרדי הועדה המקומית בשעות העבודה הרגילות ולהגיש התנגדויותיהם תוך 14 יום מתאריך פרסום זה.

י. ויסמונסקי, יו"ר הועדה המקומית לתכנון ולבניה "המרכז"

בפלילים

עורכת־דין בת 74 נפלה קורבן לסחטנים

מאת יהודה צור, כתב "על המשמר"

כנופיית סוחטים, שמנתה חמישה גברים מהכפרים טג'ור ורמי ושתי נשים מכרמיאל, נעצרה על־ידי משטרת מרחב הגליל כחשודה בסחיטת חצי מיליון דולר מעורכת־דין בת 74 מעכו.

חברי הכנופיה איימו על־פי החשד על עורכת־הדין כי ירצחוה אם לא תיענה לדרישותיהם והיא נתנה להם את כל רכושה עד שירדה כליל מנכסיה. לאחר מכן נהגו חברי הכנופייה לקחת איתם את עורכת־הדין למסעי קניות ורכשו טלוויזיות, מכשירי וידיאו ומכשירי חשמל נוספים כשהיא חותמת על המחאות ללא כיסוי עבור רכישות אלה. מאוחר יותר הוחלו ההמחאות לחזור. כן התחייבה עורכת־הדין לשלם את המשכנתה על דירתו של אחד מחברי הכנופייה.

מעצרם של החשודים הוארך אתמול בבית־משפט השלום בעכו ב־10 ימים ואילו עורכת־הדין נשלחה להסתכלות.

עד מדינה אושפז בביירות והנאשם בסמים זוכה

מאת יואב אביב, כתב "על המשמר"

אישפוזו של קצין המבצעים לשעבר של צד"ל בבית־חולים בביירות הביא אתמול לזיכויו של סאלח מונדר מבית־שאן מכל אשמה לאחר שהואשם על ידי התובעת סילביה לוין ביבוא 220 ק"ג חשיש ו־100 גרם הרואין מלבנון בעת ששירת כנהג מיכלית בצה"ל.

חלקו של קצין צד"ל ז'וז'ו עבאלה בפרשה נתגלה במהלך חקירתם של מספר קציני צה"ל שהיו חשודים בהברחת סמים מלבנון, ביניהם סא"ל דוד ליידר, שהורשע ונשלח למאסר.

המשטרה סיכמה עם עבאלה כי לא יועמד לדין אם ישמש עד מדינה במשפטם של הישראלים שמכר להם סמים, ביניהם סאלח מונדר. בינתיים הותר לו לצאת ללבנון, לאחר שהפקיד 15 אלף דולר בבית־המשפט להבטחת שובו ארצה למתן עדות.

בשבוע שעבר לא הגיע ז'וז'ו עבאלה למתן עדות בפני השופט מיכה לינדנשטראוס וממקורות בטחוניים נמסר כי הוא אושפז בבית־חולים בביירות.

התובעת ביקשה לדחות את המשפט והשופט נענה לבקשה אולם הודיע, כי אם לא יופיע עבאלה בבית־המשפט עד יום א' (אתמול), יפסוק את הדין ללא עדותו.

עבאלה לא הופיע אתמול והשופט החליט לזכות את מונדר סאלח בהיעדר עדויות מרשיעות אחרות.

המדינה תערער כנראה על זיכויו של הנאשם לבית־המשפט העליון.

רב שהורשע במעשה מגונה נמלט למרוקו

מאת שלי יחימוביץ', כתבת "על המשמר"

הרב שמעון דרוון, שהורשע בביצוע מעשה מגונה בצעירה שהיתה תלמידתו, נמלט למרוקו.

הרב, בן 44 ואב לשבעה, הורשע במאי אשתקד שלא בפניו, לאחר שנעדר מדיוני בית־המשפט. שופט בית־משפט השלום בבאר־שבע, צבי סגל, הכריז עליו כעל עבריין נמלט מיד לאחר מתן פסק־הדין, אולם האיש לא אותר.

השופט סגל חידש מספר פעמים את פקודות המעצר נגדו לצורך מתן גזר־הדין, אולם הרב דרוון החליף מספר פעמים את מקום מגוריו ובאחרונה נודע כי נמלט למרוקו.

עד לפני 3 שנים שימש דרוון כרב במושב מסלול ובמקביל לימד בבתי־ספר בבאר־שבע ובאופקים. שמו של הרב נקשר בכמה פרשיות פליליות. תלויים ועומדים נגדו תיקים על עריכת קידושים לקטינה, סחר בסמים, ביצוע מעשים מגונים בקטינה נוספת ומעילה בכספי תרומות בעת ששימש כרב הקהילה היהודית בליאון שבצרפת.

שערי מטבע־חוץ בנק הפועלים — 27.2.87

מטבע	היחידה	בנקנוטים: קניה	בנקנוטים: מכירה	העברות והמחאות: קניה	העברות והמחאות: מכירה	שערים יציגים
סל מטבעות	1			1.6698	1.6906	1.6783
דולר אמריקני	1	1.57	1.65	1.6080	1.6280	1.6161
מרק גרמני	1	0.87	0.91	0.8811	0.8921	0.8853
לירה שטרלינג	1	2.44	2.55	2.4827	2.5137	2.4969
פרנק צרפתי	1	0.25	0.27	0.2643	0.2675	0.2659
ין יפאני	100	1.03	1.08	1.0508	1.0639	1.0552
גילדן הולנדי	1	0.76	0.80	0.7796	0.7893	0.7836
פרנק שוויצרי	1	1.03	1.08	1.0458	1.0589	1.0589
כתר שבדי	1	0.24	0.26	0.2487	0.2518	0.2500
כתר נורווגי	1	0.23	0.24	0.2303	0.2331	0.2315
כתר דני	1	0.23	0.24	0.2333	0.2362	0.2347
מרק פיני	1	0.34	0.36	0.3543	0.3587	0.3570
דולר קנדי	1	1.18	1.24	1.2057	1.2208	1.2131
דולר אוסטרלי	1	1.05	1.13	1.0874	1.1010	1.0927
ראנד דרום אפריקני	1	0.53	0.78	0.7746	0.7843	0.7789
פרנק בלגי	10	0.41	0.44	0.4249	0.4302	0.4275
שילינג אוסטרי	10	1.23	1.29	1.2511	1.2668	1.2586
לירה איטלקית	1,000	1.21	1.29	1.2378	1.2532	1.2446

לחיים בנימיני ומשפחתו

איתכם בצערכם במות

האח

שוש ויוסף אביניר, רבקה ויצחק אריאלי, חיה וזאב בריננר, רות ויהושע גרינברג, חנה ולבן יוריה, שולה ויעקב ינקוביץ, נורית ואליעזר כהן, משקה ויצחק פסקל, רחל ודוד שניאור

חוק התכנון והבניה תשכ"ה—1965

הועדה המקומית לתכנון ולבניה תל־אביב—יפו

הודעה לפי סעיף 149 לחוק התכנון והבניה תשכ"ה—1965

הרינו מודיעים בזאת כי הוגשה לועדה המקומית לתכנון ולבניה תל־אביב—יפו בקשה ליתן אישור להקלה לתוספת אחוזי בניה 6% לניצול חלל הגג וסרגולה ברחוב פתחיה 10. גוש 6623 חלקה 553.

תיק בנין 010—829

בעל קרקע או בנין או המחזיק בהם שיש לו התנגדות להוצאת אישור הנ"ל במקום זה רשאי להגיש לועדה המקומית לתכנון ולבניה תל־אביב—יפו, שד' בן־גוריון 68, את התנגדותו המנומקת ולציין כתבתו המדוייקת וטלפון. ההתנגדויות תתקבלנה במשך 14 יום מתאריך פרסום מודעה זו ותובאנה לדיון בפני הועדה הנ"ל.

י. בספי, סגן ראש העיריה, יו"ר הועדה המקומית לתכנון ולבניה תל־אביב־יפו

חוק התכנון והבניה תשכ"ה—1965

הועדה המקומית לתכנון ולבניה תל־אביב—יפו

הודעה לפי סעיף 149 לחוק התכנון והבניה תשכ"ה—1965

הרינו מודיעים בזאת כי הוגשה לועדה המקומית לתכנון ולבניה תל־אביב־יפו בקשה ליתן אשור להקלה לבניית חדר יציאה לגג במעקה הגג כהקלה לבנוי ברחוב חיסין מס' 25 גוש 6904 חלקה 24. תיק בנין 025—348

בעל קרקע או בנין או המחזיק בהם שיש לו התנגדות להוצאת היתר/אשור הנ"ל במקום זה רשאי להגיש לועדה המקומית לתכנון ולבניה תל־אביב־יפו, שד' בן גוריון 68, את התנגדותו המנומקת ולציין כתבתו המדוייקת וטלפון. ההתנגדויות תתקבלנה במשך 14 יום מתאריך פרסום מודעה זו ותובאנה לדיון בפני הועדה הנ"ל.

י. בספי, סגן ראש העיריה, יו"ר הועדה המקומית לתכנון ולבניה — תל־אביב־יפו

עיריית חיפה

משרד מהנדס העיר

הועדה המקומית לתכנון ולבניה

העיר חיפה

רחוב ביאליק 3, חיפה

הודעה על־פי סעיף 149, לחוק התכנון והבניה תשכ"ה — 1965. ניתנת בזה הודעה כי הוגשה בקשה על־ידי: ססקטור — חב' להשקעות ובנין בע"מ — לאשר שינוי יעוד המהווה שימוש חורג של דירות מגורים לעסקים. בשד' הנשיא 3, צפון אלחנן חלקות 117, 116 בגוש 10809, הר־הכרמל.

אפשר לעיין בבקשה באגף לפיקוח ורישוי על הבניה, בבנין העיריה, רחוב ביאליק 3, חיפה, בימים: א', ג', ה', בין השעות: 08.00־11.30.

המעונין להגיש התנגדות לבקשה, ימציאה לפי הכתובת דלעיל, תוך שבועיים מיום פרסום הבקשה.

איתמר יערי, מהנדס העיר

הועדה המקומית לתכנון ולבניה "מורדות הכרמל"

רח' שערי פלמר 1 חיפה טל' 864690, 888188

הודעה לפי סעיף 149 לחוק התכנון והבניה תשכ"ה 1965

ניתנת בזה הודעה כי לועדה המקומית לתכנון ולבניה מורדות הכרמל הוגשה על ידי פוזן מכה בקשה להקלה בגוש 10678 חלקה 15 ברחוב לוי אשכול 90 ב' טירת הכרמל. שם ומספר התכנית החלה על המקרקעין נשוא הבקשה: ג/936. מהות ההקלה/לגליזציה לתוספת מגורים בסטיה מהוראות התכנית.

ניתן לעיין בבקשה ללא כל תשלום במשרדי הועדה בשעות העבודה הרגילות. המעוניין להגיש התנגדות יגישה לועדה בכתב מנומק תוך 14 יומים מיום פרסום הודעה זו.

שלמה עובדיה, יו"ר הועדה המקומית לתכנון ולבניה "מורדות הכרמל"

חוק התכנון והבניה תשכ"ה—1965

מרחב תכנון מקומי

קריות

נמסרת בזה הודעה לפי סעיף 149 לחוק התכנון והבניה תשכ"ה—1965 כי במשרדי הועדה המקומית לתכנון ולבניה קריות הוגשה בקשה לשמוש חורג בדירה, ברח' קריש לוז 3 קרית מוצקין, גוש 10430 חלקה 506.

מהות הסטיה: שמוש חורג מהיתר ומתוכנית. כל המעונין רשאי להגיש התנגדות למשרדי הועדה המקומית שד' ויצמן 3 קרית מוצקין, תוך שבועיים מיום פרסום הודעה זו.

ב/ע. לוי, יו"ר הועדה המקומית לתכנון ולבניה קריות

חוק התכנון והבניה תשכ"ה—1965

מרחב תכנון מקומי

תמר רמת־הנגב

הודעה בדבר הפקדת שינוי תכנית מפורטת

נמסרת בזה הודעה בהתאם לסעיף 89 לחוק התכנון והבניה תשכ"ה—1965, כי במשרדי הועדה המחוזית לתכנון ולבניה מחוז הדרום, ובמשרדי הועדה המקומית לתכנון ולבניה תמר רמת־הנגב, הופקד שינוי מס' 2 לתכנית מפורטת 178/01/10 — מושב פארן ביחד עם התשריט המצורף אליו.

עיקרי הוראות התכנית: שינוי יעוד קרקע מאזור חצרות משק ושטח חקלאי לאזור מבנים למגורים לעובדים זמניים.

ואלה הם השטחים הכלולים בתכנית: שטח התכנית: 14 דונם במושב פארן.

כל המעוניין בשינוי רשאי לעיין בו ללא תשלום בימים ובשעות שהמשרדים האמורים פתוחים לקהל.

כל המעוניין בקרקע, בבנין או בכל ענין תכנוני אחר, הרואה עצמו נפגע על ידי שינוי התכנית וכן זכאי לפי סעיף 100 לחוק, רשאי תוך חודשיים מיום פרסומה של הודעה זו ברשומות להגיש התנגדות לשינוי במשרדי הועדה המקומית האמורה. התנגדות תוגש בכתב בפירוט ונמוקים בצירוף תצהיר המאמת את העובדות עליהן מסתמכת ההתנגדות.

שלום דינר, יו"ר הועדה המחוזית לתכנון ולבניה, מחוז הדרום

הועדה המקומית לתכנון ובניה רעננה

הודעה לפי סעיף 149 לחוק התכנון והבניה תשכ"ה — 1965 (להלן החוק):

ניתנת בזה הודעה כי בהתאם לסעיף 149 לחוק, הוגשה לועדה המקומית לתכנון ובניה רעננה (להלן הועדה המקומית) בקשה להיתר בניה בגוש 6584 חלקה 14 רח' פרדס משותף 39 מבוקשת הקלה ב־6% משטח המגרש דהיינו 31% במקום 25% המותרים לפי תכנית רע/1/א.

כל המעונין רשאי לעיין בתכנית במשרדי הועדה המקומית רעננה במקום ובימים שהמשרדים האמורים פתוחים לקהל.

כל הרואה עצמו נפגע מהקלה זו רשאי להגיש התנגדותו להתרת ההקלה הנ"ל תוך שבועיים מתאריך הודעה זו לוועדה המקומית במשרדי העיריה.

ב. וולפוביץ, יו"ר הועדה המקומית לתכנון ולבניה

ועדת המשנה לתכנון ובניה

מרחב תכנון מקומי ראשל"צ

הודעה לפי סעיף 149(1) לחוק התכנון והבניה תשכ"ה—1965

ניתנת בזאת הודעה כי הוגשה לועדת המשנה לתכנון ובניה ראשל"צ, בקשה למתן הקלות על חלקה 125 בגוש 3926, רחוב שפטל 24, לפי תכנית מתאר/תוכנית מפורטת. נמצאת החלקה הנ"ל באזור מגורים ג' ומותר לבנות עליה: בית מגורים 4 קומות 7 דירות. בקשת בעלי החלקה: הקלה 5% עבור מעלית. העלמה לדירה מספר 7.

לכל מי שיש התנגדות מאיזו סיבה שהיא לבקשה הנ"ל יואיל להגישה לועדה תוך מועד של 15 יום, החל מיום פרסום זה. באם לא תתקבל כל התנגדות בתקופה הנ"ל, תובא הבקשה לאישור.

מ. ניצן, יו"ר הועדה המקומית לתכנון ובניה ראשל"צ

הועדה המקומית לתכנון ולבניה מרחב רמת־השרון

ניתנת בזה הודעה בהתאם לסעיף 149 לחוק התכנון והבניה תשכ"ה־1965 שהוגשה לועדה המקומית לתכנון ולבניה מרחב רמת־השרון בגוש 6417 חלקה 262 ברחוב רש"י פינת רד"ק המסומנת כאזור מגורים ג' בקשה למתן אישור להקלה באחוזי בניה בבית מגורים בן 3 קומות מעל קומת עמודים מפולשת והכולל 9 דירות ומעלית. ההקלה המבוקשת באחוזי בניה מגיעה ל־6%. כל מי שיש לו התנגדות להוצאת ההיתר/אישור ההקלה, במקום זה, רשאי להגיש לועדה המקומית לתכנון ולבניה מרחב תכנון רמת־השרון, את התנגדותו המנומקת ולציין כתובתו המדויקת. ההתנגדויות תתקבלנה במשך 14 יום מתאריך קבלת הודעה זו ותובאנה לדיון בפני הועדה הנ"ל.

מ. ורבין, יו"ר הועדה המקומית לתכנון ולבניה — מרחב רמת־השרון

ת.ב. 4209

הועדה המקומית לבנין ותכנון עיר בני ברק

הודעה עפ"י סעיף 149 לחוק התכנון והבניה תשכ"ה—1965

הוגשה בקשה לועדה בתכנית מס' 19839 לבנית בנין בן 3 קומות מעל קומה מפולשת ברח' הכרמל 26 גוש 6187 חלקה 107 באיזור ב' בהקלות הבאות: 1. (6) אחוזים בנין בנית מעלית/שפור תנאי דייר מעל (105%) המותרים וזה שלא בהתאם לתכנית בנין ערים ב/107 החלה במקום. כל המעוניין יכול לעיין בבקשה האמורה במשרדי הועדה המקומית בעיריית בני ברק בשעות קבלת קהל ורשאי להגיש התנגדות מנומקת לועדה המקומית תוך 14 יום מיום פרסום זה.

מ. אורנשטיין, יו"ר הועדה המקומית לבנין ותכנון, עיר בני ברק

תן טרמפ לחייל

חוק התכנון והבניה, תשכ"ה—1965

מרחב תכנון מקומי, חוף הכרמל

הודעה בדבר אישור שינוי תכנית מפורטת

נמסרת בזה הודעה, בהתאם לסעיף 117 לחוק התכנון והבניה, תשכ"ה—1965, כי הועדה המחוזית לתכנון ולבניה, מחוז חיפה, החליטה לאשר, באישור שר הפנים, שינוי תכנית מפורטת הנקרא: "תכנית מס' חכ/210 — קביעת הוראות בניה להקמת בריכות שחיה בקיסריה".

המהווה שינוי לתכניות הבאות:—

חכ/41 — שכונה מס' 2 באזור הוילות בקיסריה.

חכ/44 — שכונה מס' 8 באזור הוילות בקיסריה.

חכ/125 — שכונה מס' 4, 5, 6, 7 באזור הוילות בקיסריה.

הודעה על הפקדת התכנית בילקוט הפרסומים מס' 3224, התשמ"ה, עמוד 2877.

השינוי האמור בצורה שבה הועדה המחוזית אישרה אותו, הופקד במשרדי הועדה המחוזית האמורה וכן במשרדי הועדה המקומית לתכנון ולבניה, חוף הכרמל, וכל המעוניין רשאי לעיין בו, ללא תשלום, בימים ובשעות שהמשרדים האמורים פתוחים לקהל.

משה גלזנר, יו"ר הועדה המחוזית לתכנון ולבניה, מחוז חיפה

ט' בשבט תשמ"ז, 8.2.87

טלוויזיה

08.00 טלטקסט - עד כאן - חדשות קול ישראל. 08.03 שעת כושר. 08.15 אורחות - יום שחור בשדה אברהם. 08.40 כלי טורות - חולם 4. 09.00 אנגלית ה'. 09.20 חשבון משוט ד' - דיאגרמות וגרפים וכו'. 10.10 אנגלית ד'. 10.30 הגיל הרך - רגע עם דודלי - בשכונה שלנו. 11.00 ערבית מדוברת - דין (או סלה). 11.15 אנגלית ו'. 11.30 ארץ מולדת - מעפילים ולוחמים. 12.00 אנגלית ה'. 12.25 תלמוד - שניים אוחזין - בעיה 1. 13.00 מדעי הטבע - הישרדות - גם הם מיד חמשים בכלים. 13.30 צרפתית - העצרה. 14.00 טלטקסט - עד כאן - חדשות קול ישראל. 14.03 שעת כושר. 14.15 קסים קסם - עיגולים. 14.40 רכבת ההפתעות - סרט אנימציה. 15.10 קשר משפחתי - גורית, פררו הולוביץ וילדיהם: חגי (24) סנדרה (21) ודוד (19), משוחחים עם אחי יותם על חייהם ועל בעייתו המיוחדת של דודו: תסמונת דאון. 15.55 שעת כושר. 16.05 הפונדק בערוץ חמשת הכפות - פרק 16 - מרכבות אוקספורד האוסטרלי מותקפות ללא הרף בידי שודדי דרכים. בן נפצע אנושות. מצב העסקים בכי רע והחבורה מחליטה לקחת את החוק לידיה. 17.00 ערב חדש - מנחה: רפי רשף. 17.30 עליה בארץ הפלאות - שם הפרק: "ביל הקטן מאוהב" לעליה יש חבר. גם ביל הקטן מאוהב ומנסה להגיע עד לחופה. 17.55 קונצרט לנוער - תזמורת רשות השידור בניצוח יצחק שטינגר, בהשתתפות תלמידי בית הספר התיכון שליד האקדמיה למוסיקה ולמחול ע"ש רובין בירושלים. ינגנו מיצירות מוצרט ובאך; איורים: יוסי שטרן. 18.30 קיצור החדשות (ערבית). 18.32 סקירת תכניות (ערבית). 18.35 ספורט (ערבית). 19.30 חדשות (ערבית). 20.00 כותרות מבט. 20.02 "הפלא ופלא" - סדרה אמריקנית המציגה מבצעי ראווה מיוחדים במינם, מפגני כוח נדירים, תופעות בלתי שגרתיות ברפואה, בספורט, בטכנולוגיה וכיו"ב. 20.50 "נקודת חן" - סדרת טיולים עם אודי רביד. 21.00 מבט לחדשות. 21.30 "שלושה למעלה, שניים למטה" - הפרק השביעי "מטרד רציני". 22.00 "זה הגג" - תכנית אירוח שבועית. מנחה: רם עברון. 22.50 "סמבנר, בלש להשכיר" - הפרק העשירי "כסוף עבודה". 23.35 מסוף של יום. חדשות.

רדיו

קול המוסיקה

06.02 צלילי בוקר 07.00 "באוזנה נינוחה" 09.00 קונצרט בוקר - טלמן: סויטה ברה מג'ור בסגנון עתיק לשני חלילים, תזמורה ותזמורת כלי קשת; דבז'ואק: חמישיית כלי קשת מג'ור; מוצרט: קונצ'רטו מס' 11 ברה מג'ור לפסנתר ותזמורת ק. 415; אריאגה: סימפוניה ברה מג'ור; מקס רגר: סרנדה בסול מג'ור לחליל, כנור וויולה; סקרטה: קונצ'רטו מס' 1 בלה מינור לצ'לו ולתז'; רחמנינוב: מחולות סמפוניים 11.07 מגישים שיר 12.00 מן הסדטיה - י.ס. באך: סונטה מס' 1 לויולה דה גמבה; בטהובן: רביעיה בפה מג'ור אופוס 51 מס' 1 13.1 באוזנה נינוחה - בטהובן: חמישייה לפסנתר ולכלי־נשיפה; אופנבך: עליצות פריסאית, סטרווינסקי: פולצ'ינלה; סקרלטי: מבחר סונטות 18.00 הסברה מוסיקלית - "צלילים מספרים" - פרקים במוסיקה תכניתית 18.00 מאולמי הקונצרטים שלנו - התזמורת הפילהרמונית הישראלית וזובין מהטה. סולנים: סילביה גרינברג - סופרן, פלורנס קווייואר־מצרספורן, המקהלה הפילהרמונית תל־אביב בהדרכת מיכאל שני, ומקהלת האיחוד בהדרכת אבנר איתי (הקלטה 16.10.86): נועם שריף: חזון לדוד; מאהלר: סימפוניה מס' 2 בדו מינור "התחיה" 19.00 "רגע על הביצוע" - על אחת כמה וכמה 19.00 תזמורות כלי נשיפה - מיצירות: סלצ'ר, בזל, לנגפורד, וינטר, סר גרנוויל בנטוק, ברליוז 20.05 אינטרלוד - רגע מוסיקלי 20.27 מגישים שיר 20.30 מאולמי הקונצרטים בעולם - פסטיבל ברגנץ - 1986; מסיאן: ממעמקי קניונים אל מרום כוכבים לפסנתר ותזמורת 22.30 פעם ועוד - "בכנפיים שבורות" 23.00 מחזורי יצירות - פורה: שירים; ליסט: "שנות עליה לרגל"

רשת א'

07.30 רדיו־קל - תכנית יומית בעברית קלה 08.05 חנוכה - עם בני הנדל 09.05 שירות מידע למאזינים 10.05 פניני בוקר 11.10 השידור היומי לבתיה"ס "ספור אני שומע" - לכתות ב', ג': 11.30 שירי עמים 12.05 מעגל ים־תיכוני - עם העמרנים 13.00 חדשות ותכנית באנגלית 13.30 חדשות ותכנית בצרפתית 14.05 בראש צעיר - מגזין יומי לילדים ולבני נוער 15.30 השכלה ודעת לכל - תקשורת המונים - בהדרכת ד"ר אסתר ברזל 16.05 מקום באמצע 17.10 שירים עבריים 17.20 האוניברסיטה הפתוחה - "עידן המהפכות 1760־1850: ההיסטוריוגרפיה של המהפכה הצרפתית" חלק ראשון - ד"ר עוזי אלידע 18.05 מינחת ערב - משדר יומי להוי דתי ומסורת 19.05 עיונים בפרשת השבוע 19.30 שידורים לעולים 22.05 לכל אדם מכבב - עם האסטרולוג אילן מקר

רשת ב'

07.00 הבוקר הזה 08.05 עושים עניין - עם גבי גזית ושלום קיטל 09.05 ביקור בית - עם רבקה מיכאלי 10.05 כל צבעי הקשת - מגזין יומי 11.30 סעו לשלום - עם גדעון הוד 12.10 אלף אלף ב "בית" - עם אהוד מנור 13.05 חצי היום - חדשות ופזמונים 14.05 בת צחוק - הווי והומור 15.05 רגעי קסם 16.05 שירים ושעשועים 17.05 יומן הכלכלה 17.30 על מספרים ואנשים - מגזין המשק והחברה 18.05 שעה חופשית 18.45 היום בספורט 19.00 היום הזה 19.35 דין ודברים - מגזין לעניני חוק ומשפט 20.05 סולם המזמרות

גלי צה"ל

06.00 אוניברסיטה משודרת - פרקים באתיקה יהודית 06.30 פותחים עין - החדשות הראשונות של היום 07.07 שבע אפס שבע 08.00 בוקר טוב ישראל - שעת אקטואליה יומית 08.06 אילה בוקר - עם אלי ישראלי 10.00 הפסקת 10 - עם מיכל ניב 11.05 נכון לעכשיו - עם רפי רשף 13.05 פגישה יומית - עם אורלי יניב 14.05 דו דה יומי - עם דובי לנץ ודני קרפל 16.05 ארבע אחרי הצהריים - שעה של שירים עבריים 17.00 ערב טוב ישראל 18.05 כסרא וכייפא - ירחון לעניני ספרות צבאית 18.45 מישלוש - עימות יומי בעניני השעה. מנחה: יוסי עוזרד 18.57 הודעות לחיילים 19.05 שירים כאן - שירים עבריים 20.05 ספרים ובותי ספרים - המגאזין הספרותי של גלי צה"ל 21.00 מבט לחדשות 21.35 אוניברסיטה משודרת 22.05 על הדבש ועל העוקץ - שירים שהחברה אוהבים 24.00 ציפורי לילה - עם גילת כוהן. תכנית מוסיקלית 02.05 לא רוצים לישון - מוסיקה לשעות הקטנות של הלילה 05.00 צלילי בוקר - שירים עבריים. שידורי צה"ל ב FM

מצעד השומנים המבורתים 23.05 מיתחקי לילה - בעריכת זאב ענר

רשת ג'

06.11 בתורה לאורה - להיטים ותיקים 07.07 שיר בבוקר בבוקר - שירים ופזמונים ישראליים 08.05 עם אבי אתגר 10.05 שבעים מי יודע 11.05 אהבה יומיומית - עם יוסי אסיאס 12.05 רק מוסיקה 14.00 פזמון חוזר 16.00 הצגה יומית - עם יקיר אביב 18.05 היה היה... - במצעד פזמוני העבר 20.05 לי ולך - שיר ברכה 21.05 הצגה אחרת - עם אורלי בורג 23.05 הלילה הוא שירים.

רדיו

תל־אביב

בן־יהודה: הניה וטעים 5, 7.15, 9.10
גת: ג'ק פלש המיקפין 9.15
גורדון: כיצליות הן כחולות 7.15, 9.10
דיקה: קרוקודיל דנדי 5, 7.15, 9.30
דרייב אין: האוצר מארץ האש 5.45, 7.45, 9.45
הוד: צחוק אותה 5, 7.15, 9.30
ליביר והיש: להתחתן יבנית
ביניאון תל־אביב: סיפור בהחיים
בינמה 1: בובה 4, 7.15, 9.30
בינמה 2: אהבה בשחקים 5, 7.15, 9.10
פאר: צחוק נסוכן 5, 7.10, 9.10
פאריס: כס הרבים 12, 2, 5, 7.15, 9.30
רב־חן:
חן 1: המקצוע לוחם 5, 7.30, 9.30
חן 2: ג'שוע אתמול והיום 5, 7.25, 9.45
חן 3: פלקולם 5, 7.40, 9.45
חן 4: הטיפה כחולה 11, 2, 5, 7.40, 9.45
חן 5: חטיפה נעימה 11, 2, 5, 7.40, 9.45
שחף: חנה ואחיותיה 4.30, 7.00, 9.10
תל־אביב: האוצר מארץ האש 4, 5, 7.15, 9.30
תכלת: דקה לחצות
אבהר: הזבוב 4.30, 7.15, 9.30
אורלי: סנור 5, 7.15, 9.40
בית לפין: מהטן 23.15
בית ציוני אמריקה: ג'ינג'ר ופרד 4.10, 7.15, 9.30
שיער 23.45

רמת־גן

אלאוים: גיפט ההולנוע על רוחי 4, 6.40, 9.30
לילי: חורה לנעורים 7.15, 9.30
ארמון: המקצוע לוחם 5, 7.10, 9.45
רב־גן:
גן 1: ג'ק פלאש המיקפין 5, 7.20, 9.40
גן 2: זכרונות אהבה מפירנצה 5, 7.20, 9.40
גן 3: פלהולם 5, 7.30, 9.40
גן 4: ג'שוע אתמול והיום 6.15, 9.15

ירושלים

אדיסון: האוצר מארץ האש 4.30, 7.15, 9.30
אורנע: שיפוט מהיר 4.30, 7, 9.15
בית אגרון: יער האולדנגר 16.30; ירח דבש מכישף 18.30; צביטה בלב 20.15; כלבי הקש 22.00
בפיר: הנים וטעים 4.30, 7.00, 9.30
אוריון: קטיפה כחולה 4.30, 7, 9.15
ג'ושוע: בובה 7.00, 9.00
כמרה: המכנסה היעופה שלי 7.00, 9.30
הבירה: אהבה נדירה 4.30, 7.15, 9.15
אוריין:
אור 1: קרוקודיל דנדי 4, 6.30, 9
אור 2: זאב אמריקני בלונדון 4.10, 7.00, 9.00
אור 4: איפה העדינות לעואל 4.10, 7.00, 9.00
אור 5: בלגן מאורגן 4.10, 7.00, 9.00
עדן: צחוק אותה 4.10, 7.00, 9.00
תיאטרון ירושלים: ג'ינג'ר ופרד 18.30

חיפה

אימון: הזבוב 4, 6.10, 9.00
אורה: בובה 4.10, 7.00, 9.15
חן: ג'ק פלש המיקפין 7.15, 9.15
עצמון 1: מפרץ מוסקיטו 4.30, 7.00, 9.15
עצמון 2: מטרה חמה 4.45, 7.15, 9.10
פאר: קרוקודיל דנדי 4.30, 7.00, 9.15
קרן אור המתורים: קרח ואש 4.10, 7.00, 9.15

רון: האוצר מארץ האש 4, 6.30
אמפי: ... אדום 2.00, 4.30
אורלי: בעקבות הכרוך 6.45

נתניה

שרון: מפרץ מוסקיטו 5, 7
בעודייו: ג'שוע אתמול והיום 5, 7

חולון

סבוי: הנינג'ה האמריקני II 5, 7.15, 9.10
מגדל: הטיפה כחולה 6.00, 9.05
ארמון: אקו פאקו 5, 7.30, 9.10

בת־ים

עצמאות: האוצר מארץ האש 5.00, 7.15, 9.10

הרצליה

היכל: הנינג'ה האמריקני 5.00, 7.15, 9.10
מלון דניאל - אודיטוריום: אוגוסטי פופולו 19.15, 21.30

עכו

אודיטוריום: 7.00, 9.00

באר־שבע

חן: האוצר מארץ האש 4.30, 7.30, 9.10

פתח־תקוה

היכל 1: האוצר מארץ האש 5, 7.15, 9.30
היכל 2: הנינג'ה האמריקני II
היכל 3: זכרונות אהבה מפירנצה 5, 7.15, 9.10

עפולה

כופתורון: בי"ס לבלשים אהבלים 8.10

רעננה

אירות: שוטר ללא חוק 4.30, 7, 9.00

גבעתיים

הדר: האוצר מארץ האש 5.00, 7.15, 9.10

תיאטרון

הבימה התיאטרון הלאומי

הערב יום ב', 2.3

גורלה אפרת: 17.30, 20.30

הדוד וניה: 20.30

צוותא לתרבות מתקדמת

יום ב' 2.3 בשעה 16.30 "מאיוב עד בראשית"

בשעה 20.30 "המסע של אמא טאבורי"

שרותים ● עזרה ● התחבורה

עזרה ראשונה

עזרה ראשונה לשיניים שליד הסתד' לרפואת שיניים בישראל

בתל־אביב — בימים א'—ה' בין השעות: 21.00—23.00, בלילות שבת ובערבי חג בין השעות: 18.00—24.00, בשבתות ובחגים בין השעות: 15.00—21.00. הכתובת: רח' בר־כוכבא 49. טל' 284649. בחיפה: רחוב הנמל 26. קומה ג', טל' 523566. פתוחה מדי יום ביומו, כולל ערבי שבתות, שבתות וחגים מ־20.00 עד 23.00 בערב.

מרפאת שיניים לעזרה ראשונה — המרפאה פתוחה כל יום כולל שבתות וחגים בין השעות 9.00—24.00. אחרי חצות תאום טלפוני בלבד. דיזנגוף סנטר שער 3 וליד המספריה קופה א'. טל: 294869, 03־285822.

מרכז סיוע לקורבנות אונס לרעננה ואיזור השרון, טל' 052־52432 בימים א'—ה' בשעות 17.00—21.00.

עזרה ראשונה נפשית

ער"ן ירושלים — טל' 02־227171
ער"ן תל־אביב — טל' 03־261111
ער"ן ילדים ונוער — טל' 261113
ער"ן חיפה — טל' 04־672222
ער"ן באר־שבע — טל' 057־418111
ער"ן נתניה — טל' 053־35316

סילוק מטרידים

מוקד עת"א למקרים דחופים — טל' 106

תורנות בתי־חולים

תל־אביב והמרכז

- בית החולים ע"ש שיבא תל־השומר — כל המחלקות כל השבוע.
- בית החולים ביילינסון, פתח־תקוה — כל המחלקות כל השבוע.
- בית החולים ע"ש רוקח, תל־אביב — בימים ב', ד', ו' — כירורגיה ופנימית, ילדים כל השבוע.
- בית החולים איכילוב, תל־אביב — בימים א', ג', ה' שבת — כירורגיה ופנימית.
- בית החולים וולפסון, חולון — כל המחלקות — כל השבוע.
- בית החולים אסף הרופא — כל המחלקות — כל השבוע.

נתניה

- בי"ח לניאדו נמצא בתורנות למקרים דחופים — כל השבוע, כולל שבת.

ירושלים

ביקור חולים - ילדים, הדסה ע"כ - כירורגיה, אורטופדיה, א.א.ג. שערי צדק - עיניים, פנימית. משגב לדך — נשים.

תורנות בתי־מרקחת

בת־ים — מזור — חביבה רייק 20.

ירושלים — קופ"ח — מרפאת רוממה, רחוב המ"ג 28.

נתניה — קופ"ח מאוחדת — הרב קוק 13.

פתח־תקוה — קופ"ח כללית — חיים עוזר.

רמת־גן — קופ"ח כללית — המיתר 25.

תל־אביב — בני — דיזנגוף 174. למר — בראלי 18, תכנית ל'.

רעננה — כפר־סבא — סמיאלוב — בר־אילן, רעננה.

רחובות — כללית — בני משה.

מוקד קופ"ח כללית

המוקד ימסור מידע טלפוני בימים א'—ה' ב־20.00—08.00, בימי ו': 14.00—08.00. טלפונים: 03־433500.

יד ביד — אוזן קשבת בטלפון לילד ולנוער — קו לנוער במצוקה ת"א - 241 226027 (24 שעות) חיפה - 04־229488 (11.00—20.00) נהריה - 04־920014 (11.00—20.00)

קו פתוח להורים במצוקה בימי ב' וד' - טל. 222732.

"קו פתוח" — אוזן קשבת לילדים ובני־נוער 03־221680 (24 שעות)

מד"א

ירושלים, ת"א, חיפה — טל' 101. רמת־גן, בני־ברק, גבעתיים — טל' 781111. רמלה — 101, טל' 08־221022. אשקלון — טלפון 065־93334. טבעון 101. טלפון 04־931401. נהריה — טל' 04־923333. בת־ים — טל' 5511111. באר־שבע — טל' 057־74767

משטרה

ירושלים, תל־אביב, חיפה, רמת־גן, בני־ברק, חולון, פתח־תקוה — טל' 100. באר־שבע, נהריה, נתניה, נצרת - טל' 100. אילת - 244: חדרה — 22444.

רכבות

10.30, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.30, 20.00. בימי ו' וערבי חג: 6.00, 7.00, 8.00, 9.00, 10.30, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00.

מתל־אביב לנהריה: בימים א'—ה': 6.00, 8.00, 12.00, 14.00, 16.00. בימי ו' וערבי חג: 6.00, 8.00, 12.00.

מחיפה, בנימינה, לתל־אביב: בימים א'—ה': 6.00, 6.30, 7.30, 8.30, 10.00,

11.05*, 11.30, 12.30, 13.30, 14.30, 15.30, 16.30, 17.30, 19.30. בימי ו' וערבי חג: 6.00, 6.30, 7.30, 8.30, 10.00, 11.30, 12.30, 13.30, 14.30.

מנהריה לחיפה ותל־אביב: בימים א'—ה': 6.30, 9.05, 10.40, 14.35, 16.55, 18.38. בימי ו' וערבי חג: 9.05, 10.35.

* הרכבת תופעל בימי א' בשבוע ויום אחרי חג בלבד.

מירושלים לבני־ברק וחיפה: בימים א'—ה': 16.00. בימי ו' וערבי חג: 11.30.

מחיפה לבני־ברק וירושלים: א'—ו': 7.00.

מתל־אביב לחיפה: בימים א'—ה': 6.00, 7.00, 8.00, 8.16*, 9.00